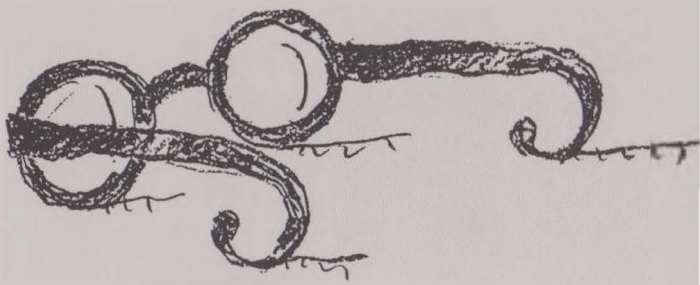
ITALO CALVINO

Zor Sevdalar

öykü

Çevirenler: **Rekin Teksoy - Semin Sayıt**

YKY'de 2 ■ baskı

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

Italo Calvino (1923-1985) Küba'da İtalyan bir ailenin çocuğu olarak doğdu. Oğulları iki yaşındayken, Calvino ailesi İtalya'ya yerleşti. İkinci Dünya Savaşı sırasında direniş hareketine katılan Calvino'nun ilk öyküsü 1945 yılında yayımlandı. Yazarlığın yanı sıra gazetecilik yapan, editör olarak çalışan Calvino, çeşitli gazete ve dergilerde yayımlanan yazılarıyla savaş sonrası İtalyan edebiyatının önemli isimlerinden biri haline geldiği gibi, eserleriyle bütün dünyada 20. yüzyılın en önemli yazarlarından sayıldı. Savaş dönemine ve partizan hareketine odaklanan kitaplarını (*Örümceklerin Yuvalandığı Patika*, *Karga Sona Kaldı*, *Savaşa Giriş*), derlediği masallardan oluşan *İtalyan Masalları* izledi, ardından Torino dönemine ait: *Emlak Vurgunu*, *Kirli Hava Bulutu*, *Arjantinkarıncası*, *Sandık Gözlemcisinin Uzun Günü* yayımlandı. Bunları *Kozmokomik Öyküler*, *Sıfır Zaman*, *Görünmez Kentler*, *Kesişen Yazgılar Şatosu*, *Bir Kış Gecesi Eğer Bir Yolcu*, *Palomar* izledi. Calvino roman ve öykülerinin yanı sıra, edebiyat üzerine de makaleler yazdı. *İkiye Bölünen Vikont*, *Ağaca Tüneyen Baron* ve *Varolmayan Şövalye* adlı romanlarının çocuklara yönelik resimli olarak hazırlanmış baskıları da çıktı.

Semin Sayıt 13 Haziran 1935 yılında İstanbul'da doğdu. 1962'den beri İtalya'da yaşıyor. Uzun süre Roma'daki Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Kurumu'nda (FAO) çalıştı. 1995'ten bu yana İtalyanca ve İngilizceden çeviriler yapıyor. İtalyan edebiyatının Türkiye'de tanınmasına katkıları nedeniyle, 2003 yılında İtalyan Cumhurbaşkanı tarafından "Commendatore" unvanına layık görüldü ve İtalyan Dayanışma Yıldızı nişanı aldı. Giuseppe Tomasi di Lampedusa, Italo Calvino, Primo Levi, Leonardo Sciascia, Antonio Tabucchi, Ferdinando Camon, Claudio Piersanti, Alessandro Baricco, Dacia Maraini, Susanna Tamaro, Cristina Comencini ve Genevieve Vaughan'dan çeviriler yaptı.

Rekin Teksoy (1928, İstanbul - 30 Mayıs 2012, Antalya) Hukuk öğrenimi gördü. Niccolò Machiavelli, Italo Calvino, Cesare Pavese, Dino Buzzati, Pier Paolo Pasolini, Curzio Malaparte, Oriana Fallaci, Milan Kundera gibi yazarlardan inceleme, roman, öykü ve şiir çevirileri yaptı. Carlo Goldoni'den çevirdiği *İki Efendinin Uşağı* Avni Dilligil en iyi çeviri ödülünü kazandı. Giovanni Boccaccio'nun *Decameron*'unu ilk kez eksiksiz olarak Türkçeleştirmesi üzerine İtalya Cumhurbaşkanı'nca Kültür Şövalyesi sanıyla ödüllendirildi. Dante Alighieri'nin *İlahi Komedya*'sını ilk kez şiir biçiminde Türkçeleştiren çevirisi de İtalyan Senatosu Çeviri Ödülü'ne değer bulundu. Yazdığı *Rosa Luxemburg* adlı oyun Tiyatro Ayna-Dilek Türker tarafından iki yıl Küçük Sahne'de oynandı. *Arkın Sinema Ansiklopedisi*, *Cumhuriyet Ansiklopedisi* gibi ansiklopedilerin yayın yönetmenliğini yaptı. TRT 2 televizyonunda 601 hafta boyunca Sinema ve Edebiyat kuşağını hazırlayıp sundu. 1983-2005 yılları arasında İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde Sinema Sanatı ve Sinema ve Edebiyat İlişkileri dersleri verdi. *Rekin Teksoy'un Sinema Tarihi*'nden sonra (Oğlak Yay., 2005), *Komünist Manifesto* (Oğlak Yay., 2006) çevirisi, *Turkish Cinema* (Oğlak Yay., 2008) yayımlandı.

Italo Calvino'nun
YKY'deki kitapları:

Görünmez Kentler (*2002*)

Palomar (*2003*)

Marcovaldo ya da Kentte Mevsimler (*2004*)

Paris'te Münzevi (*2005*)

Sandık Gözlemcisinin Uzun Günü (*2005*)

Öyküler - Arjantinkarıncası, Emlak Vurgunu,
Kirli Hava Bulutu ve diğerleri (*2007*)

Jaguar-Güneş Altında (*2007*)

Amerika Dersleri (*2007*)

Bütün Kozmokomik Öyküler -
Sıfır Zaman ve Yayımlanmış Yayımlanmamış
Bütün Kozmokomikler (*2007*)

Kesişen Yazgılar Şatosu (*2007*)

Örümceklerin Yuvalandığı Patika (*2007*)

Sen "Alo" Demeden Önce (*2007*)

Bir Kış Gecesi Eğer Bir Yolcu (*2008*)

Atalarımız (*2008*)

Klasikleri Niçin Okumalı? (*2008*)

San Giovanni Yolu (*2008*)

Kum Koleksiyonu (*2008*)

Yeni Bir Sayfa (*2008*)

Amerika'da Bir İyimser 1959-1960 (*2017*)

Seçme Mektuplar (1954-1985) (*2017*)

Calvino Albümü (*2018*)

Zor Sevdalar (*2018*)

ITALO CALVINO

Zor Sevdalar

Öykü

Çevirenler
Rekin Teksoy - Semin Sayıt

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 5206
Edebiyat - 1489

Zor Sevdalar / Italo Calvino
Özgün adı: Gli Amori Difficili
Çevirenler: Rekin Teksoy - Semin Sayıt

Kitap editörü: Filiz Özdemi
Düzelti: Eylül Duru - Hüseyin Kıran

Kapak ve sayfa tasarımı: Mehmet Ulusel
Grafik uygulama: Akgül Yıldız

Baskı: Promat Basım Yayım San. ve Tic. A.Ş.
Orhangazi Mahallesi, 1673. Sokak, No: 34 Esenyurt / İstanbul
Sertifika No: 12039

Çeviriye temel alınan baskı: Arnoldo Mondadori Editore S.p.A., Milano, 2002
1. baskı: Can Yayınları, 1991
YKY'de 1. baskı: İstanbul, Eylül 2018
2. baskı: İstanbul, Kasım 2018
ISBN 978-975-08-4340-2

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2018
Sertifika No: 12334
Copyright © 2002, The Estate of Italo Calvino

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0212) 252 47 00 Faks: (0212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

İçindekiler

Bir Piyade Erinin Serüveni • 7
Yolgeçen Hanı Gibi Bir Yatak • 16
Denize Giren Bir Kadının Serüveni • 22
Bir Memurun Serüveni • 31
Bir Fotoğrafçının Serüveni • 39
Bir Yolcunun Serüveni • 50
Bir Okurun Serüveni • 63
Bir Miyobun Serüveni • 76
Evli Bir Kadının Serüveni • 83
Bir Karı-Kocanın Serüveni • 90
Bir Şairin Serüveni • 94
Bir Kayakçının Serüveni • 100
Bir Otomobil Sürücüsünün Serüveni • 106

"Yolgeçen Hanı Gibi Bir Yatak" öyküsü dışında kitapta yer alan diğer öykülerin çevirisi Rekin Teksoy'a aittir.

Bir Piyade Erinin Serüveni

Kompartımanda, piyade eri Tomagra'nın yanına uzun boylu, yapılı bir kadın gelip oturdu. Giysisinden, tülünden taşralı bir dul olduğu anlaşılıyordu: Uzun yas dönemlerine özgü giysi siyah ipekliydi, ama gereksiz süsleri, dantelleri vardı, tül ise modası geçmiş kocaman bir şapkanın çevresinden yüze dökülüyordu. Piyade eri Tomagra kompartımanda başka yerlerin boş olduğunu dikkate almış, dul kadının hiç kuşkusuz o yerlerden birini seçeceğini düşünmüştü; oysa dul kadın, bir askerin yakınlığının iticiliğine karşın, gelip tam oraya oturmuştu; piyade eri de hemen, hava akımı, gidilen yön gibi yolculukla ilgili bir rahatlığa bağlamıştı bunu.

İri kıvrımları anaç bir yumuşamayla gevşememiş olsalar, dolgun, hatta biraz geniş bedenin canlılığı nedeniyle otuzun biraz üstünde gösterecekti kadın, ama yüzüne bakınca, hem mermer gibi, hem kendini salmış derisi, ağır gözkapakları ile kapkara kaşların altındaki erişilmez bakışı, aceleyle çarpıcı bir kırmızı sürülmüş sıkı sıkıya kapalı dudakları kırkın üstünde olduğu havasını uyandırıyordu.

İlk iznine çıkan piyade eri Tomagra (Paskalya tatiliydi), yapılı, iriyarı kadının sığamayacağı korkusuyla koltuğunda büzüldü ve hemen kadının koku alanı içinde buldu kendisini, bilinen belki de sıradan bir kokuydu, ama çoktandır sürüldüğü için artık doğal insan kokularıyla karışmıştı.

Kadın yanı başına düzgün bir biçimde oturmuştu, ölçüleri ayakta gördüğünde sandığı kadar hantal değildi. Tombul, koyu renkli dar yüzüklü ellerini, kucağındaki parlak bir çanta ile, çıkartarak yuvarlak, açık renkli kollarını ortaya koyduğu bir ceketin üstünde tutuyordu. Ceket çıkartılırken Tomagra, geniş bir kol devinimine yer açar gibi çekilmişti, ama kadın neredeyse kıpırdamamış, kısa omuz ve gövde devinimleriyle ceketin kollarını sıyırmıştı.

Trenin koltuğu ikisi için de oldukça rahattı, Tomagra dokunarak onu rahatsız etmek kaygısı olmaksızın, kadının aşırı yakınlığını

duyumsayabiliyordu. Tomagra üniformasının iticiliği nedeniyle kadının kendisinden çekinmediği sonucuna vardı, böyle olmasaydı daha uzağa otururdu. Bu düşünce üzerine kasılı, gergin kasları özgür, dingin bir biçimde gevşediler; dahası, o hiç kıpırdamadan en geniş bir biçimde yayılmaya çalıştılar, daha önce kirişleri gerili, pantolonun kumaşına değemeden duran bacak, daha ötelere gitti, kendisini örten kumaşı gerdi, artık erin bacağı kumaş ve ipekli aracılığıyla sanki rastlaşan camgözler gibi, yumuşak, kaçamak bir devinimle ve damarlardan başka damarlara yönelik bir dalga çalkantısıyla kadının bacağına yapışıyordu.

Trenin her sarsıntısının yeniden birleştirip ayırabildiği çok hafif bir dokunuştu; kadının güçlü, kalın dizleri vardı, Tomagra'nın kemikleri, her sarsıntıda diz kapağı kemiğinin tembel sıçrayışını seziyordu; baldırın ipekli, dolgun bir yanağı vardı, çok hafif itişlerle kendi baldırınınkine kavuşturmak gerekiyordu. Baldırların karşılaşması çok önemliydi, ama zararı da dokunuyordu: gerçekten de bedenin ağırlığı yer değiştiriyor, kalçalar daha önce olduğu gibi yumuşak bir bırakılmışlıkla birbirlerini desteklemiyorlardı artık Doğal, hoşa gidecek bir konum almak için, rayların dönemeç yapmasından ve ara sıra devinmek gibi usa yatkın bir gereksiniminden yararlanarak, koltukta hafifçe yer değiştirmek gerekiyordu.

Kocaman şapkanın altında, sık sık kırpıştırdığı gözlerindeki sabit bakışıyla, kucağındaki çantanın üstünde duran elleriyle kadın duyarsız görünüyordu; oysa bedeni uzun bir çizgi boyunca erkeğin bedenine yaslanıyordu: farkında değil miydi hâlâ? Yoksa kaçmaya mı hazırlanıyordu ya da karşı mı çıkacaktı?

Tomagra bir yolunu bulup bir haber iletmeye karar verdi: Baldır kasını sert, dört köşe bir yumruk gibi sıktı, sonra bu baldırdan yumruğu, sanki açılmak isteyen bir el gibi götürüp dul kadının baldırına çarptırdı. Elbette bu devinim çok süratli oldu, kirişlerin oynaması süresini aşmadı, ne olursa olsun kadın geri çekilmedi, hiç değilse Tomagra'nın anlayabildiği kadarıyla çekilmedi, çünkü bu gizli davranışı haklı kılmak gerek[illegible]nimiyle Tomagra, uyuşukluğunu gidermek ister gibi bacağı[illegible]nden oynattı.

Şimdi yeni baştan başlamak gerekiyordu; o sabırlı, son derecede ölçülü dokunma eylemi yok olmuştu. Tomagra daha yürekli olmaya karar verdi; bir şey arar gibi elini cebine soktu, kadının

tarafındaki cebine, sonra dalgınlığına gelmiş gibi bir daha dışarı çıkatmadı. Hızlı bir devinim olmuştu, Tomagra kadına dokunup dokunmadığını bilemiyordu, bir işe yaramamıştı davranışı, oysa şimdi attığı adımın nasıl önemli olduğunu, artık hangi tehlikeli oyuna kapıldığını anlıyordu. Elinin sırtına şimdi siyahlı kadının kalçası dayanıyordu; hep parmağına, hep parmak kemiğine kalçanın bastırdığını duyuyordu, artık elinin herhangi bir devinimi dul kadına yönelik inanılmaz bir yakınlık davranışı olacaktı. Tomagra soluğunu tutarak, elini cebinde döndürdü: Yani avcunun içini, cebin içinde kadından yana çevirdi. Bileğini kıvıran, zor bir konumdu. Ama artık kesin bir davranışta bulunmayı öyle istiyordu ki: ters dönmüş eliyle, parmaklarıyla kadına dokunmayı denedi. Artık kuşkuya yer yoktu: Dul kadının bu oyunu fark etmemesi olanaksızdı, çekilmediğine, duyarsız, dalgın göründüğüne göre yaklaşmasına karşı çıkmıyor demekti. Ama, düşünülürse, Tomagra'nın devinen eline aldırmaması, cepte gerçekten de, bir tren biletinin, bir kibritin aranıp bulunamadığını sanmakta olduğu anlamına da gelebilirdi... Şimdi artık erin parmak uçları, sanki ani bir öngörüyle, çeşitli kumaşlar arasından yeraltı giysilerinin kıyılarını, hatta derinin minicik kabarcıklarını, gözeneklerini, benlerini keşfetmeye çalışıyorlardı, dediğim gibi erkeğin parmak uçları bunu yaparken, belki de mermer gibi ağır kadının eti de, diyelim ki tırnak dibi ya da eklem değil gerçek parmak uçları söz konusu olduğunu haber veriyordu hemen.

Bu sırada el, kaçamak adımlarla cepten çıktı, kararsız durakladı, sonra birden pantolonu düzeltmek için yan dikişten hızla dize doğru yürüdü. Daha doğrusu bir geçit açtı, çünkü bunu gerçekleştirmek için kendisiyle kadının arasına girmek zorunda kaldı, hızına karşılık, korkuları, tatlı heyecanları bol bir yolculuk oldu.

Tomagra'nın kafasını arkaya devirip başlığa dayadığını, öyle ki uyuduğunun sanılabileceğini de söylemeli: Kendisini aklamaktan çok, kadına bir sunuydu bu, üstelemelerinden rahatsız olmaması durumunda, bunların yeni başlamış bir uyku durgunluğundan yayılan, bilinçten kopuk davranışlar olduğunu bilip tedirgin olmaması içindi. Ve oradan, bu uyanık uyku görünüşünden, Tomagra'nın dizine bastıran eli, bir parmağı, küçük parmağı ayırdı, çevreyi kolaçan etmeye gönderdi. Küçük parmak kadının dizine sürtün-

dü, kadın sessiz, uysal kaldı; Tomagra, yarı kapalı gözleriyle hayal meyal ve kabarık olarak görebildiği çorabın ipeği üstünde küçük parmağını ustalıkla dolaştırıyordu. Ama bu tehlikeli oyunun bir karşılığının olmadığını anladı, çünkü küçük parmak et yoksulluğu ve devinme zorluğu nedeniyle yalnızca bölük pörçük duyum işaretleri aktarabiliyor, dokunduğunun biçimini, maddesini kavramaya yaramıyordu.

Bunun üzerine küçük parmağı elin geri kalan bölümü ile birleştirdi, ama küçük parmağı çekmeyip yüzük parmağını, orta parmağı, işaret parmağını ona bindirdi: Artık eli kımıldamadan, kadının o dizi üstüne dayanıyordu ve tren dalgalı bir okşamayla eli beşikte gibi sallıyordu.

Tomagra'nın başkalarını düşünmesi, işte bu sırada oldu: Kadın hoşgörü ya da gizemli bir dokunulmazlık nedeniyle, gözü pekliğine tepki göstermese de, karşıda oturan başka insanlar vardı, bir askere yakışmayacak davranışını ve kadının belki de şikâyetten kaçınmasını rezalete dönüştürebilirlerdi. Özellikle kadını bu kuşkudan kurtarmak için Tomagra elini çekti, dahası tek suçluymuş gibi sakladı. Ama bu saklayışın ikiyüzlü bir bahane olduğunu düşündü, ardından: Gerçekten de elini koltuğa koyarken, koltukta onca yer kaplayan kadına daha içtenlikle yaklaşmaktan başka bir şey amaçlamamıştı.

Gerçekten de el çevreyi yokluyordu, işte bir kelebek gibi konan parmaklar, kadının varlığını haber veriyorlardı, işte avuç içini yavaşça itmek yeterli oluyordu ve dul kadının tülün altındaki bakışı hiçbir şey açığa vurmuyordu, göğüs soluk aldıkça kıpırdıyordu, o ne! Tomagra kaçan bir fare gibi elini çekmişti bile.

"Kıpırdamadı," diye düşündü, "belki istiyor" ama şöyle de düşünüyordu: "Bir an sonra iş işten geçmiş olacak. Belki de olay çıkarmak için beni kolluyor."

Bunun üzerine, Tomagra bir önlem olarak elinin sırtını koltuğa yasladı ve trenin sarsıntılarının, kadını belli etmeden parmaklarının üstüne kaydırmasını beklemeye koyuldu. Beklemeye koyuldu demek, doğru değil: Çünkü koltukla kadın arasından, parmaklarının ucuyla bastırarak, trenin yol alışının etkisi anlamına da gelebilecek biçimde hafif hafif itiyordu. Bir ara durması, kadının herhangi bir biçimde onaylamama belirtisi göstermesinden olmadı; tersine,

kadının onaylaması durumunda, yarım kas dönüşüyle kolayca karşılık verebileceğini, beklemekte olan elin üstüne, deyim yerindeyse, oturabileceğini düşündüğünden durdu. Beklentisindeki dostça amacı belirtmek için, Tomagra kadının altında parmaklarını hafifçe kımıldattı; kadın pencereden bakıyor, ağır eliyle çantanın kopçasını açıp kapatarak oyalanıyordu. Vazgeçmesi gerektiğini anlatmanın, erkeğe verdiği son bir ödünün, sabrının daha uzun süre sınanamayacağının işareti miydi bu? "Böyle miydi," diye soruyordu Tomagra kendi kendine, "böyle miydi?"

Elinin küçük bir ahtapot gibi kadının etini sıkıştırmakta olduğunu fark etti. Artık ok yaydan çıkmıştı: geri çekilemezdi Tomagra ama kadın, kadın bir sfenks gibiydi.

Erin eli şimdi, çarpık ıstakoz adımlarıyla kalçaya tırmanıyordu; başkalarının gözleri üstünde miydi acaba? Hayır, işte dul kadın, kucağında katlı duran ceketini yeniden yerleştiriyor, işte yana kaydırıyordu. Bir sığınak sağlamak için mi, yoksa geçidi kapatmak için mi yapmıştı? İşte: El artık özgürce, görünmeksizin deviniyor, kadına tırmanıyor, hafif bir rüzgâr sızıntısı gibi yüzeysel okşamalar yapıyordu. Ama kadının yüzü hep öyle, uzaklara dönük duruyordu; Tomagra sürekli olarak, kadının kulağı ile kabarık *chignon* kıvrımı arasındaki çıplak bir deri bölgesine bakıyordu. Ve bu kulak girintisinde bir toplardamarın atışına; kadının ona verdiği açık, yıkıcı ve ele avuca sığmaz yanıttı bu. Birden kurumlu, mermersi yüzünü döndürdü, şapkadan sarkan tül bir tente gibi dalgalandı, bakışı ağır gözkapakları altında yitip gitti. Ama bakış onu, Tomagra'yı aşıp geçmişti, belki değmemişti bile ona, onun ötesinde bir şeye ya da hiçbir şeye bakıyordu, bir düşünceye takılmıştı, ne olursa olsun ondan daha önemli bir şeydi. Bunları daha sonra düşündü, çünkü önce kadının devinimini görür görmez, hemen kendini arkaya atmış, uyur gibi gözlerini yumup yüzüne yayılmaya başlayan kızarıklığı engellemeye çalışmıştı, belki de böylece kadının bakışının ilk parıltısında, aşırı kuşkuların bir yanıt bulma olanağını yitirmişti.

Siyah ceketin altında gizlenen el ondan sanki kopmuştu, kasılmış, parmakları bileğe dönük biçimde kalmıştı, gerçek bir el değildi artık, kemiklerin ağaçsı duyarlığı dışında duyarlığı kalmamıştı. Ama kadının çevreye belirsizce göz atarak dinginliğine verdiği ara, çok

geçmeden sona erince ele yeniden kan, gözü peklik doldu. İşte o zaman bacağın yumuşak kabarıklığına yeniden dokunduğunda, bir sınıra ulaşmış olduğunu anladı: Parmakları eteğin kenar baskısında dolaşıyorlardı, daha ötede diz iniyordu, boşluk vardı.

Bu gizli eğlencenin sonu geldi, diye düşündü piyade eri Tomagra: Şimdi yeniden düşündükçe, yaşarken gereğinden fazla gözünde büyütmüş olduğu şey, anılarında cılız bir yer tutuyordu: İpekli bir giysi üstünden beceriksiz bir okşamaydı, acınası asker konumu nedeniyle, hiçbir türlü kendisinden esirgenemeyecek olan bir şeydi, kadın da, belli etmeden, ölçülü bir biçimde kabullenmek büyüklüğünü göstermişti.

Ama istemeyerek elini geri çekme niyeti, kadının ceketi dizlerinin üstünde nasıl tuttuğunu görünce, yarıda kaldı: Ceket artık katlı değildi (oysa daha önce ona öyle gibi gelmişti), bir yanı bacağın önüne sarkacak biçimde rastgele atılmış durumdaydı. Kapana sıkışmıştı şimdi: Kadının, erle arasındaki orantısızlık çok büyük olduğu için, erin yararlanamayacağını güvenerek gösterdiği son bir yakınlık denemesiydi belki de. Er, o zamana kadar dul kadınla kendisi arasında geçenleri güçlükle kafasında canlandırıyor, kadının bunun ötesinde bir kabullenişini bulmaya çalışıyordu, kendi davranışlarını da kimi kez önemsiz bir hafiflik, raslantısal bir sürtünme, sürtme, kimi kez de, artık geri çekilmemesini gerektiren kararlı bir yakınlık olarak değerlendiriyordu.

Değerlendirmesinin bu son bölümünde eli düştü, çünkü davranışının onarılmazlığı üstüne yeterince düşünemeden, geçidi aşmıştı bile. Peki kadın? Uyuyordu. Başını, gösterişli şapkayla birlikte bir köşeye dayamıştı, gözleri kapalıydı. Onun, Tomagra'nın, bu gerçek ya da yapmacık uykuya saygılı olması, geri çekilmesi mi gerekiyordu? Yoksa suç ortağı bir kadının sunduğu, anlaması ve bir yolu bulup gönül borcunu belli etmesi gereken bir çözüm müydü? Ulaştığı nokta, artık beklemeye elverişli değildi; tek çare ilerlemekti.

Piyade eri Tomagra'nın eli ufak, kısaydı; sertlikler, nasırlar kasa işlemiş, eli yumuşak, tekdüze kılmıştı; kemik belli olmuyordu, devinme parmak kemikleri yerine, daha çok sinirlerle, ama usul usul oluyordu. Canlı, yakıcı temasın bütünlüğünü sağlamak için, bu küçük el sürekli, yaygın, küçücük devinimler yapıyordu. Ama

sonunda dul kadının yumuşaklığından, sanki gizli sualtı yollarından gelen uzak akıntılar gibi bir ilk ürperme geçince, er sanki dul kadının o zamana kadar hiçbir şeyin farkında olmadığını, gerçekten uyuduğunu sanıyormuş gibi, şaşırıverdi, korkudan elini çekti.

Şimdi elleri kendi dizlerinin üstündeydi, kadın girdiğinde olduğu gibi koltukta büzülmüştü: Anlamsız bir biçimde davranıyordu, anlamıştı. Bunun üzerine topuklarını oynatarak, kalçasını yayarak yeniden temas sağlamaya çalıştı, ama bu özeni anlamsızdı, sanki yeniden iğneyle kuyu kazmaya başlamak istiyor, eriştiği derin hedeflere güvenmiyordu. Ama gerçekten de erişmiş miydi hedeflere? Yoksa yalnızca bir düş müydü?

Bir tünele girdiler. Karanlık gittikçe yoğunlaşıyordu, Tomagra bunun üzerine, önce çekingen davranışlarla, sanki gerçekten ilk yaklaşımları yapıyor ve yürekliliğine şaşıyormuş gibi, arada geri çekilerek, sonra da kadında uyandırdığı aşırı güvene kendisini gittikçe daha fazla inandırmaya çalışarak, sutavuğu gibi titreşen bir eli, iri, ağırlığıyla baş başa göğse doğru ilerletti ve zorlanarak el yordamıyla ona, konumunun yoksunluğunu ve dayanılmaz mutluluğunu, tek gereksiniminin onun bu ilgisizliğe son vermesi olduğunu anlatmaya çalıştı.

Dul kadın gerçi tepki gösterdi, ama ani bir kaçınmayla ve onu iterek. Bu tepki Tomagra'nın ellerini kenetleyip yeniden köşesine büzülmesine yetti. Ama belki de koridordan geçen bir ışık, tünelin aniden sona ereceği korkusu dul kadını gereksiz yere telaşlandırmıştı. Yoksa o mu, sınırı aşıp bunca eli açık davranan kadına karşı iğrenç bir uygunsuzlukta bulunmuştu? Yok, artık yasak hiçbir şey olamazdı aralarında: kadının davranışı, tersine, bunun doğru olduğunun, kabullenmesinin, katılımının bir işaretiydi. Tomagra yeniden yaklaştı. Gerçi bu düşüncelerle bir sürü vakit yitirmişti, tünel daha fazla sürmeyecekti, ani ışıkta yakalanmak akıllılık değildi, Tomagra duvarlardaki ilk aydınlanmayı beklemeye başlamıştı bile: Bekledikçe, denemeye girişmek daha sakıncalı oluyordu, oysa belli ki, tünel uzundu, öbür yolculuklardan tünelin çok uzun olduğunu ansıyordu, hemen yararlanmaya kalkmış olsaydı önünde bol zaman olacaktı, artık sonunu beklemek doğruydu, ama niye bir türlü bitmiyordu, belki de son fırsattı bu onun için, işte karanlık dağılıyordu, bitiyordu artık.

Bir taşra yolunun son duraklarıydı. Tren boşalıyordu; kompartımandaki yolcuların çoğu inmişti, son yolcular da valizlerini indirip hazırlanıyorlardı. Sonunda dul kadınla er kompartımanda yalnız kaldılar, çok yakın ve uzaktılar, kollarını kavuşturmuşlardı, suskundular, boşluğa bakıyorlardı. Tomagra yine düşünmek gereksinimi duydu: "Artık bütün yerler boş olduğuna göre rahat etmek, rahat olmak istese, benden sıkılıyor olsa, yer değiştirir..."

Bir şey engelliyor, korkutuyordu onu hâlâ, belki koridorda sigara içenlerin varlığı ya da akşam yaklaştığı için yanan bir ışık. Bunun üzerine, uyumak isteyenlerin yaptığı gibi koridorun perdelerini kapatmayı düşündü: Dev adımlarla kalktı, ağır ağır, özenle perdeleri çözdü, çekip birleştirmeye koyuldu. Döndüğünde kadını uzanmış buldu. Sanki uyumak ister gibi, ama gözleri açık, bir noktaya dikili olduktan başka, anaç görünüşünü koruyarak yatmıştı, koltuğun kolluğuna dayadığı başında hiç çıkarmadığı gösterişli şapka vardı.

Tomagra ayakta, kadının üstündeydi. Bu yalancı uyku durumunu korumak için pencereyi de karartmak istedi, perdeyi çözmek için kadının üstünden uzandı. Ama beceriksiz davranışlarını duyarsız kadının üstünde sürdürmekten başka bir sonuç elde edemedi. Bunun üzerine perdenin iliğine eziyet etmekten vazgeçip başka bir şey yapması, ertelenemez isteğini kanıtlaması gerektiğini anladı, ona kapılmış olduğundan kuşku duymadığı yanlış anlamayı açıklamalıydı, sanki şöyle demeliydi: "Bakın siz bana hoşgörülü davrandınız, çünkü bizim yalnız ve zavallı erlerin dolaylı bir sevgiye gereksindiğimizi sanıyorsunuz, ama ben işte böyleyim, sizin inceliğinizi bakın nasıl karşıladım, bakın burada gördüğünüz hangi olanaksız tutku noktasına ulaştım."

Ve dul kadını hiçbir şeyin şaşırtmadığı, tersine her şeyi şu ya da bu biçimde öngördüğü artık ortada olduğuna göre, piyade eri Tomagra'ya da hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak biçimde davranmak ve en sonunda çılgınlığının acısını, bu acının nesnesi olan ona da bulaştırmaktan başka bir şey kalmıyordu.

Tomagra doğrulduğunda, altında kadın açık renkli, sert bakışıyla (gözleri maviydi), başında hep tüllü şapkasıyla duruyordu ve kırlardan geçen tren, düdüğünü olanca hızla öttürmeye ara

vermiyordu ve dışarıda bitip tükenmek bilmeyen asma dizileri birbirini izliyordu ve bütün yolculuk boyunca yorulmak bilmeden camları çizmiş olan yağmur yeni bir öfkeyle yağıyordu; o, piyade eri Tomagra ise, bunca ileriye gittiği için bir kez daha ürperdi.

Yolgeçen Hanı Gibi Bir Yatak

Önemli olan hemen tutuklanmamaktı. Gim bir kapının arkasına saklanmıştı; polisler ileriye doğru koşar gibiydiler ama adımlarının sesinden birden geri dönüp o dar sokağa saptıklarını anladı. Yıldırım gibi yerinden fırladı ve koşarak kaçmaya başladı.

"Dur, yoksa vururuz, Gim!"

"Hadi be! Aferin, vurun sıkıysa!" Ateş sahasının dışına çıkmış olan Gim böyle düşünüyor, bir yandan da taş basamaklardan atlayarak eski kentin eğri büğrü sokaklarından aşağı koşuyordu. Çeşmenin parmaklığından atlayıp adımlarının sesini yankılatan kemerin altına girdi.

Bütün yol boyunca tek düşüncesi peşindekileri ekmekti. Ne Lola'ya, ne Nilde'ye, ne de Renate'ye gidebilirdi. Çok geçmeden polisler her yere ulaşacak, bütün kapıları çalacaklardı. Güzel bir geceydi, dar sokaklardaki kemerli geçitlerin tepesinden görünen bulutlar öyle parlaktı ki gökyüzü gündüz gibi aydınlıktı.

Yeni kentin geniş caddelerine sapmadan önce, Gim Bolero diye tanınan Mario Albanesi biraz durakladı, şakaklarından aşağı düşen uzun saçlarını kulaklarının arkasına itti. Ayak sesleri kesilmişti. Kararlı ama ölçülü adımlarla caddeyi geçti. Armanda'nın kapısına geldi ve yukarı çıktı. Tabii ki bu saatte artık evde kimse kalmamış ve Armanda da uyuyor olmalıydı; Gim sertçe kapıyı yumrukladı.

Az sonra öfkeli bir erkek sesi "Kim o?" diye bağırdı, "Bu saatte herkes uyur..." Bu, Lilin'di.

Bağırmadan ama kararlı bir sesle "Aç bir dakika, Armanda, benim, ben Gim," dedi.

Armanda yatağında döndü, "Ha Gim, dur güzelim, şimdi açıyorum, bak Gim gelmiş." Yatağın başucundaki kapı ipini yakalayıp çekti

Kapı hemen açılıverdi; Gim koridoru geçti ve elleri cebinde odaya girdi. Çarşafın kabarıklığına bakılırsa, Armanda'nın kocaman yatağını sadece kadının gövdesi kaplıyordu. Yastığa dayanmış

kara perçemli, makyajsız yüzünde bütün kırışıklar ve torbalanmış gözaltları belliydi. Az ötede, yatağın öbür ucunda, örtünün bir kıvrımı gibi duran kocası Lilin yatıyordu. Yarıda kesilmiş uykusuna yeniden dalmak istercesine, küçücük, tıraşı uzamış mavimsi suratını yastığa gömmüştü.

Lilin, bütün gün tembel tembel dolaşıp yatıp uyumayı düşlerdi ama yatağa girebilmek için en son müşterinin de gitmesini beklemek zorundaydı. Dünyada becerebildiği ya da yapmak istediği hiçbir şey yoktu; kimse ona ilişmesin ve rahat rahat sigarasını içsin, yeterdi. Doğrusu ya, Armanda kocasının ona fazla pahalıya mal olduğunu söyleyemezdi, günde bir iki paket tütünden başka masrafı yoktu. Sabahları tütün kesesiyle evden çıkar, ayakkabıcıda, hurdacıda, sobacıda oturur, sardığı sigaraları peşpeşe içer, uzun parmaklı, pürüzsüz hırsız elleri dizlerinde, dalgın gözlerle dükkân köşelerindeki taburelerde oturur, casus gibi herkesi dinler, hiç beklenmedik anlarda sarı dişlerini gösteren çarpık bir gülümsemeyle söylediği bir iki kısa cümlenin dışında hiç lafa karışmazdı. Akşam olup da son dükkân da kapanınca, meyhaneye uğrayıp bir litreyi başına diker, kalan sigaralarını tüttürür ve kepenkler kapanıncaya kadar orada pineklerdi. Sonra çıkardı. O sırada, uzun topuklu ayakkabılarının sıktığı ayakları şişen karısı, daracık giysisiyle caddede son turunu atmakta olurdu... Köşeden görünen Lilin uzun bir ıslık çalar, artık geç oldu, gel yatağa gidelim gibisinden bir şeyler gevelerdi. Lastik ve tel korsesinin bir zırh gibi sardığı göğsünü şişirmiş, yaşlı bedeni bir genç kız giysisi içinde, kaldırımın kenarında sanki sahnedeymiş gibi salınıp duran Armanda, onun yüzüne bile bakmadan, sinirli bir devinimle elindeki çantayı sallamayı sürdürür, topuklarıyla yerde yuvarlaklar çizerek aniden bir şarkı tutturur ve "Yok," derdi, "daha gelen giden var, sen git evde bekle". Her gece aynı teraneydi.

Armanda gözlerini faltaşı gibi açarak "Ne var, ne oluyor, Gim?" dedi.

Gim komodinin üstündeki paketten bir sigara alıp yaktı.

"Bu gece burada kalmam gerekiyor."

Ceketini çıkarmış, kravatını çözmüştü bile.

'Olur Gim, gel yatağa. Sen git, sedirde yat Lilin'ciğim, hadi kalk da Gim yatıversin."

Lilin bir an taş gibi durduktan sonra kalkar, inler gibi bir sesle

anlaşılmaz bir şeyler mırıldandıktan sonra yastığını, çarşafını, komodinin üstündeki tütün kesesini, sigara kâğıtlarını, kibritini ve kül tablasını alır. "Haydi Lilinciğim, git şimdi." Sıska Lilin, bütün bu taşıdıklarının ağırlığı altında iki büklüm olmuş koridordaki sedire yönelir.

Gim sigarasını tüttürerek soyunur, pantolonunu özenle katlar, ceketini yatağın yanındaki iskemlenin arkasına asar, komodinin çekmecesinden sigaraları, kibriti ve bir de tabla alıp yatağa girer. Armanda abajurun ışığını söndürüp içini çeker. Gim sigarasını içer. Lilin koridorda uyur. Armanda yatakta döner. Gim sigarasını tablaya bastırıp söndürür. Kapı vurulur.

Gim, bir eli ceketinin cebindeki tabancada, öteki eliyle, dikkatli olmasını ima edercesine kadının dirseğini tutar.

Armanda alçak sesle, "Kim o, diye sor, Lilin," der.

Lilin koridordan oflayıp puflayarak, saygısızca "Kim o be?" diye seslenir.

"Hey Armanda, benim, Angelo."

Kadın, "Hangi Angelo?" diye sorar.

"Komiser Angelo. Armanda, buradan geçiyordum da, bir yukarı çıkıvereyim dedim... Açar mısın bir dakika?

Gim yataktan kalkmıştır bile, eliyle sus işareti yapar. Tuvaletin kapısını açar, elbisesini astığı iskemleyi oraya taşır.

"Beni kimse görmedi, acele tarafından defet herifi," diye fısıldayıp tuvalete girer ve kapıyı kapatır.

Armanda yatağından kalkmadan bu yer değiştirmeleri yönetir. "Gel Lilinciğim, hadi gel, yatağa yat."

Kapıdaki "Armanda, beni daha bekletecek misin?" diye sorar.

Lilin hiç istifini bozmadan örtüsünü, yastığını, tütününü, sigara kâğıtlarını, kül tablasını toplayıp yatağa döner, uzanır ve çarşafı burnuna kadar çeker. Armanda başucundaki ipe asılıp kapıyı açar.

Sivil giyinmiş, ceketi bumburuşuk, yağlı suratlı, kır bıyıklı komiser Soddu içeri girdi.

"Bu saate kadar dolaşıyorsun demek, komiser!"

Soddu "Yok, şöyle bir tur attım da, seni bir yoklayayım dedim."

"Ne istiyordun ki?"

Soddu yatağın başucunda durmuş, mendiliyle terli yüzünü siliyordu.

"Hiç, şöyle bir uğradım. Yeni bir haber var mı?"

"Ne haberi?"

"Hani, acaba Albanesi'yi gördün mü diye merak ettim."

"Gim'i mi? Ne yaptı yine?"

"Hiç canım. Çocuklar... ona bir şey sormak istiyorlardı da. Gördün mü kendisini?"

"Üç gün önce."

"Yok. Şimdi."

"İki saattir uyuyorum, komiser. Neden bana geldin? Git onun dostlarına: Rosy'ye, Nilde'ye, Lola'ya..."

"Boşuna. Başı belaya girdi mi onlardan uzak durur."

"Buraya gelmedi. Bir başka sefer görüşürüz, komiser."

"Şey, Armanda, diyecektim ki, hani seni gördüğüm için çok mutluyum."

"İyi geceler, komiser."

"Eh, iyi geceler."

Soddu döndü ama bir türlü gitmiyordu.

"Diyordum ki, neredeyse sabah oldu, artık ortalığı kolaçan etmeyeceğim. Gidip o daracık portatif yatağa girmek hiç içimden gelmiyor. Madem geldim, hani burada kalsam, ha ne dersin, Armanda?"

"Komiser, sen çok iyi bir adamsın ama doğrusunu istersen, bu saatte artık müşteri kabul edemem, herkesin çalışma saatleri vardır, komiserciğim."

Soddu ceketini ve gömleğini çıkarmıştı bile. "Armanda, benim gibi bir dost için..."

"Biliyorum ne kadar iyi bir dost olduğunu, yarın akşam buluşsak?"

Soddu soyunmayı sürdürüyordu. "Yarın sabah gelmek... anlarsın ya, Armanda. Haydi nazlanma, az öteye git de yer aç bana."

"Öyleyse, Lilin sedirde uyuyacak demektir. Haydi Lilinciğim, yollan bakalım dışarı."

Lilin uzun parmaklı ellerini çarşafın altından çıkarıp komodinin üstündeki tütün kesesini arandı, sonra söylene söylene kalktı, gözlerini bile açmadan yastığını, örtüyü, sigara kâğıtlarını, kibritini aldı. "Haydi git, Lilinciğim." Lilin örtüyü arkasından yerde sürüyerek dışarı çıktı. Soddu yatakta debeleniyordu.

Gim tuvaletin küçücük penceresinden gittikçe aydınlanan gökyüzüne bakıyordu. İşin kötüsü sigaraları komodinin üstünde unutmuştu. Şimdi o herif yatağa girmiş, kendisiyse burada, talk pudrası kutularıyla bide arasında sıkışıp kalmış, sabaha kadar tek sigara içemeden çile dolduracaktı. Sessizce giyindi, lavabonun aynasında saçlarını özenle taradı; rafta esans ve göz damlası şişeleri, lastik şırıngalar, ilaç ve haşere tozu kutuları duruyordu. Pencereden giren ışıkta kutuların etiketlerini okudu, bir ilaç kutusunu cebine attı, sonra tuvalette aşağı yukarı dolaşmaya devam etti. Bir kısmı leğene bastırılmış, geri kalanı asılmış çamaşırlardan başka görülecek şey yoktu. Bidenin musluğunu açtı, su gürültüyle fışkırdı. Ya Soddu duyduysa? Allah kahretsin Soddu'yu da, kodesi de. Gim sıkıntıdan patlamak üzereydi. Yine lavaboya gitti, ceketine kolonya döktü, saçlarını briyantinledi. Bugün yakalamasalar yarın yakalayacaklardı ama şimdi suçüstü durumu yoktu, her şey yolunda giderse, hemen salıverirlerdi. İki üç saat sigara içemeden bu delikte beklemeye değer miydi? Kesin, hemen bırakırlardı. Bir dolabın kapısını açtı. Gıcırtı! Allah belasını versin dolabın da, her şeyin de. İçeride Armanda'nın giysileri asılıydı. Gim tabancasını bir kürkün cebine koydu. "Sonra uğrar alırım," diye düşündü, 'nasıl olsa kışa kadar giymez kürkünü". Naftaline bulanmış eli bembeyaz olmuştu. "İyi ya, böceklenmez," diye söylenip güldü. Sonra gidip ellerini yıkadı ve Armanda'nın kâğıt peçetelerinden iğrendiği için dolapta asılı bir paltoya kuruladı.

Yatakta yatan Soddu içeriden gelen gürültüyü duydu. Elini Armanda'nın omzuna koydu. "Ne oluyor?" Kadın onun üstüne çıkıp şişman ve pörsük kolunu adamın boynuna doladı. "Hiç... ne olacak?" Soddu geri çekilmek istemiyordu ama içeride birinin dönüp durduğunu duyuyor ve oyun oynar gibi "Ne oluyor, ha?... Ne oluyor?" diye söylenip duruyordu.

Gim kapıyı açtı. "Haydi gidelim komiser, bırak enayiliği, tutukla beni."

Soddu, Armanda'nın yanından kalkmadan, el yordamıyla iskemlenin arkasına asılı ceketinin cebindeki tabancayı buldu. "Kim var orada?"

"Gim Bolero.

"Eller yukarı!"

"Silahım yok, komiser. Bırak emaneti. Teslim oluyorum."

Ceketi omzunda, kollarını havaya kaldırmış, yatağın başucunda duruyordu.

Armanda "Oh, Gim," dedi.

Gim "Birkaç güne varmaz, yine uğrarım Armanda," dedi.

Soddu söylene söylene yataktan kalkıp pantolonunu giydi "Kahrolası görev... Hiç rahat, huzur yok..."

Gim komodinin üstünden bir sigara alıp yaktı, sonra paketi cebine indirdi.

Armanda pörsümüş memelerini yayarak öne eğildi, "Bana da bir tane ver, Gim."

Gim onun ağzına bir sigara sokup yaktı, sonra Soddu'nun ceketini giymesine yardım etti. "Haydi gidelim, komiser."

Soddu "Eh artık, buluşmamız başka sefere kaldı, Armanda," dedi.

Kadın "Hoşça kal Angelo," diye yanıtladı.

Soddu yine "Haydi hoşça kal, Armanda," dedi.

"Güle güle, Gim."

Çıktılar.

Koridorda, yayları çökmüş sedirin kenarına yapışan Lilin uyuyordu, yerinden kımıldamadı bile.

Armanda kocaman yatakta oturmuş, sigara içiyordu; pencereden soluk bir ışık girdiği için uzanıp lambayı söndürdü.

"Lilin" diye seslendi, "gel Lilin, hadi gel yatağa Lilinciğim."

Lilin yastığını, kül tablasını falan toplamaya başlamıştı bile.

Çeviren: Semin Sayıt

Denize Giren Bir Kadının Serüveni

*** plajında denize giren Bayan Isotta Barbarino'nun başına üzücü bir aksilik geldi. Açıkta yüzüyordu, dönmeye karar verdiğinde, yönünü kıyıya çevirince çaresi olmayan bir olayın gerçekleştiğini gördü. Mayosunu yitirmişti.

Mayo tam o sırada mı düşmüştü, yoksa bir süredir mayosuz mu yüzmekteydi, bilemiyordu; iki parçalı yeni mayonun yalnızca göğüs bölümü kalmıştı. Kalçanın bir devinimi sırasında düğmeler kopmuş ve biçimden yoksun bir bez parçasına dönüşen "slip", öbür bacağından kayıp gitmiş olmalıydı. Belki de birkaç kulaç altında, dibe gidiyordu daha; aramak için suyun altına dalmayı denedi, ama hemen soluğu kesildi, gözlerinin önünde yalnızca bulanık yeşil gölgeler parıldadı.

İçinde büyümekte olan kaygıları bastırdı, düşüncelerini sakin bir biçimde düzene koymaya çalıştı. Öğle üstüydü, denizde sandalla, botla dolaşan, yüzen insanlar vardı. Hiç kimseyi tanımıyordu o; bir gün önce kocasıyla birlikte gelmişti buraya, kocası hemen kente dönmek zorunda kalmıştı. Tek çare, diye düşündü kadın, bir yandan da kesin, sakin bir biçimde düşünmesine şaşarak, bu sandallar arasında cankurtaran sandalını bulmaktı, mutlaka vardı, olmazsa güven veren birinin sandalını belirlemek, ona seslenmek, daha iyisi yaklaşmak, hem yardım etmesini, hem ölçülü davranmasını istemeyi başarmaktı.

Bunları Bayan Isotta neredeyse tortop, suyun yüzeyinde durarak, çevresine bakmaksızın düşünüyordu. Yalnızca başını sudan çıkarıyor, artık suyun, erişilmezliği anlaşılan gizini çözmekten çok, karanlık bir düşüncenin uyardığı gözyaşlarını tutmak için, gözkapaklarının, şakakların çarşafa ya da yastığa sürtülmesi gibi bir davranışla, farkında olmadan, yüzünü suyun üstüne doğru indiriyordu. Gözlerinin ucundan gözyaşları bastırıyordu, belki de başını içgüdüsel olarak eğmesi, gözyaşlarını denizde kurutmak içindi: Böylesine altüsttü, aklı ile duyguları arasında böylesine bir

ayrılık vardı. Kısacası serinkanlı değildi: umutsuzluğa kapılmıştı. Arada bir, ancak seçilebilen bir dalga yükseltisini geçtiği bu dingin denizde, o da, artık ağırlaşan kollarla değil, yalnızca suya yarı batan ellerin yakarıcı devinimiyle dingin duruyordu, konumunun, belki kendisinin bile daha sezmemiş olduğu, en tehlikeli belirtisi ise, kendisini çok uzun, yorucu bir süre bekliyormuş gibi ortaya çıkmaya başlayan güç yetmezliğiydi.

İki parçalı mayoyu, ilk kez o sabah giymişti, plajda tanımadığı onca insanın içinde biraz sıkılır gibi olmuştu. Arna suya girer girmez, hoşnut olduğunu, devinimlerinin daha özgürleştiğini, yüzme isteğinin arttığını duyumsamıştı. Açıkta uzun uzadıya yüzmekten hoşlanıyordu, ama sporla ilgisi yoktu bu zevkinin, çünkü biraz etli ve tembeldi, en önemsediği, suyla içli dışlılıktı, kendini dingin denizin bir parçası saymaktı. Yeni mayo tam bu izlenimi vermişti; dahası, yüzerken aklına gelen ilk düşünce şu olmuştu: "Sanki çırılçıplağım." Canını sıkan tek şey plajın kalabalık olmasıydı, önemli değildi, ama edineceği deniz dostları bu mayoya bakarak, belki de kendisi hakkında sonradan değiştirmek zorunda kalacakları bir izlenim edinmişlerdi: Ağırbaşlı olmadığını düşünemezlerdi, artık bütün kadınlar denize böyle giriyorlardı, ama sözgelimi, spora ya da modaya düşkün sanabilirlerdi onu; oysa gerçekte tam bir ev, aile kadınıydı. Belki de, her zamankinden farklı olduğu izlenimine kapıldığı için, bu iş başına gelirken hiçbir şeyin farkında olmamıştı. Kumların üstünde duymuş olduğu rahatsızlık, çıplak derisi üstündeki suyun yeniliği, denize girenlerin yanına dönme zorunluluğunun belirsiz huzursuzluğu artmıştı şimdi ve yeni ortaya çıkan çok daha tehlikeli bir korku tarafından yutulmuştu.

Hiç bakmak istemediği yer kumsaldı. Ama baktı oraya. Öğle olmuştu, iç içe geçmiş kara, sarı halkalı şemsiyeler, kumun üstüne, içine bedenlerin serildiği gölgeler indiriyorlardı, insanların kaynaşması denize taşıyordu, botların hiçbiri artık kıyıda değildi, bir tanesi dönecek olursa daha toprağa değmeden saldırıya uğruyordu, mavi alanın kara ucu, özellikle çocuk sürüsünün kaynaştığı iplerin gerisinde, sürekli beyaz fıskiyelerin köpürmesiyle deviniyordu ve her yumuşak dalgada, seslerini uğultunun hemen yuttuğu çığlıklar yükseliyordu. Bu plajın açığında, çırılçıplaktı o.

Bedenini hiç yüzeyde kaldırmadan, yanını yöresini kollayarak yüzerken, sudan yalnızca başının biraz da kollarının, göğsünün çıktığını gören biri bir şeyden kuşkulanmazdı. Öyleyse, fazla tehlikeye girmeden yardım aramayı sürdürebilirdi. Yabancı gözlere bedeninin ne kadarının çarpabileceğini belirlemek için, Bayan Isotta arada duraklayıp su üstünde neredeyse dikine durarak, kendine bakmaya çalışıyordu. Denizin altında güneş ışıklarının berrak halkalar serpiştirdiklerini ve yüzen suyosunlarının, çok süratli, çizgili küçük balık sürülerini, dipte de dalgalı kumu aydınlattıklarını, tam altta ise kendi bedeninin olduğunu kaygıyla görüyordu. Bacaklarını bitiştirip yapıştırarak, bedenini kendi bakışından kaçırmaya çalışıyor, ama başaramıyordu: Göğüsle kalçaların koyuluğu arasından, açık renkli karın derisi bembeyaz sırıtıyordu, bir dalganın devinimi de, yarı batmış suyosunlarının suyun ortasında yol alışları da, bu koyulukla açıklığı kaynaştırmıyordu. Bedenini elinden geldiğince alçak tutarak, kendine özgü karma biçimde yüzmeyi sürdürüyor, bir yandan da duraklamadan gözünün ucuyla omuzlarının gerisine bakıyordu: Her kulaçta kimliğinin bembeyaz genişliği, en belirgin ve gizli çizgileriyle gün ışığına çıkıyordu. Ve o, telaş içinde, yüzme biçimini, yönünü değiştiriyor, suyun içinde dönüyor, her eğimden, her ışıktan kendini gözlemliyor, kendi üstüne kıvrılıyordu; her keresinde de bu saldırgan çıplak beden peşinden geliyordu. Sanki kendisinden, Bayan Isotta'dan başka birininkiymiş gibi kendi bedeninden kaçmayı deniyor, bu açmazdan kurtulamıyor, yazgısına boyun eğmekten başka bir yol kalmıyordu. Oysa böylesine zengin ve gizlenemez bir beden, bir övünç kaynağı, bir doyum nedeni olmuştu onun için, ama görünürde anlamlı, çelişkili bir olaylar zinciri şimdi bir utanç nedeni yapabilecekti bedenini. Yoksa böyle değil miydi, belki de yaşamı yalnızca her günkü giyinik halinde, o kadından ibaretti, çıplaklığı öylesine az kendisininmiş ki, zaman zaman ortaya çıkarak insanlarda, en başta da onda şaşkınlıklar uyandıran, doğal, ama ölçüsüz bir durumdu. Şimdi Bayan Isotta, tek başına ya da kocasıyla baş başa olduğunda, çıplak varlığına hep bir suç ortaklığı havasıyla, karı koca arasındaki bir tür gizli karnaval nedeniyle neşeli, ama yakışıksız bir kılığa bürünmüş gibi, utanmayla arsızlık arasında bir havayla eşlik etmiş olduğunu anımsıyordu. İlk duygusal düş kı-

rıklığı yıllarının ardından, bir bedeni olduğuna alışırken oldukça dirençmişti, elinin altında çok kimsenin imrendiği bir mülkün bulunduğunu öğrenen biri gibi sahip çıkmıştı ona. Şimdi bu uğultulu plajın tehdidi içinde, eski korkuların arasından, bu hakkının bilinci çıkıp geliyordu.

Öğleyi geçince, denizin her tarafına dağılmış yüzücüler arasından kıyıya doğru bir akım başlardı; artık pansiyonlarda yemek, kabinlerin önünde atıştırma saatiydi, aynı zamanda dikey güneş altındaki daha kızgın kumdan yararlanma saatiydi. Sandalların karinaları, iki kişilik botlar kadının yanından geçiyorlardı, o, teknelerdeki insanların yüzlerini inceliyor, kimi kez onlara doğru gitmeye karar verir gibi oluyordu, ama her seferinde kirpikler arasındaki bir bakışın parıltısı ya da omuzlarda, dirseklerde köşeli bir gevşeme belirtisi, hızı yapay kulaçlarla kaçmasına yol açıyordu, kaçışın telaşsızlığı çoktan ağırlaşmış bir yorgunluğu gizliyordu Sandaldakiler, beden eğitimi meraklısı tek başına ya da kalabalık gençler ya da art niyetli, ısrarlı bakışlı erkekler, yakarıcı, ürkek bir kaygıyı gizleyemeyen yüzü, biraz çekingen çocuksu bir hava veren başlığı, ortalarda kararsız dolaşan yumuşak omuzlarıyla denizde ne yapacağını bilemeyen kadınla karşılaşınca, hemen kapıldıkları ya da eriştikleri nirvana'dan sıyrılıyorlardı, kalabalık olanların çenelerini ya da gözlerini oynatarak onu göstermelerine karşılık, tek başına olanlar, tek kürekle hız kesip yolunu kesmek amacıyla burunlarını çeviriyorlardı. Güven gereksinimine, iğneleyen göz bebeklerinden, her anlama çekilebilir gülümsemelerin ortaya çıkardığı kesici dişlerden, su yüzeyinde duraksayan küreklerin soru işaretlerinden oluşan, yılışık art niyetli bir engel karşılık veriyordu. Gözlerini kaldırmadan suyun içine kör, küt kafalar atan yüzücüler geçiyordu, ama kadın onlara güvenmiyor, kaçıyordu. Gerçekten de, uzaktan da geçseler, birden yorgunluk duyup ölü taklidi yapıyor, anlamsız bir çırpınmayla bacaklarının uyuşukluğunu gidermeye çalışıyor, kadın uzaklaşarak hoşgörüsünü belli etmedikçe, orada dönüp duruyorlardı. İşte çevresine bu anıştırmaların aşılmaz ağı gerilmişti, sanki yolunu bekliyordu, sanki bu erkeklerin her biri, başına, kendi başına gelen şey gelecek bir kadını yıllardır düşlemiş, yaz aylarını denizde geçirerek tam zamanında hazır bulunmayı ummuştu. Çıkış yolu yoktu. Öncedeı hazırlanmış eril kötülük

cephesi, hiç gedik vermeden bütün erkekleri kapsıyordu, olabildiğince kimliksiz, melek gibi bir cankurtaran, bir denizci olarak düşlemekte direndiği kurtarıcının varolmadığından emindi artık. Geçtiğini gördüğü cankurtaran, olası aksilikleri önlemek için böyle dingin bir denizde dolaşan tek cankurtaran olmalıydı, öyle kalın dudakları, öylesine sinirlerle kaynaşmış kasları vardı ki, bir kabin açtırmak ya da şemsiye diktirmek için bile –diye düşündü o öfke ânında– kendisini onun ellerine emanet etme yürekliliğini gösteremezdi.

Boşa çıkan tasarılarında başvurmayı umduğu kişiler hep erkekti. Kadınları düşünmemişti, oysa kadınlarla her şey daha kolay olabilirdi, böylesine zor bir durumda, yalnızca onlardan birinin tam olarak anlayabileceği bu tedirginlikte, hiç kuşkusuz bir tür kadınsı dayanışma ortaya çıkacaktı. Ama kendi cinsiyetinden insanlarla iletişim olanakları, erkeklerle karşılaşmanın tehlikeli kolaylığının tersine, daha seyrek ve belirsizdi, üstelik bu kez karşılıklı bir güvensizlik de engelliyordu onu. Kadınların çoğu, bir erkekle birlikte botla geçiyordu, kıskanç ve erişilmezdiler, açıktan geçiyorlardı, kendisinin yalnızca edilgin ayıbının acısını çektiği bedeni, onlar için saldırgan ve hesaplı bir savaşın silahıydı. Kimi kayıklar bağırıp çağıran, sıcaktan pişmiş delikanlılarla dolu olarak yol alıyordu ve kadın, acısının utanılası adiliği ile onların uçucu tasasızlığı arasındaki uzaklığı düşünüyordu, onlara seslenişini kaç kez yinelemek zorunda kalacağını düşünüyordu, çünkü ilkini nasıl olsa duymayacaklardı, olayı öğrenince yüzlerinin nasıl değişeceğini düşünüyor ve seslenmeye karar vermesi mi gerektiğini bilemiyordu. Küçük bir sandalla, yanmış, tek başına, sarışın bir kadın da geçti, yetkinlik, bencillik doluydu, belli ki çırılçıplak güneşlenmek için açığa gidiyordu, çıplaklığın kendisi için bir terslik, bir tutukluluk kaynağı olabileceği düşüncesi aklının ucundan bile geçmiyordu. Bayan Isotta o sırada, kadının nasıl yalnız olduğunu, kendi benzerleri arasında, çağrılara karşılık verecek, erkeğin anlamadığı gizli bir aksilik ânında, kendisine biraz olsun anlayış gösterecek dayanışmacı ve kendiliğinden iyiliğin (belki de erkekle varılan sıkı fıkı uzlaşma parçaladığı için) nasıl az olduğunu anladı. Kadınlar asla kurtaramazlardı onu: Erkek ise yoktu. Gücünün tükenmekte olduğunu seziyordu.

O zamana kadar, denize atlayan çocukların saldırısına uğramış olan, pas rengi küçük bir şamandıra, toplu bir atlayış sonunda birden boşaldı. Üstüne bir martı kondu, kanatlarını çırptı, sonra uçup gitti, çünkü Bayan Isotta şamandıranın ucuna tutunmuştu. Tam zamanında tutunmasa boğulacaktı. Ölüm bile olanak içinde değildi, bu haksız, ölçüsüz çözümü bile bırakmıyorlardı ona, çünkü bir ara kendinden geçer gibi olup suya doğru sürüklenen çenesini kaldırmayı başaramadığında, çevredeki sandallarda erkeklerin yardımına koşmak için birden ayağa fırladıklarını görmüştü: Yalnızca onu kurtarmak, meraklı bir kalabalığın soruları ve bakışları arasında onu çıplak ve baygın olarak taşımak için oradaydılar ve ölüm tehlikesi, kaçınmaya çalışmayı beceremediği gülünç ve çirkin sonucu gerçekleştirmekten başka bir işe yaramayacaktı.

Şamandıradan, yavaş yavaş kıyının içine çeker gibi göründüğü yüzücülere, kürekçilere bakarken, bu dönüşlerin o güzel yorgunluklarını ansıdı; sandaldan sandala yapılan "Kıyıda görüşürüz," ya da "Kıyıya kim önce varacak!" gibi seslenmeler, içini sınırsız bir özlemle dolduruyordu. Ama zayıf, uzun kollu, motorlu bir teknede ayakta, denizin orta yerinde tek başına duran ve suda kim bilir neye bakan bir adamı görmesi yetti, geri dönme isteği, görülme korkusunun, şamandıranın arkasına gözlenme telaşının içine saklanıverdi hemen.

Ne zamandan beri orada olduğunu artık anımsamıyordu: Plaj tenhalaşmaya başlamıştı, botlar yeniden kıyıya çekilip sıralanmıştı, birer birer kapanan şemsiyelerden geriye budanmış sırıklar mezarlığı kalmıştı, martılar suyu yalayarak uçuşuyorlardı, duran motorda, zayıf adam görünmez olmuştu, tekneden kıvırcık saçlı, meraklı bir çocuk kafası uzanıyordu; ve ancak belli olan bir rüzgârın ittiği bir bulut güneşin üstünden geçip dağların üstünde birikmiş bir kümeye katıldı. Kadın bu saatte kıyıda görünümü, törensel öğleden sonraları, kendisini beklediğini sandığı alçakgönüllü övünçleri, sevinçleri ve sanki işlenmemiş bir suçun cezası gibi karşısına dikilen aşağılık aksiliği düşünüyordu. İşlenmemiş mi? Ama acaba kendini yüzmeye verişi, tek başına yüzmek isteği, kendine biraz fazla güvenerek seçtiği o iki parçalı mayo içinde bedeninin hoppalığı, çoktan beri başlamış bir kaçışın işaretleri, şimdi olanca zavallı solgunluğu içinde ortaya çıkan çıplaklığına

doğru çılgın bir koşunun evreleri değil miydi? Suça ortak, çocuksu bir patavatsızlığa bürünerek, aralarından kocaman bir kelebek gitti, el değmeden geçeceğini sandığı erkekler takımı ise, işte temeldeki acımasızlığını, şeytansı ikinci yüzünü, hem onun daha yeterince edinemediği bir kötülüğün belirtisi, hem de cezayı uygulama aracı olarak açığa vuruyordu.

Şamandıranın civatalarına, uzun süre suda kalmanın kıvrımlı kabarıklıklar verdiği parmaklarının, kanı çekilmiş ucu ile tutunan kadın, bütün dünyadan dışlanmış hissediyordu kendisini ve herkesin oldum olası sahip olduğu çıplaklığın, çıplak olan yalnızca oymuş, güneşin altında çıplak kalabilecek tek canlıymış gibi, neden onu seçmiş olduğunu anlayamıyordu. Gözlerini kaldırınca motorda bu kez erkekle çocuğu bir arada ayakta gördü, orada durması, telaşlanması için bir neden olmadığını söylemek ister gibi işaretler yapıyorlardı. Daha öncekilerin tersine, ciddi, kararlıydı ikisi de, sanki bir kararı bildiriyorlardı ona: Boyun eğmesi gerekiyordu, herkes adına cezalandırılmak için o seçilmişti, el kol işaretleri yaparken gülümsemeye çalışmalarında bir art niyet yoktu: Belli cezasını gönül rızasıyla kabullenmesi için bir çağrıydı.

Tekne, sanılabileceğinden daha da büyük bir hızla kalktı hemen, ikisi de motor ve rota ile ilgileniyorlardı, herkesin önemsediği, kıskandığı bu durumda bulunmanın dışında bir şeyle suçlanmıyorsa, seve seve karşılığını kabullenmeye hazır olduğunu belirtmek ister gibi kendilerine gülümsemeye çalışan kadına dönüp bakmadılar bir daha.

Teknenin gizemli devinimleri, kafasından geçen bulanık düşünceler öylesine ürkütücü bir şaşkınlığa sürüklemişlerdi ki onu, soğuğu fark etmede gecikmişti. Hafif bir tombulluk, Bayan Isotta'nın soğuk suda uzun süre kalmasına olanak sağlıyor, zayıf yapılı kocasını, akrabalarını imrendiriyordu. Ama suda çok uzun süre kalmıştı, güneş azalmıştı, kaygan derisinde sivri noktacıklar kabarmaya ve kanına yavaş yavaş bir buzlanma sahip çıkmaya başlamıştı. İşte kendisini sarsan bu ürpermeler sırasında, Isotta canlı ve ölüm tehlikesiyle karşı karşıya ve suçsuz olduğunu kavradı. Çünkü yükü birden sırtına binen çıplaklığı, o hep, bir suç olarak değil, kaygılı bir masumluk, başkalarıyla gizli bir kardeşlik, yeryüzündeki varlığının eti ve kökü olarak benimsemişti, oysa ötekiler, sandalların

arsızları, şemsiyelerin yüzsüzleri çıplaklığı benimseniyorlardı. Bir suç, bir suçlama nedeni sayıyorlardı, suçlu olanlar yalnızca onlardı. Onların yerine ceza çekmek istemiyordu, dişleri vurarak, yanaklarında gözyaşları, şamandıraya yapışmış olarak, büzüldü... Ve öteden, limandan motor geliyordu, deminkinden daha hızlıydı, baş tarafta, oğlan yeşil, dar bir bayrak sallandırıyordu: bir eteklikti!

Motor yanında durup da, zayıf adam bir elini tekneye çıkması için uzatıp öbür eliyle, gülümseyerek gözlerini kapattığında, kadın kendisini birinin kurtarabileceği umudunun çok ötelerindeydi, düşüncelerinin dolaşımı, öyle uzaklara varmıştı ki, bir an duyguları ile aklı ve davranışları arasında bağlantı kuramadı; düş görmediğini, bu motorun gerçekten var olduğunu, kendisine yardım etmeye geldiğini bile anlamadan daha, elini erkeğin uzanan eline doğru kaldırdı. Anlayınca, birden her şey kusursuz, eksiksiz oldu; düşünceleri, soğuğu, korkuyu unuttu. Solgundu, ateş gibi kıpkırmızı kesti ve teknenin üstünde ayakta, erkekle çocuk ufka dönmüş, martılara bakarlarken, o giysiyi giymeye koyuldu.

Motora yol verdiler, turuncu çiçekli yeşil etekliğiyle ön tarafta oturan kadın, teknenin dibindeki su altında avlanma maskesini gördü ve ikisinin gizini nasıl anladıklarını öğrendi. Çocuk maske ve zıpkınla suyun altında yüzerken onu görmüş, erkeğe haber vermişti, o da görmek için denize dalmıştı. Sonra beklemesi için kadına, anlamadığı işaretler yapmışlar, bir balıkçının karısından bir giysi sağlamak için limana gitmişlerdi.

İkisi de teknenin kıçında oturmuşlardı elleri dizlerinin üstünde, gülümsüyorlardı: Kıvırcık saçlı, sekiz yaşlarındaki çocuk gözlerini kocaman açmış, şaşkın bir tay gülümsemesi takınmıştı; dik, esmer kafalı, uzun kaslı, tuğla kırmızısı bedenli, dudaklarından sönmüş bir sigara sarkan erkeğin gülümsemesinde hafif bir hüzün vardı. Bayan Isotta'nın aklına, kendisine bakan iki kişinin belki de onu suyun altında nasıl gördüklerini ansımaya çalıştıkları geldi, bundan rahatsız olmadı. Nasıl olsa birileri göreceğine göre, bu ikisinin olmasına sevindi, ilgi duymuş, hoşlanmış olmalarına da. Kumsala varabilmek için, erkek motoru rıhtımın, liman mahallelerinin, deniz kıyısındaki meyve bahçelerinin yanından götürüyordu; karadan bakanlar, hiç kuşkusuz bu üç kişinin her akşam olduğu gibi balıktan dönen küçük bir aile olduğunu sanıyorlardı. Rıhtım boyunca,

külrengi balıkçı evleri, kısa küreklerin üzerine gerili kırmızı ağlar sıralanıyordu; demir atmış teknelerde, bir iki delikanlı, kurşunrenkli balıkları havaya kaldırıp alt kenarı kalçalarına dayalı dört köşe sepetler tutarak duran kızlara veriyorlardı; bacaklarını yere uzatarak oturmuş, kulakları küçücük altın küpeli erkekler bitip tükenmeyen ağlar dikiyorlardı; kimi girintilerde ağları yeniden boyamak için tanen kovaları kaynatılıyordu; küçük taş duvarlar, kayıkların fide çubuklarının yanı başında uzandıkları denize bakan meyve bahçelerini ayırıyordu; ağızları çivi dolu kadınlar delikleri onarmak için omurgaların altına uzanmış kocalarına yardım ediyorlardı; eskimiş evlerin her birinde, ikiye bölünmüş ve tuzlanıp kurumak için bir eleğin üstüne konulmuş domateslerin üstünü bir sundurma örtüyordu. Kuşkonmazların dibinde küçük çocuklar solucan arıyorlardı, kimi yaşlılar bir tulumba ile muşmulalara böcek ilacı sıkıyorlardı; sürünen yaprakların dibinde sarı kavunlar büyüyordu. Yaşlı kadınlar tavalarda mürekkepbalıkları, polipler ya da una bulanmış kabak dilimleri kızartıyorlardı; rendeden yeni çıkmış tahta kokulu tezgâhlarda balıkçı teknelerinin baş taraflarını yükseliyordu. Kalafatçı çocuklar kara ziftli fırçaları savurarak itişiyorlardı ve çocukların terk ettikleri kumdan küçük kaleleri, yanardağları ile plaj başlıyordu artık.

Abartılı yeşilli turunculu etekliği içinde, o iki kişi ile birlikte motorda oturmakta olan Bayan Isotta, yolculuğun daha uzamasına sevinecekti. Ama tekne burnunu kıyıya çevirmişti bile, cankurtaranlar iskemleleri, şezlongları topluyorlardı, erkek de sırtını dönerek motora eğilmişti: Omurga bağlantılarının geçtiği, sert, tuzlu derinin sanki bir soluğun etkisiyle üstünden kaydığı, tuğla kırmızısı bir sırttı.

Bir Memurun Serüveni

Memur Enrico Gnei, güzel bir kadınla birlikte bir gece geçirmişti. Kadının evinden erkenden çıktığında, bahar sabahının taze, diriltici, yeni havasını ve renklerini karşısında buldu, yürürken sanki bir müziğe ayak uyduruyordu.

Enrico Gnei bu serüveni yalnızca bir dizi koşulun rast gitmesine borçluydu: Bir arkadaş toplantısı, kadının özel ve geçici yatkınlığı –aslında kendini denetlemesini bilen, kolay gevşemeyen bir kadındı-, her zamankinin tersine çok rahat konuştuğu bir sohbet, gerçek ya da yapmacık hafif bir alkol desteği –iki taraf için de– ve son olarak ayrılık zamanı geldiğinde zar zor kabul gören bir yerleşim düzenlemesi: O gecenin beklenmedik sonucunu, Gnei'nin kişisel çekiciliği değil –olsa olsa zararsız, biraz da sıradan görünüşü iddiasız, göze çarpmayan bir arkadaş olarak seçilmesinde etkili olmuştu– bütün bunlar belirlemişti. Bunun bilincindeydi, alçakgönüllü olduğu için, kısmetinin değerini önemsiyordu. Olayın hiçbir uzantısının olmayacağını da biliyordu, buna üzülmüyordu, çünkü sürekli bir ilişki olağan yaşama düzenini bayağı sarsacak sorunlar getirecekti. Serüvenin kusursuzluğu, bir gece boyunca başlayıp sona ermesinde yatıyordu. Böylece, o sabah Enrico Gnei yeryüzünde isteyebileceği en güzel şeye kavuşmuş bir insandı.

Kadının evi tepedeydi. Gnei yemyeşil, güzel kokulu bir caddeden aşağıya doğru iniyordu. İşe gitmek için evden çıkma alışkanlığında olduğu saatten çok erkendi daha. Hizmetçiler görmesinler diye kadın bu saatte yollamıştı onu. Uyumamış olmanın yorgunluğunu duymuyordu, tersine alışmadığı bir uyanıklık, duyusal değil, ama zihinsel bir coşku içindeydi. Bir rüzgâr esintisi, bir vızıltı, bir ağaç kokusu şu ya da bu biçimde sahip çıkılıp tadına varılması gereken bir şey gibi geliyordu ona, ama ağırbaşlı güzelliklerin keyfini çıkarma yöntemlerine ayak uyduramıyordu.

Düzenli bir insan olduğu için, bir başka evde kalmış, tıraş olmadan acele giyinmiş olmak, alışkanlıklarını değiştirdiği izlenimini

uyandırıyordu kendisinde, işe gitmeden önce eve uğrayıp traş olmayı, üstünü başını düzenlemeyi düşündü bir ara. Vakit vardı, ama Gnei bu düşünceyi hemen kovdu, geç olduğuna inanmayı yeğledi, çünkü evin, günlük davranışları yinelemenin şimdi içinde yüzdüğü olağanüstü ve zengin havayı yok edeceği korkusuna kapıldı. Gecenin kalıntılarını elverdiğince koruyabilmek için, günün dingin ve rahat bir eğri çizmesi gerektiğine karar verdi. Geçirdiği saatleri saniyesi saniyesine yeniden canlandırmayı bilen belleği, önüne bitip tükenmez cennetler seriyordu. Enrico Gnei bu düşüncelerle dolu, acele etmeden tramvayın ilk durağına doğru yürüyordu.

Neredeyse bomboş tramvay, kalkma saatini bekliyordu. Tramvaycılar aşağıya inmiş, sigara içiyorlardı. Islık çalmakta olan Gnei, pardösüsünün eteklerini havalandırarak tramvaya bindi, oturup yayıldı, sonra hemen daha görgülü bir konum aldı, hatasını çabuk düzelttiği için memnundu, ama doğal bir biçimde yaptığı yakışıksızlığa da üzülmüyordu.

Semt ne kalabalıktı, ne de erkenci. Tramvayda yaşlıca bir gündelikçi kadın, tartışan iki işçi, bir de o, mutlu adam vardı. Hepsi sabahın iyi insanlarıydı. Sevmişti onları; o, Enrico Gnei gizemli bir insandı onlar için, gizemli ve mutlu, bu tramvayda bu saatte daha önce hiç görülmemişti. Nereden çıktı, diye kendi kendilerine soruyorlardı belki şimdi. Hiçbir ipucu vermeden morsalkımlara bakıyordu o. Morsalkımlara, morsalkımlara bakmasını bilen bir insan gibi bakıyordu, bilincindeydi bunun, Enrico Gnei. Bilet parasını biletçiye veren bir yolcuydu, onunla biletçi arasında kusursuz bir yolcu-biletçi ilişkisi vardı, bundan iyisi olamazdı. Tramvay ırmağa doğru iniyordu, güzel bir mahalleydi.

Enrico Gnei kent merkezinde inip bir kahveye gitti. Her zaman gittiği değildi. Her tarafı mozaikli bir kahveydi. Yeni açılmıştı; kasadaki kız gelmemişti daha, tezgâh görevlisi makineyi hazırlıyordu. Gnei güvenli adımlarla kahvenin ortasına doğru yürüdü, tezgâha gitti, bir kahve ısmarladı, pasta vitrininden bir çörek seçip önce oburca, ardından düzensiz bir gecenin sabahında, ağzının tadı bozuk birinin havasıyla ısırdı.

Tezgâhın üstünde açık bir gazete vardı. Gnei göz gezdirdi. O sabah gazete almamıştı, oysa evden çıktığında yaptığı ilk iş gazete almak olurdu. Düzenli, titiz bir okurdu, en önemsiz olayları

bile izler, okumadan geçtiği sayfa olmazdı. Ama o sabah gözleri başlıkların üstünde dolaşıyor, hiçbir düşünce bağlantısı kuramıyordu. Gnei okumayı başaramıyordu, yediği çörekten mi, sıcak kahveden mi, yoksa sabah havasını çarpmasından mı bilinmez, geceki duygular kaplamıştı bedenini. Gözlerini yumdu, çenesini kaldırıp gülümsedi.

Bu hoşnutluk belirtisini gazetedeki bir spor haberine bağlayan barmen: "Boccadasse'nin Pazar günü oynamasına sevindiniz demek?" diyerek, bir orta alan oyuncusunun iyileştiği haberini gösterdi. Gnei okudu, kendini topladı: "Ne Boccadasse'si, ne Boccadasse'si dostum!" diye bağırmak geldi içinden, ama "Evet, evet" demekle yetindi, maçla ilgili bir konuşmanın yoğun duygularını etkilememesi için kasadan yana döndü, bu arada kasaya genç, mahzun yüzlü bir kız gelip oturmuştu.

"Evet, bir kahve, bir de çörek," dedi Gnei usulca. Kasadaki kız esnedi. "Sabah uykusu mu?" dedi Gnei. Kız gülümsemeden onayladı. Gnei çanak tuttu: "Gece az mı uyudunuz?" Bir an düşündü, ardından kendisini anlayacak biriyle karşı karşıya olduğuna inanarak ekledi: "Ben gidip yatacağım daha." Sonra gizemli, ölçülü bir biçimde sustu, parayı ödedi, herkesi selamladı, çıktı. Berbere gitti.

"Günaydın, buyursunlar," dedi berber, Enrico Gnei'ye bir göz kırpma gibi gelen kadınsı berber sesiyle.

"Sakal! Sakal tıraşı yapalım," diye karşılık verdi, kuşkucu bir küçümsemeyle, aynada kendine bakarak. Boynuna dolanmış havluyla yüzü tek başına bir nesne gibi görünüyordu, kişiliğinin genel konumunun artık gizleyemediği yorgunluk izleri belli oluyordu üstünde, ama hiç de normal bir yüz değildi, şafak vakti trenden inen bir yolcunun ya da geceyi kâğıtlarla baş başa geçirmiş bir kumarbazın yüzü gibiydi; yorgunluğunun özel niteliğinin, artık istediğini elde etmiş, iyiye de kötüye de hazır, gevşek ve bağışlayıcı bir erkek havasından kaynaklandığını gözlemledi Gnei, sevinerek.

"Bu da okşama mı," diyorlardı sanki Gnei'nin yanakları, kendilerini sıcak köpükle saran fırçaya, "bu da okşama mı, böyle mi olur okşama!"

"Kazı ustura," diyordu sanki derisi, "benim yaşadıklarımı kazıyamazsın ki!"

Gnei'ye kalsa, sanki kendisiyle berber arasında anıştırma dolu bir konuşma geçiyordu, oysa o da bir şey demiyordu, aletlerini hakkını vererek kullanan berber de. Genç bir berberdi, çekingen yapısından çok, düş gücünün kısırlığı nedeniyle konuşkan değildi, nitekim konuşmak istediğinde: "Bu yıl havalar iyi gitti, değil mi? Açtı artık, değil mi? Bahar..." diyebildi.

Bu sözler Gnei'ye düşsel konuşması sırasında ulaştı ve 'bahar' sözcüğü anlamlar, anıştırmalar yüklendi. "Eveeet! Bahar..." dedi, sabunlanmamış dudaklarında bilinçli bir gülümsemeyle. Ve konuşmaları burada tükendi.

Ama Gnei, konuşmak, açıklamak, iletmek gereksinimi duyuyordu. Berber artık hiçbir şey demiyordu. Berber usturayı kaldırdığında, Gnei iki ya da üç kez ağzını açar gibi oldu, ama sözcük bulamadı, ustura hep yeniden, dudakların, çenenin üstüne kondu.

"Ne dediniz," dedi Gnei'nin hiç ses çıkarmadan dudaklarını oynattığını gören berber.

Gnei olanca çoşkuyla: "Pazar günü Boccadasse oynuyormuş," dedi.

Neredeyse bağırmıştı, öbür müşteriler yarı sabunlu yüzlerini ona doğru çevirdiler, ustura berberin elinde boşlukta kalmıştı.

"Demek *** takımını tutuyorsunuz," dedi, biraz alınmış. Benim takımım ***, deyip kentin bir başka takımının adını söyledi.

"*** mı, Pazar günü işiniz kolay sizin..."

Coşkusu geçmişti artık. Tıraş olup çıktı. Kent canlanmış, seslenmişti, camlarda altınrengi pırıltılar ışıyor, çeşmelerde sular uçuşuyordu, tramvay yayları tellerin üstünde kıvılcımlar saçıyordu. Yüreğinde coşkuyla çökkünlüğün sürekli yer değiştirdikleri Enrico Gnei, bir dalganın tepesinde yürüyor gibiydi.

"Gnei değil misin, sen?"

"Sen de Bardetta değil misin?"

On yıldır görmediği eski bir okul arkadaşına rastlamıştı. Ne kadar zaman geçtiği, hiç değişmemiş oldukları gibi, bilinen cümleler söylediler. Aslında Bardetta biraz yaşlanmıştı, yüzünün kurnaz ve biraz ahlaksız görünüşü artmıştı. Gnei, Bardetta'nın ticaretle uğraştığını biliyordu, geçmişi biraz karanlıktı, yıllardır yurtdışındaydı.

"Hep Paris'te misin?"

"Venezuela'dayım. Gidiyorum yine. Sen ne yapıyorsun?"

"Hep buradayım," dedi ve sanki yerleşik yaşamından utanmış gibi, elinde olmadan sıkıntılı bir biçimde gülümsedi, karşısındakine ilk bakışta yaşamının gerçekte tasarlanabilecek en doygun, en mutlu yaşam olduğunu anlatmayı başaramamış olmanın rahatsızlığını duydu aynı zamanda.

"Evlendin mi?" diye sordu Bardetta.

Bu soru Gnei'ye ilk izlenimi düzeltmek için bir fırsat gibi geldi. "Bekârım," dedi. "Hiç evlenmedim! Dayanıyorum." Evet: Amerika'ya gitmek üzere olan, kentle, dedikodularıyla artık alışverişi kalmayan, kurallara da aldırış etmeyen Bardetta, Gnei'nin mutluluğunu aktarabileceği, gizini açabileceği tek insandı. Dahası biraz abartabilirdi de, o geceki serüveninden, kendisi için sıradan bir olaymış gibi söz edebilirdi. "Anlayacağın, eski bekârlardan senle ben kaldık," diye üsteleyerek, Bardetta'nın bir zamanlar balerinlere düşkünlüğünü çağrıştırmak istedi.

Konuya gireceği, "Tam bu gece ne oldu biliyor musun..." gibilerden bir cümle tasarlamaya başladı. Bardetta, biraz çekingen bir gülümsemeyle:

"Ben artık evliyim," dedi, "dört çocuğum var."

Gnei bu karşılığı, çevresinde kural tanımaz, Epikürcü bir hava yaratmaya çalışırken duydu; biraz afalladı. Bardetta'ya gözlerini dikti; ancak o zaman onun yıpranmış görünüşünü, üstünün başının dökülduğünü, tasalı, yorgun halini fark etti. "Dört çocuk mu, tebrikler," dedi donuk bir sesle. "İşler nasıl orada?"

"Nasıl olacak Pek iyi sayılmaz... Her yer aynı... İdare ediyoruz... Geçinmeye çalışıyoruz..." deyip bir çaresizlik havasıyla kollarını açtı.

Onun bu içgüdüsel alçakgönüllülüğü karşısında, Gnei'yi utanç, pişmanlık kapladı, böyle ezik bir insanı şaşırtmak için, mutluluklarını abartmayı düşünmeye kalkışmıştı. Havayı değiştirmek için, acele, "Burası da farksız, günü gününe yaşıyoruz biz de," dedi.

"Bakarsın bir gün düzelir her şey..."

"Niye olmasın..."

İyi dilekler ilettiler birbirlerine, ayrıldılar, biri bir yöne, öbürü bir yöne gitti. Gnei'nin içine hemen bir hayıflanma doldu: Bardetta'ya, başlangıçta tasarlanmış olduğu Bardetta'ya içini dökmek olanağı, artık temelli yok olmuş, sınırsız bir güzellik gibi geldi ona. İkisi

arasında –diye düşünüyordu Gnei– erkek erkeğe, sıradan, biraz alaycı, gösterişe, övünmeye yer vermeyen bir konuşma geçebilirdi, arkadaşı artık değişmeyecek bir anıyla Amerika'ya dönebilirdi, Gnei şimdi kendini düşsel bir Bardetta'nın düşüncelerine yansımış görüyordu bulanık bir biçimde, Venezuela'sında, –yaşlı-yoksul, ama güzellik ve zevk tutkunu– Avrupa'yı anımsadığında, içgüdüsel olarak onu, yıllarca sonra gördüğü, yine dikkatli, kendine güvenen görünüşlü okul arkadaşını düşünecekti: Avrupa'dan kopmamış olan, neredeyse oranın eski bilge yaşamını, ölçülü tutkularını simgeleyen adamı... Gnei coşmuştu; gece serüveni, içeriksiz, birbirine eşit günler denizinde bir kum gibi yok olup gideceğine, iz bırakmış, kesin bir anlam kazanmış olacaktı.

Bardetta, kafası başka düşüncelerle dolu zavallı bir insan olsa da, onu aşağılamak pahasına olsa da, Bardetta'ya her şeyi anlatmalıydı belki de. Sonra Bardetta'nın gerçekten başarısız olduğunu kim doğrulayabilirdi ki?

Belki laf olsun diye demişti öyle, yine eskisi gibi kaçın kurasıydı... "Ona yetişip, yeniden konuşur, her şeyi anlatırım," diye düşündü. Kaldırımda ileriye doğru koştu, alana kıvrıldı, kemerlerin altında dolaştı. Bardetta yok olmuştu. Gnei saate baktı, geç kalmıştı, işine doğru yürüdü hızla. Rahatlamak için, kendisiyle ilgili şeyleri çocuklar gibi başkalarına anlatmanın, yapısına, alışkanlıklarına uymadığını düşündü; bu nedenle böyle davranmamıştı. Böylece kendisiyle barışmış, gururunu okşamış olarak işyeri saatinde kartını zımbaladı. Gnei işine karşı, en sıradan bir işlemin, önemsiz bir yazışmanın, bir defterin günü gününe tutulmasının nasıl gizli tatlar ve coşkulu tutkular taşıyabileceğini öğrenir öğrenmez, memurların itiraf etmeseler de yüreklerini tutuşturan o hoş duyguyu besliyordu. O sabahki bilinçsiz umudu, belki de, sevda coşkusuyla, memurluk tutkusunun bir bütün oluşturmaları, sönmeden yanmayı sürdürmek için, birbirleriyle kaynaşmalarıydı. Ama masasını, üstünde "Bekleme" yazılı yeşile çalan bir dosyanın alışılmış halini görmesi, daha yeni koptuğu güzellikle, her zamanki günlerinin çelişkisini birden duyumsatmaya yetti.

Masaya oturmadı, çevresinde birkaç kez döndü. Aniden, çabucak sevdalanmıştı o güzel kadına. Yerinde duramıyordu. Mu-

hasebecilerin, tuşlara dikkatle, ama isteksiz vurdukları muhasebe bölümüne girdi.

Her birinin önünden geçerek, sinirsel bir neşe içinde, içinden pazarlıklı, anılarına gömülü, şimdiki zamandan umutsuz, muhasebeciler arasında deli gibi sevdalı, selam vermeye koyuldu. "Şimdi sizin aranızda, büronuzda nasıl dolaşıyorsam, az önce onun çarşafları arasında dolanıyordum," diye düşünüyordu. "İşte tam böyle, Marinotti," dedi, yumruğunu bir arkadaşının kâğıtlarının üstüne indirerek.

Marinotti gözlüklerini doğrultup yavaşça sordu:

"Yoksa senin aylığından da mı bu ay kırk bin liret fazla kesinti yaptılar?" dedi.

"Yok, şubatta kesmişlerdi," demeye başladı Gnei, ama o sırada aklına, kadının geç vakit, sabaha karşı yaptığı, yenilikler sunan, bilinmeyen engin sevgi olanakları açan bir davranışı geldi, "kesmişlerdi benden," diye sürdürdü yumuşacık bir sesle, elini önünde yavaş yavaş oynatıyor, dudaklarını büzüyordu, "tamamını şubat aylığından kestiler bende Marinotti."

Bürosuna dönerken karar verdi; "Her dakikasına, yaptığı ya da dediği her şeye yaşadıkları karışmıştı, gizi buydu." Bir daha hiç aynı durumda olamayacağı, ne çağrıştırmayla, ne açıkça sözcüklerle ve belki ne de düşünceyle, eriştiğini bildiği eksiksizliği açıklamayı başaramayacağı tasası içini kemiriyordu.

Telefon çaldı. Müdürdü. Giuseppieri'nin şikâyeti konusunda bilgi istiyordu.

"Bakın efendim," dedi Gnei telefona, Giuseppieri firması altı mart tarihinde... Aslında başka şey demek istiyordu; "O yavaşça: Gidiyor musunuz?.. dediğinde, elini bırakmamam gerektiğini anladım hemen..."

"Evet efendim, şikâyet konusu malın faturası kesilmişti..." Aslında başka şey söylemeyi düşünüyordu: "Kapı arkamızda kapanmadan önce, inanamıyordum daha..."

"Hayır, şikâyet acente aracılığıyla yapılmadı," diye açıkladı... Aslında başka şey amaçlıyordu: "Ancak o zaman her şeyin sandığımdan farklı olduğunu anladım, donuk ve gururluydu..."

Telefonu yerine koydu. Alnında terler birikmişti. Yorgun hissediyordu şimdi kendisini, çok uykusu vardı. Yıkanıp üstünü de-

ğiştirmek için eve uğramamakla kötü etmişti: Üstündeki giysi de rahatsızlık veriyordu.

Pencereye yaklaştı. Bol balkonlu yüksek duvarlarla çevrili büyük bir avlu vardı, ama sanki çöl gibiydi. Gökyüzü damların üstünden artık berrak görünmüyordu, ağarmış, donuk bir tülle kaplanmıştı, Gnei'nin belleğinde de donuk bir beyazlık her türlü duygu anısını siliyordu ve güneşin varlığını, dayanılmaz bir acının sızısı gibi, belirsiz, durağan bir ışık lekesi belli ediyordu.

Bir Fotoğrafçının Serüveni

Baharla birlikte, pazar günleri yüz binlerce kentli omuzlarına asılı kutularla evlerinden çıkar. Fotoğraf çekerler. Çantaları dolu avcılar gibi mutlu döner, günlerini fotoğraflarının banyo edilmesini beklemenin tatlı heyecanı içinde geçirirler (bazıları buna, aile bireylerinin girmesi yasak olan, yakıcı asit kokulu karanlık odalarda simya işlemlerinin ince keyfini de ekler) ancak fotoğraflar gözlerinin önüne gelince geçirdikleri günü elle tutulur bir biçimde yaşamış olurlar, ancak o zaman o dağ çavlanı, kovalı çocuğun o adımı, karısının bacakları üstündeki o güneş yansıması yaşanmışın, artık kuşku duyulamayacak olanın geri alınamazlığına bürünür. Gerisi, anıların güvenilmez gölgesinde boğulur.

Fotoğrafçı olmayan Antonino Paraggi, dostları, iş arkadaşlarıyla birlikte olduğunda, artan bir yalnızlığa gömülüyordu. Her hafta, bir diyaframın duyarlığını övenlerin ya da DIN değerini tartışanların konuşmalarına, daha düne kadar böylesine az ilgi çekici, böylesine yenilikten yoksun bir etkinliği alaya alışını paylaştığından kuşku duymadığı birinin sesinin de katıldığını keşfediyordu.

Antonino Paraggi'nin işi, üretici bir işletmenin dağıtım bölümünde yöneticilikti ama asıl tutkusu arkadaşlarıyla birlikte irili ufaklı olayları yorumlamak, özel düğümleri çözerek genel sonuçlara ulaşmaktı; kısacası, zihinsel yatkınlık açısından bir düşünürdü, deneyimlerinin çok ötelerinde kalan olayları bile kendine açıklayabilmek için kılı kırk yarardı. Şu ara, fotoğrafçı insanın özündeki bir şeyi, yeni yandaşların objektif amatörlerinin bayrağı altında toplanmalarını sağlayan gizli çağrıyı kavrayamadığını hissediyordu, bir bölümü teknik ve sanatsal becerilerindeki gelişmeyle övünüyor, bir bölümü ise tersine bütün ustalığı satın aldıkları makinenin iyi olmasına bağlıyordu, (dediklerine göre) makine hep başyapıtlar çekiyordu, beceriksiz ellerde bile (kendi elleri de böyleydi, çünkü gurur mekanik düzeneklerin erdemlerini övmeye başlayınca, öznel yetenek küçültücü oranlara inmeyi kabulleniyordu). Antonino

Paraggi, iki doyum nedeninin de kesin olmadığını anlıyordu: Giz başka yerdeydi.

Fotoğrafçılıkta –kendini bir şeyden dışlanmış sayan biri gibi– bir hoşnutsuzluk nedeni aramasının, biraz da kendisini arkadaşlarından ayıran bir başka ve daha belirgin bir süreci dikkate almaktan kaçınmak için, Antonino'nun kendisiyle oynadığı bir oyun olduğunu söylemek gerekir. Olay, yaşıtlarının birer birer evlenip ev bark sahibi olması, Antonino'nun ise bekâr kalmasıydı. Bu iki olgu arasında da kuşku götürmeyen bir bağlantı vardı çünkü çoğu kez objektif tutkusu, babalığın ikincil bir sonucu olarak doğal, neredeyse fizyolojik bir biçimde doğuyordu. Dünyaya bir çocuk getiren ana babaların ilk güdülerinden biri, çocuğun fotoğrafını çekmek oluyordu; büyümenin sürati nedeniyle sık sık fotoğraf çekmek gerekiyordu, çünkü hiçbir şey, çok geçmeden silinip yerini sekiz aylığa, sonra da bir yıllığa bırakacak olan, altı aylık bir çocuk gibi değişmeye, unutulmaya mahkûm değildi ve üç yaşındaki bir çocuğun ana babasının gözünde erişmiş olabileceği yetkinlik, yerini dört yaşın yeni yetkinliğinin alarak onu yok etmesine engel değildi, fotoğraf albümü her biri kendi benzersiz kusursuzluğuna yönelik bütün bu geçici yetkinliklerin kurtulduğu, yan yana geldiği yer gibi oluyordu. Yeni ana babaların çocuklarını siyah-beyazın ya da renkli-diyapozitifin devinimsizliğine indirgemek için, bakaçtan çerçeveleme tutkusunda, fotoğrafçı da, çocuk sahibi de olmayan Antonino, her şeyden önce bu kara kutuda kuluçkaya yatmış çılgınlığa doğru koşuşun bir evresini görüyordu. Ama albüm-aile-çılgınlık bağlantısı konusundaki düşünceleri aceleci ve suskundu: Öyle olmasa, aslında en büyük tehlike ile kendisinin, bekâr kalanın karşı karşıya olduğunu anlardı.

Antonino'nun arkadaş çevresinde hafta sonlarını bir arada kent dışında geçirme geleneği vardı, içlerinden çoğu için bu alışkanlık öğrencilik yıllarından beri sürüyordu, zamanla nişanlıları, sonra gelinleri, çocukları, dahası sütanneleri, dadıları, kimi kez de kaynanaları, kayınbabaları ve iki tarafın yeni arkadaşlarını kapsamıştı. Ama katılmaların, alışkanlıkların akışında hiçbir aksama olmadığına göre, Antonino yılların geçmesiyle hiçbir şeyin değişmediğini, bekâr olarak bir kendisinin kaldığı bu aileler topluluğunun, hâlâ bir zamanların delikanlılar, genç kızlar topluluğu olduğunu sanarak kandırabiliyordu kendini.

Dağ ve deniz gezilerinde, ailelerin ya da aileler arası grupların fotoğrafının çekileceği sırada, ayarı yapılmış, istenilen yöne çevrilmiş makinenin düğmesine basmak için bir yabancının, sözgelimi oradan geçen birinin katkısına gereksinim duyulurdu. Bu durumlarda Antonino yardımını esirgemezdi; makineyi, koşup ikinci sıraya geçerek kafasını iki kafanın arasından uzatan ya da en küçüklerin yanına çömelen bir babanın ya da ananın elinden alır ve bütün gücünü kullanacağı parmağında yoğunlaştırarak düğmeye bastırırdı. Önceleri kolunun gereksiz yere sertleşmesi bakacın yön değiştirerek teknelerin direklerinin, çan kulelerinin oklarının resme girmesine ya da dedelerin, amcaların kafalarının resmin dışında kalmasına yol açıyordu. Bilerek böyle yapmakla suçlandı, bu çirkin şaka nedeniyle eleştirildi. Doğru değildi oysa: Amacı parmağını ortak istemin uysal bir aracı kılmaktı ama aynı zamanda geçici ayrıcalıklı konumundan yararlanarak, fotoğraf çekenlerle fotoğrafı çekilenleri eylemlerinin anlamı konusunda uyarmaktı. Parmağının ucu, kimliğinin ve kişiliğinin geri kalan bölümünden kopmak için gerekli koşula ulaşır ulaşmaz, artık toplu sahneleri çerçevelemeyi de başararak, kuramlarını gerekçeli konuşmalarla iletme özgürlüğüne kavuştu. (Rastlantıya bağlı kimi başarılar, bakaçlarla, ışıkölçerlerle içli dışlı, senli benli olmasına yetmişti.)

Bir kez başladıktan sonra," diye ders veriyordu "durmanız için bir neden kalmaz artık. Bize güzel geldiği için fotoğrafı çekilen gerçeklikle, fotoğrafı çekildiği için bize güzel gelen gerçeklik arasındaki adım çok kısadır. Pierluca'nın kumda kale yaparken fotoğrafını çekerseniz, kale yıkıldığı için ağlarken, sonra da dadısı kumlarda bir deniz kabuklusunun kabuğunu bulup onu oyalamaya çalışırken fotoğrafını çekmemeniz için bir neden kalmaz. 'A ne güzel, hemen fotoğrafını çekmeli bunun!' gibilerden bir şey demeye başlamanız, fotoğrafı çekilmeyen her şeyin yitip gittiğini düşünenlerle aynı çizgiye getiriverir sizi, fotoğrafı çekilmeyen sanki hiç var olmamıştır, bu nedenle gerçekten yaşamak için elden geldiğince çok fotoğraf çekmek gerekir, elden geldiğince çok fotoğraf çekebilmek için de, ya elden geldiğince çok fotoğraf çekilebilir bir dünyada yaşamak ya da kendi yaşamının her ânının fotoğrafının çekilebilir olduğunu kabul etmek gerekir. İlk yol aptallığa, ikincisi ise deliliğe varır."

"Aptal da sensin, deli de sensin, üstelik kafa ütülüyorsun" diyorlardı arkadaşları.

"Gözlerinizin önünde olup bitenleri kimin için derliyorsunuz," diye açıklıyordu Antonino, artık kimse kendisini dinlemese de, "tutarlı davranmanın tek yolu, sabah gözlerimizi açtıktan akşam uyuyuncaya kadar, hiç değilse dakikada bir fotoğraf çekmekten geçer. Ancak böylelikle, etkilenen film makaraları, hiçbir şeyi dışarıda bırakmadan günlerimizin sadık bir güncesi olabilir. Fotoğraf çekmeye başlayacak olsam, aklımı oynatmak pahasına da olsa, sonuna kadar bu yolda yürürüm. Siz ise hâlâ seçim yapmaktan söz ediyorsunuz. Hangi seçim? Doğayla, toplumla, ana babalarla sevgi, övgü, avuntu, barış doğrultusunda bir seçim. Sizinki yalnızca bir fotoğraf seçimi değil, dramatik çelişkileri, uzlaşmazlıkların düğümlerini, istemleri, tutkuları, karşıtlıkları, iğrençlikleri dışlamanıza yol açan bir yaşam seçimi. Bu yoldan çılgınlıktan kurtulabileceğinizi sanıyorsunuz, ama sıradanlaşıyor, aptallaşıyorsunuz."

Birinin eski baldızı Bice ile, bir başkasının eski sekreteri Lydia, dalgaların arasında top oynarken enstantane bir fotoğraflarını çekmesini istediler. Kabul etti, ama bu arada enstantaneye karşı bir kuram geliştirmiş olduğu için, iki arkadaşa hemen bunu aktardı.

"Günün devingen sürekliliğinden, bir saniyelik bu zaman dilimini ayırmaya sizi iten ne, kızlar? Birbirinize topu atarken şimdiki zamanda yaşıyorsunuz ama davranışlarınızın arasına fotoğrafların belirlemeleri sızınca, sizi devindiren artık oyun keyfi değil, ileride kendinizi görebilme, yirmi yıl sonra sararmış (yeni saptama yöntemleri fotoğrafların bozulmadan kalmalarını sağlasa da, duygusal olarak sararmış) bir kartonun üstünde kendinizi yeniden bulma keyfi oluyor. Yaşanandan derlenen doğal enstantane fotoğraf kendiliğindenliği öldürüyor, şimdiki zamanı uzaklaştırıyor. Fotoğrafı çekilen gerçeklik hemen nostaljik bir nitelik alıyor, zamanın kanadında uçup gitmiş bir sevinç, bir gün öncenin fotoğrafı bile olsa bir anma niteliği kazanıyor. Fotoğrafını çekmek için yaşadığınız yaşam da, başlangıçta kendi kendini anma töreni. Enstantaneyi poz verilmiş bir portreden daha gerçek saymak önyargı..."

Bunları dedikten sonra Antonino, oyunun devinimlerini odaklamak, ışığın suyun üstüne vuran parıltılı yansımalarını çerçevelemenin dışında bırakmak için, denizde iki kız arkadaşın çevresinde

seke seke dönmeye başladı. Topu ele geçirmek için, suya batmış olan arkadaşının üstüne doğru atlayan Bice'yi, kıçı yakın planda yakaladı. Antonino bu kısa ânı kaçırmamak için, makineyi havada tutarak kendini sırtüstü suya atınca az kalsın boğulacaktı.

"Hepsi çok güzel, hele bu harika" diye yorumlar yaptılar birkaç gün sonra, fotoğrafları elden ele dolaştırarak. "Çok iyi çekiyorsun, başka fotoğraflarımızı da çek."

Antonino, on dokuzuncu yüzyılda olduğu gibi toplumsal konumlarını ve niteliklerini belirten duruşlarla poz vermiş insanların fotoğraflarına dönülmesi gerektiği sonucuna varmıştı. Fotoğraf karşıtı tartışması ancak kara kutunun içinde, fotoğrafı fotoğrafla çatıştırarak yürütülebilirdi.

"Şu eski, körüklü, ayaklı makinelerden istiyorum bir tane" dedi kız arkadaşlarına. "Bulunabilir mi acaba hâlâ?"

"Belki eskicilerde..."

"Gidip bakalım."

Kız arkadaşları ilginç bir nesne peşinde koşmayı eğlenceli buldular; birlikte bitpazarlarını teftiş ettiler, yaşlı gezici fotoğrafçılarla konuştular, dökülen odalarına gittiler. Artık kullanılmayan bu malzemeler mezarlığında küçük sütunlar, paravanalar, uçuk renkli görünümler çizilmiş diplikler, eski bir fotoğraf stüdyosunun çağrıştırdığı her şey yatıyordu, Antonino her gördüğünü satın alıyordu. En sonunda körüklü, lastik deklanşörü armut biçimli bir makine buldu. Kusursuz bir biçimde çalıştığı izlenimini uyandırıyordu. Antonino makineyi bir sürü kalıbıyla birlikte satın aldı. Kız arkadaşlarının yardımıyla evinin bir odasına, iki yeni yansıtıcı dışında eski nesnelerden oluşan stüdyoyu yerleştirdi.

Şimdi memnundu. Kız arkadaşlarına:

"Buradan yola çıkmak gerek" diye açıklama yaptı. "Dedelerimizin poz veriş biçiminde, toplu çekimlerde kişilerin yerleştiriliş düzeninde, toplumsal bir anlam, bir gelenek, bir beğeni, bir kültür vardı. Bir tören, evlenme, aile ya da okul fotoğrafı her mesleğin ya da kurumun içerdiği ciddi ve önemli anlamın yanı sıra, yapay, zorlama, baskıcı, sınıflandırıcı olanı da veriyordu. Önemli nokta bu: Her birimizin içimizde taşıdığımız dünyayla ilişkilerini açığa vurmak, bugün saklanmaya, bilinmez kılınmaya çalışılıyor bunlar, ortadan kalktıkları sanılıyor çünkü, oysa..."

"Poz vermek isteyeni nereden bulacaksın?"

"Yarın gelin, dediğim gibi fotoğraflarınızı çekeyim sizin."

"Bir bu eksikti" dedi aniden pirelenen Lydia. Ancak şimdi, stüdyo yerleştirildikten sonra buradaki her şeyin uğursuz, korkutucu bir havası olduğunu görüyordu.

"Gelip de sana modellik yapacağımızı mı sanıyorsun?"

Bice de onunla birlikte sırıttı, ama ertesi gün tek başına Antonino'nun evine gitti.

Kollarının, ceplerinin yanları renkli işlemeli beyaz keten bir giysi giymişti. Bir çizgiyle ayrılmış saçları şakaklarında toplanmıştı. Başını bir yana eğerek, biraz kaçamak gülüyordu. Antonino onu buyur ederken biraz sevimli, biraz alaycı bu haline bakarak, gerçek karakterini belirleyen çizgilerin hangileri olduğunu inceliyordu.

Onu büyük bir koltuğa oturtup başını makineyle bütünleyen kara bezin altına soktu. Arka tarafı camlı makinelerden biriydi, görüntü cama sanki filme yansırcasına hayaletimsi, sütümsü, uzamdan ve zamandan soyutlanmış olarak yansıyordu. Antonino, Bice'yi ilk kez gördüğünü sandı. Gözkapaklarının biraz ağır inişinde, boynunu öne uzatışında gizli bir şey vaat eden bir uysallık vardı, zaten gülümsemesi de gülümseme eyleminin ardına saklanıyor gibiydi.

"Tamam, böyle olmadı, başını biraz öbür tarafa, gözlerini kaldır, hayır indir."

Antonino o kutunun içinde, Bice'nin birden kendisine çok değerli, kusursuz gelen bir şeyinin peşinde koşuyordu.

"Gölgedesin şimdi, biraz ışığa gel, yoo demin daha iyiydi."

Bice'nin çekilebilir birçok fotoğrafı ve fotoğrafı çekilemez birçok Bice vardı, onun aradığı bu ikisini de içerecek tek fotoğraftı.

"Çekmiyorum," sesi kara örtünün altından boğuk, şikâyetçi geliyordu, "çekmiyorum fotoğrafını, yakalayamıyorum seni."

Örtüden sıyrılıp doğruldu. Başından beri yanlış yapmıştı. Kadının yüzünde yakalayabileceğini sandığı o anlam, o vurgu, o giz kendisini ruhsal durumların, iç dünyaların, ruhbilimin devinimli kumlarına sürükleyen bir şeydi: O da kaçan yaşamı kovalayanlar gibiydi, enstantane fotoğrafçıları gibi ele geçmezi avlamak istiyordu.

Karşıt yolu izlemesi gerekiyordu: Alışılmış, basmakalıp görünüşten, yüz ifadesinden kaçmayan, yüzeyde, belirgin, tek anlamlı portreye yönelmeliydi. Yüz ifadesi her şeyden önce toplumsal, ta-

rihsel bir ürün olduğu için "gerçek" olduğu savındaki her görüntüden daha fazla gerçeklik içerir, yavaş yavaş açığa çıkan birçok anlam taşır kendisinde. Antonino bu salaş stüdyoyu bu amaçla kurmamış mıydı?

Bice'yi inceledi. Görünüşünün dış öğelerinden yola çıkmalıydı. Bice'nin giyinme, saçlarını tarama biçiminde, o yılların beğenisinde yaygın olan, otuz yıl öncesinin modasına gönderme yapmak gibi biraz nostaljik, biraz alaycı bir eğilim seziliyor, diye düşündü. Fotoğraf bu eğilimi vurgulamalıydı, nasıl olmuştu da düşünememişti bunu?

Antonino bir tenis raketi aramaya gitti; Bice, koltuğunun altında raket, yüzünde duygusal bir kartpostal ifadesiyle ayakta duracaktı, boyunun dörtte üçü çerçeveye girecekti. Antonino'ya, kara örtünün altından Bice'nin görüntüsü –bu duruşa uygun, yatkın yönleriyle ve bu duruşa uygun olmayan, yersiz ve duruşun daha da belirgin kıldığı yönleriyle– çok ilginç geldi. Bacaklarla kolların rakete ve dipliğe göre geometrisini inceleyerek, birçok kez duruş değiştirtti. (Kafasındaki ideal kartpostalda diplikte bir tenis kortunun filesi vardı, ama Antonino bir pingpong masasıyla yetinmek zorunda kaldı).

Ama yine de sağlıklı bir sonuca ulaştığını sanmıyordu: Anıların, daha doğrusu bellekte beliren belirsiz anı yankılarının fotoğrafını çekmeye mi çalışıyordu yoksa? Pazar günü fotoğrafçıları gibi şimdiki zamanı, geleceğin anısı sayarak yaşamaktan kaçınması, onu, aynı derecede gerçek dışı bir işlemi denemeye, daha doğrusu gözlerinin önündeki şimdiki zamanın yerini alması için anıya bir vücut vermeye yöneltmiyor muydu?

"Kıpırda biraz, kazık gibi durma öyle, kaldırsana şu raketi! Tenis oynar gibi yap" diye kükredi birden. Ancak poz vereni öfkelendirerek nesnel bir yabancılaşmaya ulaşabileceğini anlamıştı, yarıda kalmış bir devinime öykünerek durağanın, yaşamayanın izlenimi verilebilirdi.

Bice dediklerini, belirsiz ve çelişkili bile olsalar uysal bir biçimde, aynı zamanda oyunun dışında kaldığını da belirten bir edilginlikle yerine getiriyordu, ama yine de kendinin olmayan bu oyuna, bir yolunu bulup gizemli bir başka oyunun beklenmedik çıkışlarını katıyordu. Bacaklarını, kollarını şöyle ya da böyle yap-

masını söyleyerek, şimdi Antonino'nun Bice'den beklediği, yalnızca bir programın sıradan uygulanması değildi, istekleriyle ona yöneltmekte olduğu baskıya bir yanıttı aynı zamanda, onun üzerinde gittikçe artan bir biçimde uygulamak eğiliminde olduğu bu şiddete karşı beklenmedik, saldırgan bir yanıttı.

Tıpkı düş gibi, diye düşündü Antonino, camın dörtgenine süzülen bu olasılık dışı tenisçi kızı karanlığa gömülü olarak seyrederken: Düşte belleğin derinliklerinden gelen bir varlığın ilerleyip kendini tanınır kılması, ardından hemen beklenmedik bir şeye dönüşmesi, neye dönüşebileceği bilinmediği için, daha dönüşmeden önce bile korku vermesi gibiydi.

Düşlerin fotoğrafını mı çekmek istiyordu? Bu kuşku, elinde deklanşörün lastik armudu, bu devekuşu sığınağına saklanmış olan onu, bir budala gibi suskun kıldı, bu arada kendi başına bırakılan Bice bir tür acayip dansı sürdürüyordu, raketi havaya kaldırarak ya da o cam gözden çıkan bakışla sanki topa vurmayı sürdürüyormuş gibi yere eğerek, vole, drive gibi abartılı tenis devinimleri yapıyordu.

"Yeter artık, bitsin bu komedi, amacım bu değildi ki..." ve Antonino makineyi örtüyle kapatıp odanın içinde dolaşmaya koyuldu.

Bütün suç, tenisi, savaş öncesini çağrıştıran giysideydi... Onun dediği gibi bir fotoğrafın gezinti giysisiyle çekilemeyeceğini kabul etmek gerekirdi. Kraliçelerin resmî fotoğraflarında olduğu gibi biraz törensellik, biraz gösteriş istiyordu. Bice ancak bir gece giysisi içinde bir fotoğraf nesnesi olabilirdi, giysinin boynundaki açıklık derinin beyazı ile mücevher pırıltılarının vurguladığı kumaşın karası arasında kesin bir sınır çizmeliydi; zaman dışı ve çıplaklığı içinde neredeyse kimliksiz bir kadın özüyle, bir o kadar kimliksiz bir rolün simgesi giysinin toplumsal soyutlaması arasında bir sınır çizmeliydi, tıpkı çağrışımlar uyandıran bir yontunun giysi kıvrımları gibi.

Bice'ye yaklaştı, boynundaki, göğsündeki düğmeleri çözmeye, giysiyi omuzlardan kaydırmaya koyuldu. Kartpostalın beyazında yüzün, boynun, çıplak omuzların çizgilerinin belli olduğu, geri kalan her şeyin beyazın içinde yittiği kimi on dokuzuncu yüzyıl fotoğrafları gelmişti aklına.

Şimdi istediği zamanın ve uzamın dışındaki portre buydu: Nasıl yapıldığını pek bilemiyordu, ama kararlıydı, başaracaktı.

Yansıtıcıyı Bice'nin arkasına yerleştirdi, makineyi yaklaştırdı, diyafram açıklığını ayarlamak için örtünün altına girdi. Baktı. Bice çırılçıplaktı.

Giysiyi ayaklarına kadar indirmişti, içinde hiçbir şey yoktu, bir adım öne gelmişti, yoo, bir adım geri gitmişti, ama çerçevede olduğu gibi öne gelmiş gibiydi; dimdik, ayakta duruyordu makinenin karşısında, sakin, önüne bakarak, yalnızmış gibi.

Antonino onun bakışlarının gözlerinin içine girdiğini, bütün görüş alanını kapladığını, sıradan ve parçalı görüntüler akımından kurtardığını, zamanı ve uzamı bütünlenmiş bir biçimde yoğunlaştırdığını duyumsadı. Ve gözünün bu şaşkınlığı ile kalıbın etkilenmesi, aralarında bağlantılı iki tepkiymiş gibi, hemen deklanşöre bastı, makineyi yeniden kurdu, deklanşöre bastı, bir başka kalıp taktı, deklanşöre bastı, kalıp değiştirmeyi, deklanşöre basmayı sürdürürken, örtüden bunalmış olarak mırıldandı:

"Şimdi oluyor, çok iyi, bir daha, çok iyi, bir daha çekiyorum."

Kalıp kalmamıştı. Örtünün altından çıktı. Sevinçliydi. Bice karşısında, bekler gibi, çırılçıplaktı.

"Artık giyinebilirsin, çıkıyoruz" dedi o, mutlu ama aceleci.

Kız, şaşkın ona baktı.

"Çektim artık seni" dedi.

Bice hüngür hüngür ağlamaya başladı.

Antonino o gün kıza tutulduğunu anladı. Birlikte yaşamaya başladılar, o en yeni makineler, teleobjektifler, gelişmiş gereçler satın aldı, bir laboratuvar kurdu. Gece uyurken de Bice'nin fotoğrafını çekebilecek düzeneğe sahipti. Bice patlayan flaşa şaşırıp uyanıyordu; Antonino onun uykuda debelenirken, kendisiyle kavga ederken, yüzünü yastığa gömüp yeniden uyumaya çalışır ama başaramazken, barışırken, bu fotoğraf şiddetinde bir sevgi eylemi görürken, habersiz fotoğraflarını çekmeyi sürdürüyordu. Antonino'nun filmler, prova baskıları asılı laboratuvarında bütün fotoğraflarda Bice yer alıyordu, tıpkı bir kovanda, hepsi aynı arı olan binlerce arının yer alması gibi: Her duruşunda davranışları öne çıkan Bice, poz vermiş ya da haberi olmadan çekilmiş Bice, toz gibi öğütülmüş görüntülerden bir kimlik.

"Bu Bice tutkusu da ne? Başka fotoğraf çekemez misin?" Arkadaşlarının, bu arada Bice'nin sürekli olarak sordukları soruydu.

"Söz konusu olan Bice değil" diye karşılık veriyordu. "Yöntem sorunu. Fotoğrafını çekmeye karar verdiğin herhangi bir insanın ya da herhangi nesnenin sürekli fotoğrafını çekeceksin, yalnızca onun, günün ve gecenin bütün saatlerinde. Fotoğraf ancak, olabilir bütün görüntüleri tükettiğinde bir anlam kazanır."

Ama asıl yüreğinde yatanı söylemiyordu: Bice'nin sokakta, kendisi tarafından görüldüğünü bilmeden fotoğraflarını çekmek, onu gizlenmiş objektiflerin saldırısına uğratmak, yalnız kendini göstermeden değil, onu da görmeden fotoğraflarını çekmek, kendi gözleri, herhangi bir göz yokken nasıl olduğunu yakalamak istiyordu. İstediği belirli bir şey ortaya çıkarmak değildi, sözcüğün yaygın anlamında kıskanç değildi. Görünmeyen bir Bice'ye, kesinkes yalnız bir Bice'ye, varlığı kendisinin ve bütün başkalarının yokluğunu gerektiren bir Bice'ye sahip olmak istiyordu.

Adına kıskançlık dense de denmese de dayanılması zor bir tutkuydu. Çok geçmeden Bice ayrıldı ondan.

Antonino ruhsal çöküntüye uğradı. Günlük tutmaya başladı: Fotoğraflarla elbette. Eve kapandı, makinesi boynuna asılı, bir koltuğa gömülü, bakışları boşlukta, önüne geçilmez bir biçimde fotoğraf çekmeye koyuldu. Bice'nin yokluğunu çekiyordu.

Fotoğrafları bir albümde topluyordu: İzmarit dolu kül tabakları, dağınık bir yatak, duvarda bir ıslak leke görülüyordu fotoğraflarda. Yeryüzünde fotoğrafa elverişsiz, yalnız makineler değil, insanlar tarafından da görsel alanın dışında bırakılmış ne varsa, bunların kataloğunu yapmak fikri geldi aklına. Her konu üzerinde, dolu makaraları tüketerek ışığın ve gölgelerin değişikliklerini izleyebilmek için saatlerce, ara vererek günlerce çalışıyordu. Bir gün odanın bomboş, yalnızca kalorifer borusu geçen bir köşesinde karar kıldı, bu noktanın, ömrünün sonuna kadar yalnızca buranın fotoğrafını çekme eğilimine kapıldı.

Apartman kendi haline terk edilmişti, buruşturulmuş kâğıtlar, eski gazeteler yerde sürünüyorlardı, onların fotoğrafını çekiyordu. Gazetelerdeki fotoğrafların da fotoğrafları çekiliyordu, kendi objektifiyle uzaklardaki gazete fotoğrafçılarının objektifleri arasında dolaylı bir bağ oluşuyordu. Bu kara lekeleri oluşturmak için, başka objektiflerin mercekleri polis saldırılarının, kömür kesmiş otomobillerin, koşan atletlerin, bakanların, sanıkların üstüne çevrilmişti.

Antonino şimdi bir telefoto mozayiğinin çerçevelediği ev nesnelerinde, beyaz kâğıtlar üzerinde sert mürekkep lekeleri yakalayarak özel bir tat alıyordu. Devinimsizliği içinde, kitlelerin devinimleri, dökülen kanlar, gözyaşları, eğlenceler, suçlar, moda gösterileri, resmî törenlerin yapaylıkları peşinde koşan gazete fotoğrafçısına imrendiğini fark ederek şaşırdı, gazete fotoğrafçısı toplumun uç noktalarını, en varsılların olduğu gibi en yoksulların, her zaman her yerde ortaya çıkan olağanüstü anlarını belgeliyordu.

"Yalnızca olağanüstülük konumunun mu bir anlamı olduğunu gösteriyor bu?" diye kendi kendine soruyordu Antonino. "Gazete fotoğrafçısı pazar fotoğrafçısının tam karşıtı mıydı? Dünyaları birbirini dışlıyor muydu? Yoksa biri öbürüne bir anlam mı veriyordu?" Böyle düşünürken tutkulu aylar boyunca birikmiş olan Bice'li ya da Bice'siz fotoğrafları parça parça etmeye, duvarlara asılı prova baskılarını yırtmaya, negatiflerin selüloidini kesmeye, diyapozitifleri delmeye başladı, bu yöntemli yıkımın artıklarını ise yere serili gazetelerin üstüne yığıyordu.

"Belki de tam, gerçek fotoğraf, kıyımlara ve taç giymelere yer veren buruşturulmuş bir diplik önündeki, parçalanmış özel görüntüler yığınıdır" diye düşündü.

Gazetelerin kenarlarını kıvırarak kocaman bir paket yaptı, çöpe atmadan önce fotoğrafını çekmek istedi. Kenarları, paketin içinde rastlantı sonucu yan yana gelmiş ayrı gazetelerin fotoğraflarını iki yarısı iyice görülecek biçimde düzenledi. Dahası, paketi biraz açarak, yırtılmış bir agrandismanın parlak kâğıdının ucunun görülmesini sağladı. Bir yansıtıcıyı yaktı, fotoğrafta, yarı sarılmış ve yırtılmış görüntüler belli olsun, aynı zamanda rastgele mürekkep gölgelerinden gerçek dışılıkları, anlam yüklü somut nesne nitelikleri, kendilerini dışlamak isteyen dikkate bağlı güç belli olsun istiyordu.

Bütün bunları bir fotoğrafa sığdırabilmek için olağanüstü bir teknik ustalığa erişmek gerekiyordu, ancak o zaman Antonino fotoğraf çekmeye son verebilirdi. Bütün olanaklar tükenip çember kendi üstüne kapandığı sırada, Antonino fotoğraf çekmenin kendisine kalan tek yol olduğunu, daha o zamana kadar belli belirsiz bir biçimde aramış olduğu yol olduğunu anladı.

Bir Yolcunun Serüveni

Kuzey İtalya'da bir kentte oturan Federico V. Roma'da oturan Cinzia U.'yu seviyordu. İşlerinden fırsat bulur bulmaz trene atlayıp başkente gidiyordu. Çalışırken de, eğlenirken de zamanı çok tutumlu bir biçimde kullanma alışkanlığında olduğundan, hep geceleri yola çıkıyordu: Kalabalık olmayan –bayramlar dışında– bir gece treni vardı, Federico uzanıp uyuyabiliyordu.

Oturduğu kentte Federico'nun günleri sinirli bir biçimde geçiyordu, tıpkı iki tren arasındaki aktarmayı bekleyen ve zamanı kendine göre değerlendirirken, tarifeyi aklından çıkarmayan bir yolcunun saatleri gibi. Ama sonunda yola çıkma akşamı gelip de, işlerini tamamlayıp yol çantasıyla birlikte istasyona doğru yürümeye başladığında, treni kaçırmamak için acele etmesine karşın, içini bir dinginliğin kapladığını hissediyordu. Saat geç olduğu için, artık son titreşmelerini yaşamakta olan istasyonun çevresindeki koşuşma, kendisinin de içinde yer aldığı doğal bir devinime dönüşüyordu sanki. Her şey sanki ona destek vermek istiyordu, istasyonun kauçuk kaplı döşemesi adımlarını çabuklaştırıyordu, engeller bile, hâlâ açık son gişede sayılı dakikalarını harcaması, büyük bir parayı bozdurma zorluğu, gazete satış kulübesinde bozukluk bulunmayışı, sanki üstlerine gidip bunları alt etme zevkini tatması için karşısına çıkıyordu.

Bu ruhsal durumdan etkilenmediği söylenemezdi: Ölçülü bir insandı, hepsi kendisi gibi pardösü giymiş, elleri çantalı, gelen ya da giden yolculardan bir farkı olsun istemiyordu, ama yine de kendini sanki bir dalganın tepesinde hissediyordu, çünkü Cinzia'ya doğru koşuyordu.

Pardösünün cebindeki eli bir telefon jetonuyla oynuyordu. Ertesi sabah Roma'da Termini İstasyonu'na iner inmez, elinde jeton, en yakın telefon kulübesine koşacak, numarayı çevirecek, "Biliyor musun, geldim sevgilim..." diyecekti. Jetonu elinde çok değerli, yeryüzünde benzeri bulunmayan bir nesneymiş, varışta kendini bekleyen şeyin, ele gelir tek kanıtıymış gibi sıkıyordu.

Yolculuk pahalıydı, Federico varlıklı değildi. Koltukları kumaş, ikinci mevki bir vagonda boş kompartıman varsa, Federico ikinci mevki bilet alıyordu. Daha doğrusu bileti hep ikinci mevki alıyor, kalabalıksa farkı denetçiye ödeyerek birinciye geçme hakkını saklı tutuyordu. Böyle yapmakla tutumlu davranmanın, deneyimlerinden yararlanmanın, davranışlarında, düşüncelerinde özgür ve rahat olmanın zevkini tadıyordu (üstelik birinci mevki karşılığının iki kerede ve zorunluluk nedeniyle ödenmesi daha az koyuyordu).

Yaşamı başkalarınınkine oranla daha sınırlı, dış yönü daha dağınık kimi insanlar gibi, Federico sürekli olarak bir iç yoğunlaşma konumunu benimsemeye yöneliyor, çok az şeyle yetinebiliyordu, bir otel odası, hepsi kendisinin bir tren kompartımanı, dünyanın kendi yaşamına ayak uydurduğu, yalnızca kendisi için yaratıldığı, yarımadayı aşan demiryolunun onu görkemli bir biçimde Cinzia'ya kavuşturmak için yapıldığı izlenimini uyandırmaya yetiyordu. O akşam da ikinci mevki neredeyse bomboştu. Her şey yolunda gidiyordu.

Federico V. ne tekerleklerin üstünde, ne de vagonun çok içinde bir kompartıman seçti, çünkü trene acele binenlerin genellikle ilk kompartımanları atlatmak eğiliminde olduklarını biliyordu. Uzanarak yolculuk edilecek yere sahip çıkmanın incelikli ruhbilimsel yolları vardı, Federico bunları biliyor, hepsini uyguluyordu.

Örnekse, kapının perdelerini çekti, bunun şimdiden yapılması belki erken sayılabilirdi, ama ruhbilimsel bir etki uyandırmayı amaçlıyordu. Kapalı perdeler karşısında yeni bir yolcu, hemen hep içgüdüsel bir tedirginlik duyardı, bulursa, içinde belki iki üç kişi olan, ama perdeleri açık bir kompartımanı yeğlerdi. Federico çantayı, pardösüyü, gazeteleri karşısındaki, yanındaki yerlere serpiştirdi. Bu da sıradan, aşırı, yararsız olduğu apaçık bir davranıştı; oysa yararlıydı aslında. Amacı bu yerlerin tutulmuş olduğuna inandırmak değildi, böyle bir kandırmaca yurttaşlık bilincine, içtenlikli yapısına aykırı olurdu. Dağınık, albenisi az bir kompartıman izlenimi, sıradan hızlı bir izlenim yaratmak istiyordu.

Kendini salıp oturdu, göğüs geçirerek rahatladı. Her şeyin her zamanki yerinde ve kimliksiz olduğu, beklenmedik şeylerin söz konusu olmadığı bir ortamda bulunmanın kendisine rahatlık, öz bilincine varma, düşünce özgürlüğü sağladığını öğrenmişti. Bü-

tün yaşamı düzensizlikler içinde geçiyordu, ama şimdi içindeki dürtüyle, nesnelerin devinimsiz yansızlıkları arasında kusursuz bir denge buluyordu.

Bir an sürüyordu (ikinci mevkide; birinci mevkide ise bir dakika), hemen ardından içi daralıyordu: Kompartımanın ıssızlığı, yer yer erimiş kadife, etrafın tozlu olması kuşkusu, eski tip vagonlarda perdelerin yıpranmış dokusu bir hüzün duygusu, kendinin olmayan, dokununca güven vermeyen dar bir yatakta giyinik yatma düşüncesinin sıkıntısını uyandırıyordu onda. Ama hemen, niçin yola çıktığını ansıyor, yeniden doğal haline, deniz gibi, rüzgâr gibi sevinçli, hafif o coşkuya kavuştuğunu hissediyordu, gözlerini yumarak ya da jetonu elinde sıkarak bunu kendi içinde aramak yetiyordu, ıssızlık izlenimi bozguna uğruyor, serüveniyle baş başa kalıyordu.

Ama yine de eksikliğini duyduğu bir şey vardı: Neydi? İşte: Perondan yaklaşmakta olan kalın sesi duymuştu: "Yastıkçı!" Hemen fırlayıp camı indirmiş, iki tane yüzlük tutan elini uzatarak bağırmıştı: "Bir tane de buraya." Yolculuğu her seferinde yastık satan adam başlatırdı. Kalkıştan bir dakika önce, yastıkların asılı oldukları tekerlekli tezgâhını öne doğru iterek pencerelerin dibinden geçerdi: Uzun boylu, zayıf, beyaz bıyıklı, uzun ve kalın parmaklı elleri güven veren bir ihtiyardı. Karalar giyerdi: Asker şapkası, üniforması, kaputu, boynuna sımsıkı sarılı atkısı karaydı. Kral Umberto döneminden kalma biriydi, eski bir albay ya da yalnızca sadık bir orduevi çavuşu olmalıydı. Belki de postacıydı, posta dağıtıcısıydı: O kocaman elleriyle, parmaklarının ucunda kaldırdığı yastığı Federico'ya uzatırken, sanki bir mektubu teslim eder ya da pencereden posta kutusuna atmak ister gibiydi. Düz, yassı, tıpkı bir zarf gibi yastık, artık Federico'nun kolları arasındaydı, üstelik pullarla donanmıştı, Cinzia'ya her gün yollanan mektupların bu akşam da gönderileniydi, gece postasının görünmez yolunu, telaşla yazılmış sayfa yerine, Federico'nun kendisi, akılcı ve düzenli kuzeyin son temsilcisi yaşlı kış postacısının elinden almıştı, orta güneyin dizginlenemez tutkularına kavuşmadan önce.

Ama yine de, her şeyden önce bir yastıktı: Yani yumuşaktı (ezilmiş, tıkızlaşmış olsa da), makinede yıkanmış olmanın beyazlığı içindeydi (üstü pullanmış olsa da). Resim yazısında her imin bir

kavram içermesi gibi o da içinde yatak, uzanma, özel yaşam düşüncelerini taşıyordu ve Federico daha şimdiden, gece boyunca kendisi için hain, dikenli kadifeler arasında oluşturacağı serinlik adasının tadına varıyordu. Bu kadar da değil, bu küçük dikdörtgen rahatlık, tatmak için yola çıkmak olduğu başka rahatlıkların, başka yakınlıkların, başka tatların öncüsüydü, dahası, yola çıkmak bile, yastık kiralamak bile bunları tatmaya başlamak, Cinzia'nın egemen olduğu boyutlara, yumuşacık kollarının kapalı çemberi içine girmek demekti.

Peronların sütunları arasında yol almaya başlayan tren sever, okşar gibi devinerek, makasların demir aralıklarından kayıyor, karanlığa dalıyor, Federico'nun o zamana kadar içinde hissettiği coşkuyla özdeşleşiyordu. Trenin yola çıkışı onu gerilimden kurtarmış, daha hafif kılmış gibi, bu gidişin aklına getirdiği bir şarkının sözlerini mırıldanarak eşlik etmeye koyuldu: "*J'ai deux amours... Mon pays et Paris... Paris toujours...*"[1]

Bir erkek girdi içeri, Federico sustu. "Boş mu?" Oturdu. Federico zihninden hızlı bir hesap yapmıştı: Aslında uzanarak seyahat etmek istendiğinde kompartımanda iki kişinin olması daha iyiydi, biri bir tarafa, öbürü bir tarafa uzanırdı, kimse de rahatsız etmeyi göze alamazdı artık, oysa kompartımanın yarısı boş kalırsa, hiç beklenmedik bir sırada, Siracusa'ya giden, altı kişilik çocuklu bir aile biner, yattığın yerden kalkmak zorunda kalırdın. Federico bu nedenle, kalabalık olmayan bir trene binince en akıllı işin, boş bir kompartımana değil, içinde bir yolcunun bulunduğu kompartımana yerleşmek olduğunu çok iyi biliyordu. Ama hiç de böyle davranmıyordu: Yapayalnızlık kartını oynamayı yeğliyor ve kendi istemeden bir yol arkadaşı gelecek olursa, yeni durumun yararlarını düşünerek avunabiliyordu.

Yine öyle yaptı. "Roma'ya kadar mı gidiyorsunuz?" diye sordu yeni gelene, ardından da "Güzel, şimdi perdeleri kapatıp ışığı söndürelim, kimsenin girmesine izin vermeyelim," diye ekleyecekti. Ama adam "Hayır, Cenova'ya" karşılığını verdi. Cenova'da inip Federico'yu yine tek başına bırakması çok iyi bir şeydi, ama birkaç saatlik bir yolculuk için uzanmayacak, belki de uyanık duracaktı,

1 İki sevgilim var... Memleketim ve Paris... Hep Paris... (ç. n.)

ışığın söndürülmesine izin vermeyecek, ara istasyonlarda başkaları gelebilecekti. Böyle Federico bir başkasıyla yolculuğun, yararları olmaksızın sakıncaları ile karşı karşıya bulunuyordu.

Bunu düşünmeyi sürdürmedi. Gerçekliğin, kendisini rahatsız eden ya da işine yaramayan herhangi bir yönünü düşünce alanının dışına çıkarmak güçlülüğüne sahip olmuştu hep. Karşı köşede oturan adamı sildi, bir gölgeye, gri bir lekeye indirgedi. İkisinin de önlerinde açık tuttukları gazeteler, karşılıklı geçirmezliğe yardımcı oluyordu. Federico yeniden kendini sevgi uçuşuna kaptırmayı sürdürebilirdi. "*Paris toujours...*" Gereksinim ve sabırdan örülü bu sıradan düzenlemelerle, Cinzia U. gibi bir kadının kolları arasında uçmakta olduğunu kimse düşünemezdi. Bu böbürlenme duygusunu beslemek için, Federico –yeni zenginlerin acımasızlığı ile– talihin kendisine gülmesini başkalarının sıkıntılı konumlarıyla karşılaştırmak için, (o zamana kadar yüzüne bile bakmamış olduğu) yol arkadaşını dikkate almak gereksinimini duydu.

Yabancının hiç de sıkıntılı bir havası yoktu. Yapılı, sağlam, gençten biriydi, rahat ve etkin bir havası vardı, bir spor gazetesi okuyordu, büyük bir çanta duruyordu yanında: Sözgelimi bir firma temsilcisi, bir şirket müfettişi görünüşüne sahipti. Federico V. bir an, kendinden daha becerikli, daha canlı görünen kişilerin onda uyandırdıkları imrenme duygusuna kapıldı, ama gelgeç bir izlenim oldu bu, "Sac ya da boya için yolculuk ediyor o, oysa ben..." diye düşününce hemen silinip gitti, taşan coşkuların, silinen düşüncelerin etkisiyle şarkı söylemek isteği geldi yine içinden. "*Je voyage en amour!*"[2] diye trenin gidişine uygun düştüğünü sandığı deminki tempoyla, zihninden mırıldandı, duyacak olsa temsilciyi kızdıracak sözcükler uydurup yerleştiriyordu inadına, ezgiye, "*Je voyage en volupté*"[3], ezginin inişlerini çıkışlarını elinden geldiğince abartmaya çalışıyordu, "*Je voyage toujours... l'hiver et l'ete...*" Gittikçe coşuyordu, "*l'hiver et... l'été,*"[4] öyle ki sonunda dudaklarında, kusursuz bir zihinsel erinç gülümsemesi belirdi. O zaman, temsilcinin ona sürekli bakmakta olduğunu fark etti.

Yeni bir görünüşe büründü hemen, bir saniye önce böyle ço-

2 Sevda ile yolculuk ediyorum. (ç. n.)
3 Şehvet ile yolculuk ediyorum. (ç. n.)
4 Hep yolculuk ediyorum... Yaz ve kış. (ç. n.)

cuksu bir ruh durumunda olduğunu yadsıyarak gazetelerini okumaya verdi kendini. Çocuksu mu? Niye olsun? Çocuksu hiçbir şey yoktu: Yolculuk onu elverişli bir zihinsel konuma getiriyordu, olgun bir insana özgü, yaşamın iyi yanlarını da kötü yanlarını da bilen ve şimdi, hakkı olan iyi yanın tadını çıkarmaya hazırlanan bir insanın konumuna. Rahat, içi tam bir erinç içinde, hızlı, coşkulu bir yaşam biçiminden kopuk görüntüler getiren haftalık renkli dergileri karıştırıyor, kendisini de etkileyecek bir şeyler arıyordu. Çok geçmeden, kendiliğindenliğin, yüzeysel yaşamın izlerini aktaran renkli dergilerin hiç de ilgisini çekmediğini anladı. Sabırsızlığı çok daha yükseklerde yol alıyordu. *"L'hiver et... l'été!"* Artık yatma zamanı gelmişti.

Beklemediği sevindirici bir şey oldu: Temsilci olduğu yerde, konumunu değiştirmeden, gazetesi dizlerinde uyumuştu, Federico otururken uyuyabilen insanları yadırgardı, özenmek bile istemezdi onlara: Ona göre trende uyumanın gerektirdiği, emek isteyen yöntemler, özenli törensellikler vardı, yolculuklardan aldığı zahmetli tat, biraz da bundan kaynaklanıyordu.

İlkin, gidilen yere buruşuk pantolonla varmamak için, temiz pantolonu eski bir pantolonla değiştirmek gerekirdi. İşlem tuvalette yapılırdı, ama önce –daha fazla devinim özgürlüğü elde edebilmek için– ayakkabıları çıkarıp terlik giymek iyi olurdu. Federico çantadan eski pantolonu, terlik torbasını çekti, ayakkabılarını çıkardı, terlikleri giydi, ayakkabıları koltuğun altına gizledi, pantolonunu değiştirmek için tuvalete gitti. *"Je voyage toujorus!"* Döndü, temiz pantolonu buruşmayacak biçimde fileye yerleştirdi. *"Trallala la-la!"* Yastığı koltuğun koridor yanındaki başına koydu, çünkü kapının sert bir biçimde açılışını, şaşkınlık içinde açılan gözlerle görmek yerine, başın üstünde gürültüsünü duymak daha iyiydi. *"Du voyage, je sais tout!"*[5] Koltuğun öbür ucuna bir gazete serdi, ayakkabılarını çıkarmıştı, ama terlikleri vardı. Minderin üstündeki bir kancaya ceketini astı, ceketin cebine bozukluk kesesini, kâğıt para tutacağını koydu, cebinde bırakacak olsa kalçasına batardı. Bileti kemerin altındaki ufak cepte bıraktı. *"Je sais bien voyager..."*[6] Buruşmasın

5 Yolculuğun her şeyini biliyorum. (ç. n.)
6 Yolculuk etmeyi iyi biliyorum. (ç. n.)

diye temiz kazağını çıkarıp eski bir kazak giydi, gömleği ise ertesi sabah değiştirecekti. Federico kompartımana döndüğünden bu yana uyanık olan temsilci, olup biteni anlamıyormuş gibi onun hazırlanmasını izliyordu. "*Jusqua'à mon amour...*"[7] Kravatını çözüp astı, gömleğin yakasındaki balinaları çıkarıp ceketin ceplerinden birine koydu, paraların yanına "*...j'arrive avec le train!*"[8] Pantolon askısını (dışadönük olmayan bir şıklığa bağlı bütün erkekler gibi, askı kullanıyordu) ve çorap lastiklerini çıkardı, karnını sıkmasın diye pantolonun en üst düğmesini çözdü. "*Trallala la-la!*" Kazağın üstüne ceketi değil, cebindeki evin anahtarlarını çıkardıktan sonra pardösüyü giydi, çok değerli jetonu ise, en sevdikleri oyuncağı yastıklarının altına koyan çocukların fetişizmiyle yerinde bıraktı. Pardösünün bütün düğmelerini ilikledi, yakasını kaldırdı, biraz dikkat edince, pardösüyü hiç buruşturmadan içinde uyuyabiliyordu. "*Maintenant voilà.*"[9] Trende uyumak demek, saçları dimdik uyanmak, belki de daha taranacak vakit bile bulamadan istasyona varmak demekti, bu nedenle başına bir bask beresi geçirdi. "*Je suis prêt, alors.*"[10] Papaz giysisi gibi sırtından sarkan ceketsiz giyilmiş pardösüyle kompartımanda dalgalandı, kapının üstündeki perdeleri, deri ilikleri demir düğmelerle birleştirecek kadar çekti. Yol arkadaşına, ışığı söndürmek izni ister gibi bir işaret yaptı: Temsilci uyuyordu. Söndürdü. Güvenlik lambasının mavi yarı aydınlığında pencerenin perdelerini de kapatmak için davrandı, daha doğrusu yarı kapattı, çünkü her zamanki gibi bir aralık bıraktı: Sabah içeri bir güneş ışınının girmesini seviyordu. Bir şey daha kalmıştı: Saati kurmak. Artık yatabilirdi. Yumuşak pardösüsüyle, bacaklarını bükerek, elleri cebinde, elinde jeton, ayakları –hep terlikli– gazetenin üstünde, burnu yastıkta, bere gözlerinin üstünde, bir çırpıda yatay olarak koltuğun üstüne yanlamasına uzandı. Şimdi coşkulu içsel etkinliğini bilinçli olarak durultup dalgın bir biçimde yarına doğru yönelecek, uykuya dalacaktı.

Bilet denetçisinin aniden araya girmesi (kapıyı birden açıp bir eliyle bir seferde iki perdenin düğmelerini çözerken, öbür elini de

7 Sevgilime kadar... (ç. n.)
8 ...trenle varıyorum. (ç. n.)
9 Şimdi işte. (ç. n.)
10 Artık hazırım. (ç. n.)

ışığı yakmak için havaya kaldırırdı) kaçınılmazdı. Ama Federico onu beklememeyi yeğlerdi: Uykuya dalmadan gelecek olursa sorun yoktu, ama uykuya dalmışsa biletçi gibi, alışılmış ve kimliği bilinmeyen bir kimse yalnızca birkaç saniyeliğine uykusunu bölerdi, tıpkı açık havada uyuyan birinin bir gece kuşunun ötüşüne doğrulup sonra sanki hiç uyanmamış gibi, öbür yanına dönmesi gibi. Federico bileti küçük cebinde hazır tutar, yerinden kalkmadan biletçiye uzatırdı, gözlerini neredeyse hiç açmaz, bileti yeniden parmakları arasında hissedinceye kadar eli açık beklerdi; bileti yeniden cebine koyardı, az önceki devinimsizlik çabasının boşa gitmesi sonucunu doğuran bir işlemi yapmak zorunda olmasa, hemen dalabilirdi uykuya: Yerinden kalkar, perdelerin düğmelerini tekrar yerlerine takardı. Bu kez daha uyumamıştı, bilet denetimi her zamankinden biraz daha uzun sürdü, çünkü uyumakta olan temsilcinin toparlanıp biletini bulması uzadı. "Bendeki tepki çabukluğu onda yok," diye düşündü Federico, bunu fırsat bilip kafasındaki şarkıyla yüklendi yine ona. "*Je voyage l'amour...*" diye mırıldandı. "*Voyager*"[11] fiilini geçişli olarak kullanma düşüncesi, küçücük bir şiirsel önsezinin uyandırdığı doyum duygusunu, en sonunda ruhsal durumuna uygun bir anlatım bulmuş olmanın hoşnutluğunu uyandırıyordu onda. "*Je voyage amour! Je voyage liberté! Jour et nuit je cours... par les chemins-de-fer...*"[12]

Kompartıman yeniden karanlıktı. Tren görünmeyen yolu öğütüyordu. Federico yaşamdan daha ne isteyebilirdi? Böyle büyük bir mutluluğu uykudan ayıran adım küçücüktü. Sanki bir kuştüyü kuyusuna düşmüş gibi uykuya daldı. Beş, altı dakika yalnızca: Sonra uyandı. Sıcak basmıştı, terlemişti. Güze girildiği için vagonlar artık ısıtılıyordu, ama son yolculuğunda üşüdüğünü unutmadığı için pardösüyle yatmak istemişti. Kalktı, pardösüyü çıkarıp omuzlarını, göğsünü dışarıda bırakarak, battaniye gibi üstüne örttü, örterken buruşmamasına özen gösterdi yine. Öbür yanına döndü, ter vücudunda bir kaşıntı dalgası uyandırmıştı. Gömleğinin düğmesini açtı, göğsünü kaşıdı, bir bacağını da kaşıdı. Vücudunun şimdi içinde bulunduğu zorlanma, fiziksel özgürlük, deniz, çıplaklık, yüzme,

11 Yolculuk etmek. (ç. n.)

12 Özgürlükle yolculuk ediyorum. Gece gündüz yol alıyorum... demiryolu ile... (ç. n.)

koşma düşünceleri uyandırıyor ve bütün bunların doruk noktası, varoluşunun en yüce güzelliği Cinzia'nın sarılışı oluyordu. Ve yarı uykulu yarı uyanık, şimdi içinde bulunduğu rahatsızlıkla arzuladığı güzelliği birbirlerinden ayırt edemiyordu, ikisi birlikteydi, önceden kabullendiği bir mutsuzluğun içinde yüzerken, her türlü olası mutluluğu kendi içinde taşıyordu. Yeniden uyudu.

Arada sırada uyanmasına yol açan istasyon hoparlörleri, birçok kişinin sandığı gibi tümüyle rahatsız edici değildiler. Uyanarak, nerede bulunduğunu hemen bilmek, iki ayrı sevinç olanağı veriyordu: Sanılandan daha sonraki bir istasyon ise "İyi uyumuşum! Yolculuk yaptığımı bile fark etmiyorum," diye düşünülüyordu, yok daha önceki bir istasyon ise "Güzel, yeteri kadar uyuyacak zaman var daha, rahat rahat uyumayı sürdürebilirim yine," diye düşünülüyordu. Bu kez, yine ikinci durum söz konusuydu. Temsilci hep oradaydı, şimdi o da uzanmış, hafiften horlayarak uyuyordu. Federico'ya hâlâ sıcak geliyordu. Yarı uykulu, doğruldu, el yordamıyla elektrikli ısı ayarlayıcısını aradı, karşı taraftaki bölmede, yol arkadaşının tam başının üstünde buldu, terliklerinden biri ayağından kaymış olduğu için tek ayak üstünde dengede durmaya çalışarak ellerini uzattı, öfkeyle, kolu "en düşük" konumuna getirdi. Temsilci tam o sırada gözlerini açmış, başının üstünden uzanan eli görmüş olmalıydı: Hıçkırdı, tükürüğünü yuttu, sonra yeniden ilgisizliğe gömüldü. Federico yattığı yere attı kendini, elektrikli ayarlayıcı bir hırıltı çıkardı, bir açıklama, bir konuşma istiyormuş gibi kırmızı minik lambasını yaktı. Federico sıcağın azalmasını sabırsızlıkla bekledi, kalkıp pencereyi bir parmak indirdi, ama tren hızlı gitmeye başlamış olduğundan, üşüyüp kapattı, ayarlayıcıyı "otomatik" konumuna doğru biraz döndürdü. Yüzü yumuşacık yastığında, ayarlayıcının çıkardığı sesleri, yeryüzü ötesi dünyalarından gelen haberler gibi dinlemeye koyuldu. Tren, uçsuz bucaksız alanların bulunduğu yeryüzünde yol alıyordu ve bütün evrende Cinzia U.'ya doğru koşan insan, tek insan oydu.

Bir sonraki uyanışı Principe İstasyonu'ndaki kahvecinin sesine oldu. Temsilci kayıplara karışmıştı. Federico perdeden duvarlarının açıklarını özenle örttü, koridorda yaklaşan her adımı, her kapı açılışını kuşkuyla dinlemeye koyuldu. Hayır, kimse gelmedi. Ama Cenova-Brignole'de, bir el kendine bir gedik açtı, debelendi,

perdeleri kurtarmak istedi, başaramadı, eğilmiş bir insan gölgesi belirdi, koridora doğru yerel ağızla bağırdı: "Gelin! Burada yer var!" Ağır postal sürtünmeleri, kesik sesler yanıt verdiler, kompartımanın karanlığına dört dağcı er süzüldü, az kalsın üstüne oturuyorlardı. Bilinmeyen bir hayvanın üstüne eğilir gibi üstüne eğildiler: "A! Burada biri var!" Federico birden dirsekleri üstünde doğrulup saldırdı: "Başka kompartıman bulamadınız mı?" "Bulamadık, hepsi dolu. Biz bu tarafa otururuz, siz rahatınızı bozmayın," diye karşılık verdiler. Sinmiş izlenimi uyandırıyorlardı, oysa aslında böyle çıkışlara alışkındılar, hiçbir şeye aldırmıyorlardı; gürültülü patırtılı bir biçimde oturdular. "Uzağa mı gidiyorsunuz?" diye sordu Federico yattığı yerden, yumuşamıştı biraz. Uzağa gitmiyorlardı, ilk istasyonlardan birinde ineceklerdi. "Siz nereye gidiyorsunuz?" "Roma'ya." "Roma'ya mı? O kadar uzak demek!" Acıyıcı şaşkınlıkları, Federico'nun yüreğinin içinde kahramanca bir böbürlenmeye dönüştü.

Yolculuk sürüyordu. "Işığı söndürebilir misiniz?" Söndürdüler ve yüzsüz kaldılar karanlıkta, gürültücü, rahatsız edici, omuz omuza. Biri pencerenin perdelerinden birini kaldırıp dışarıya baktı: Gece aydınlıktı, Federico yattığı yerden yalnızca gökyüzünü, arada da, küçük bir istasyonun kendisine göz kırpan, tavana gölgeler yayan lamba dizisini görüyordu. Dağcılar irikıyım köylülerdi, izinli olarak evlerine gidiyorlardı, uyuyan biriyle, öksüren birinin dışındakiler, yüksek sesle birbirleriyle konuşmaya hiç ara vermiyorlardı, zaman zaman karanlıkta ellerin, yumrukların havalandığı oluyordu. Zor anlaşılır yerel bir ağızla konuşuyorlardı. Federico kimi sözcükleri anlıyor, kimilerini anlamıyordu, kışladan, genelevden söz ediyorlardı. Nedendir bilinmez, Federico onlara kızmadığını hissediyordu. Onlarla birlikteydi şimdi, neredeyse onlardan biriydi, ertesi gün Cinzia U.'nun yanında olacağını düşünmek zevki için, aniden değişecek talihinin baş döndürücülüğünü tatmak için, kendisini onlarla özdeşleştiriyordu. Deminki tanımadığı yolcuya yaptığı gibi, amacı onları aşağılamak değildi; bu kez belli etmeden onların yanında yer alıyordu, farkında olmadan Cinzia'ya doğru gitmekte olan konumlarıyla birlikteydi, Cinzia'dan en uzak olanın içindeydi, ona sahip olmanın değerinin, ona kendisinin sahip olmasının anlamının içindeydi.

Şimdi Federico'nun bir kolu karıncalanıyordu. Kaldırıp salladı, karıncalanma geçmedi, acıya dönüştü, acı ağır ağır mutluluk oldu, o bükülü kolunu havada çevire çevire döndürdü. Dağcı erlerin dördü de, ağızları bir karış açık onu gözlüyorlardı. "N'apıyor söylesene..." Sonra delikanlılığın verdiği umursamazlıkla aralarında şakalaşmaya koyuldular. Federico şimdi bir bacağındaki dolaşımı canlandırmaya çalışıyordu, bacağını yere indirip iyice bastırarak.

Yarı uykulu yarı uyanık, gürültü patırtı içinde bir saat geçti. Onları düşman saymıyordu kendine, belki de hiç kimsenin düşmanı değildi; belki iyi bir insan olmuştu. İnecekleri istasyondan biraz önce kapıyı ve perdeyi aralık bırakarak çıktıklarında bile öfkelenmedi onlara.

Yerinden kalktı, kapattı, yalnızlığın tadına vardı yeniden, kimseye hınç duymadan.

Şimdi bacakları üşüyordu, pantolonun paçalarını çoraplarının içine soktu, ama yine üşüyordu. Bacaklarının çevresine pardösünün eteklerini doladı. Bu kez midesi, omuzları üşüyordu. Ayarlayıcıyı yeniden neredeyse "en yüksek" konumuna getirdi, yeniden örtündü, altında pardösünün fena halde buruştuğunu hissetti, ama aldırmadı, şu andaki mutluluğu için her şeyden vazgeçmeye hazırdı, başkalarına karşı iyi davranma bilinci, onu kendine karşı da iyi davranmaya ve bu genel hoşgörü içinde uyumanın yolunu bulmaya itiyordu.

Bundan sonraki uyanmaları kesintili ve kendiliğinden oldu. Eliyle perdeleri bir çırpıda açan biletçinin girişleri, aradaki bir istasyondan binip perdeleri indirilmiş bir dizi kompartıman karşısında şaşıran gece yolcularının beceriksiz denemelerinden hemen ayrılıyordu. Birden, ışığı uyuyan yolcunun yüzüne yakıveren, inceledikten sonra, ışığı söndürüp ardında bir hapishane havası bırakarak sessizce giden polis memurunun da kapıda görünüşü ustacaydı, ama daha ani ve ürkütücüydü.

Sonra, gecenin karanlığına gömülü bir istasyonda bir adam geldi, Federico adamın geldiğini fark ettiğinde çoktan bir köşeye büzülmüştü, adamın pardösüsünün ıslak kokusundan dışarıda yağmur yağmakta olduğunu anladı. Bir daha uyandığında, kim bilir hangi görünmeyen istasyonda inmişti, onun için yağmur kokulu bir gölgeden, uzun bir soluktan öte bir değeri olmamıştı.

Üşüdü, ayarlayıcıyı "en yüksek" konumuna çevirdi, sonra ısının artışını hissetmek için elini koltukların altına soktu. Hiçbir şey hissedilmiyordu, elini aşağıda dolaştırdı, sönmüştü anlaşılan. Pardösüyü giydi yeniden, sonra çıkardı, temiz kazağı aradı, eski kazağı çıkarıp temizi giydi, üstüne eski kazağı, en üste de pardösüyü giydi, büzüldü ve demin uyumasını sağlamış olan doygunluk duygusuna ulaşmaya çalıştı yeniden, hiçbir şey ansımıyordu, aklına şarkı geldiğinde uyumuştu çoktan, o uyurken şarkı beşikte gibi sallanmayı sürdürüyordu onu, görkemli bir biçimde.

Sabahın ilk ışığı aralıklardan girdi, belki Toskana'nın son, belki de Lazio'nun ilk istasyonlarından birinde "sıcak kahve", "gazete" sesleri duyuldu. Yağmur yağmıyordu, ıslak camların ardında, güneş, güze karşı güneyli bir aldırmazlık sergilemeye başlamıştı. Sıcak bir şey isteği, kentli insanın güne gazetelere göz atarak başlama alışkanlığı Federico'nun tepkilerini etkiledi, pencereye koşup kahve ya da gazete ya da ikisini birden alması gerektiğini anladı. Ama kendini, hâlâ uyumakta olduğuna, hiçbir şey duymamış olduğuna öyle güzel inandırdı ki, kompartıman, Roma'ya gitmek için sabah trenlerine binen Civitavecchialıların istilasına uğradığında bile bu kanısı sürdü. Uykusunun en güzel bölümü, sabahın ilk ışıklarına rastlayan bölümü, neredeyse kesintiye uğramamış oldu.

Tam anlamıyla uyandığında, artık perdesiz camlardan giren ışık gözlerini kamaştırdı. Karşı koltuğa, sığabilecek olandan çok daha fazla insan sıralanmış gibiydi, üstelik şişman bir kadının kucağında bir de çocuk vardı, kendi koltuğunda da, bükülü ayaklarının boş bıraktığı yere bir adam oturmuştu. Erkeklerin değişik yüzleri vardı, ama üniforması sırmalarla süslü havacı bir subayın dışında, hepsinin resmî dairelerde bir işi olduğu seziliyordu; kadınların da bir bakanlıkta çalışan memur akrabalarını bulmaya gittikleri anlaşılıyordu, belli ki hepsi kendi hesabına ya da başkalarının adına, iş takip etmek için Roma'ya giden insanlardı. Ve bütün bu insanlar, bazıları da gözlerini *Il Tempo* gazetesinden kaldırarak, dizlerinin dibine uzanmış, insana benzemez biçimli, pardösüye sarmalanmış, fok balığı gibi ayaksız Federico'ya bakıyorlardı; o salyasının lekelediği yastıktan başını kaldırdı, taranmamış saçları, başında bask beresi, yanağında kılıfın kıvrımının izi doğruldu, bir fok gibi, biçimden yoksun devinimlerle gerindi, bacaklarını

kullanmaya başladı, terliklerini yanlış ayaklara giydi, düğmelerini çözdü, üst üste giyilmiş kazaklarla buruşmuş gömlek arasından kaşındı, hâlâ mahmur gözlerle onları tarayıp gülümsedi.

Pencereden alabildiğine Roma kırları uzanıyordu. Federico bir süre öyle, elleri dizlerinde durdu, hep gülümseyerek, sonra yanındaki adamın dizleri üstündeki gazeteyi almak için işaretle izin istedi. Başlıklara göz attı, her zaman olduğu gibi, eski bir bölgede bulunduğu duygusuna kapıldı, pencerenin önünden geçmekte olan su kemerlerine baktı ilgisiz bir biçimde, gazeteyi geri verdi, çantadan *nécessaire*'i* almak için ayağa kalktı.

Termini İstasyonu'nda vagondan ilk inen o oldu, bir gül gibi tazeydi. Elinde jetonu sıkıyordu. Sütunlarla satış bölmeleri arasında kalan girintilerdeki gri telefonlar yalnızca onu bekliyordu. Jetonu attı, numarayı çevirdi, uzakta çalan zili yüreği çarparak dinledi, Cinzia'nın daha uyku kokulu, ılık, yumuşacık "Alo..."sunu duydu, artık birlikte geçirecekleri günlerin gerilimi, saatlerin soluk soluğa savaşımı içindeydi, geçirdiği gecenin kendisi için ne anlama geldiği konusunda ona bir şey demeyi başaramayacağını anladı, acımasız gündüzlerin ezdiği her eksiksiz aşk gecesi gibi, gecenin uçup gitmeye başladığını hissediyordu.

Bir Okurun Serüveni

Burunda, kıyı yolu yüksekten geçiyordu, aşağıda her yer, yüksek, puslu ufka kadar çepeçevre denizdi. Sanki gökyüzü ile deniz onu büyüten iki mercekmiş gibi, güneş de her yerdeydi. Aşağılarda burnun kayalıklarının düzensiz girintilerine, dingin su köpük yapmadan vuruyordu. Amedeo Oliva, omuzlarında bisikleti dik basamaklı bir yokuştan indi, hırsızlığa karşı kilidi taktıktan sonra, bisikleti bir gölgeye bıraktı. Sararmış, kurumuş toprak göçükleriyle, boşlukta sallanan akikler arasından dar merdiveni inmeyi sürdürürken, kıyının uzanmaya en elverişli kıvrımını araştırmaya koyuldu gözleriyle. Koltuğunun altında dürülmüş bir havlu, havlunun içinde de mayo ile bir kitap vardı.

Burun ıssız bir yerdi: Bölgenin dolambaçlı olması nedeniyle birbirlerini göremeyen çok az insan, burada denize girer ya da güneşlenirdi. Amedeo, görünmesini engelleyen iki kayanın arasında soyundu, mayosunu giydi, sonra bir kayanın tepesinden bir başka kayanın tepesine atlamaya koyuldu. Zayıf bacaklarıyla böyle atlaya atlaya, kimi kez yarı gizlenerek, süngerli örtülere uzanmış çiftlerin neredeyse üstlerinden uçarak, kayalığın yarısını aştı. Yüzeyi delikli ve engebeli, kumlu bir kaya kütlesini geçtikten sonra, kenarları törpülenmiş düz kayalar başlıyordu; Amedeo sandallarını çıkarıp eline aldı, kayalar arasındaki uzaklığı ölçmesini bilen, ayak tabanları dayanıklı bir insanın kendine güveni içinde, yalınayak koşmaya başladı. Denize tepeden bakan bir yere ulaştı, orta yerinden basamaklar iniyordu. Burada durdu Amedeo. Giysilerini düzgün biçimde katlayıp düzlük bir çıkıntının üstüne yaydı, en üste de tabanları yukarı gelecek biçimde sandallarını koydu, rüzgâr esip de her şeyi uçurmasın diye (aslında denizden çok hafif bir esinti geliyordu, ama her zaman aldığı bir önlemdi bu davranışı). Birlikte getirdiği küçük torba kauçuk bir yastıktı, içine üfleyerek şişirdi, yastığı yere koydu, aşağıya, kaya kenarının hafifçe alçaldığı yere de havluyu serdi. Sırtüstü üstüne attı kendini, elleriyle kitabın işaretli yerini

açtı. Böylece dört bir yandan yansıyan güneşin altına boylu boyunca uzandı kurumuş derisiyle (yöntemsiz güneşlenen, ama yanmadan etkilenmeyen biri gibi, yoğun, düzensiz bir biçimde yanmıştı), başını kauçuk lastiğin üstüne dayadı, başında beyaz keten bir şapka vardı, ıslaktı (şöyle: daha alçak bir kayaya inip şapkasını suya atmıştı), siyah beyaz satırlarda Fabrizio del Dongo'nun atını izleyen (kara gözlüklerin gerisindeki görülmeyen) gözleri dışında Amedeo devinimsizdi. Altında yeşile çalan, neredeyse dibi görünen küçük bir koy uzanıyordu. Kayalar konumlarına bağlı olarak bembeyaz kireçlenmiş ya da yosunla örtülmüşlerdi. Dipte çakıllı bir kumsal vardı. Arada Amedeo gözlerini çevredeki görünümde gezdiriyor, yüzeydeki parıltılara, bir ıstakozun yatay gidişine bakıyordu, sonra yeniden, yaşlı kadından ayıran basamakları sayan Raskolnikov'a ya da boyunun yağlı ilmiğe geçirmeden önce, Conciergerie'nin kulelerine, çatılarına hayranlıkla bakan Lucien de Rubempré'ye veriyordu kendini.

Amedeo çoktandır etkin yaşamla bağını en aza indirmeye çalışıyordu. Bunun nedeni etkinlikten hoşlanmaması değildi, tersine, yapısı, beğenileri etkinlik sevgisiyle beslenmişti, ama yıllardır bu tutku öyle azalmış, öyle azalmıştı ki, kendine, bir zamanlar gerçekten böyle bir tutkusu olup olmadığını sormak geliyordu içinden. Ama etkinlik sevgisi, okuma zevkinde sürüyordu, en çok, olayların, öykülerin, birbirine girmiş insan ilişkilerinin anlatılmasından hoşlanıyordu. On dokuzuncu yüzyıl romanlarından, ayrıca anılardan, yaşamöykülerinden ve gitgide polis romanlarına, bilimkurguya varıyor, bunları da küçümsemiyordu, ama belki de kısa oldukları için daha az zevk veriyorlardı bu kitaplar, Amedeo kalın ciltleri seviyordu, bunlarda ağır bir yükün altına girmenin verdiği fiziksel zevki buluyordu. Sık, kalın, sağlam ciltleri elinde tartıyor, biraz da çekinerek sayfa sayısına, bölümlerin uzunluğuna bakıyor, sonra içlerine dalıyordu; başlangıçta biraz direniyordu, adları akılda tutmanın, öykünün gelişmesini kavramanın ilk zorluğunu yenmenin üstesinden gelmede istekli davranmıyordu, sonra kendini bırakıyor, satırlar arasında koşup birbirine benzeyen sayfalardan geçtikçe, bir de bakıyordu ki kurşun dökümü harflerin arasından savaş dumanları, alevleri canlanıyor, ıslıklar öttüren bir gülle Prens Andrei'nin ayaklarının dibine düşüyordu; resim, yontu dolu bir dükkânda,

Frédéric Moreau yüreği çarparak Arnoux'lara giriyordu. Sayfanın ötesine geçince, yaşamın buradakinden, bu taraftakinden daha yaşam olduğu bir dünyaya giriliyordu: Tıpkı göz alabildiğine uzanan, dalgalı ince kumlar, yarı hayvan yarı bitki canlılar dolu, mavili, yeşilli derinlikler dünyasından deniz yüzeyinin bizi ayırması gibi.

Güneş kavuruyordu, kaya kızmıştı, bir süre sonra Amedeo kendini kaya ile birlikte tek bir nesne gibi hissetmeye başladı. Bölümün sonuna gelmişti, sayfanın arasına reklam kâğıdını koyup kitabı kapattı, keten şapkayı, gözlükleri çıkardı, yarı sersemlemiş ayağa kalktı, seke seke kayalığın en uç noktasına gitti, burada denize atlayıp sonra kayalara tırmanmaya çalışan çocuklar olurdu hep. Amedeo, denizin üstüne çıkan, fazla yüksek olmayan, suyun birkaç metre üstünde bir basamakta ayakta durdu, kamaşmış gözleriyle altında ışıyan saydamlığa baktı ve birden suya atladı. Hep aynı biçimde, balıklama, oldukça düzgün, ama belirli bir sertlikle atlardı. Güneşli havadan ılık suya geçişin farkında bile olunmayacaktı, eğer birden olmasaydı. Hemen su üstüne çıkmadı, soluğu elverdiği sürece suyun altında, neredeyse karnı dibe değecek kadar aşağılarda yüzmeyi seviyordu. Fiziksel güç harcamaktan, zor işler yüklenmekten çok hoşlanıyordu (bu nedenle bisikletle yokuş çıkarken, güney güneşi altında deli gibi pedal basarken kitabı aklından okumayı sürdürürdü): Su altında yüzerken, dipteki kumun bir noktasında yükselen, deniz otlarından kalın bir çalılıkla örtülü kayalık bir çıkıntıya varmaya çalışırdı hep. Bu kayaların arasından su üstüne çıkar, çevrede yüzerdi biraz, düzgün bir biçimde, ama gerekenden fazla güç harcayarak kravl yüzerdi, çok geçmeden suyun üstünde yüzüstü, kör gibi durmaktan sıkılır, daha özgür kulaçlara, denizci usulüne geçerdi; görme, devinmeden daha fazla zevk verirdi Amedeo'ya, az sonra denizci usulünden sırtüstüne geçerdi, gitgide düzensiz, kesintili yüzmeye başlar, en sonunda durup ölü taklidi yapardı. Denizde, kenarı olmayan bir yatakta gibi döne döne yüzerdi, bazen küçük bir adaya varmayı, bazen da belirli sayıda kulaç atmayı amaçlardı, bu görevi yerine getirmeden de içi rahat etmezdi, biraz tembel tembel oyalanır, çevresinde denizle gökyüzünden başka bir şey olmaması isteğine kapılıp biraz açılır, bu küçük takımadaların olası yollarının hiçbirini yitirmemek için burnun çevresine serpili kayalara yaklaşırdı biraz. Ama yüzerken,

içinde ağır basan merakın –diyelim ki– Albertine'in öyküsünün sonunu öğrenmek olduğunu hissederdi. Marcel'i bulacak mıydı, bulamayacak mıydı? Hızlı yüzerdi ya da ölü taklidi yapardı, ama yüreği kıyıda bıraktığı sayfaların arasında olurdu. Hızlı kulaçlarla işte kayalığa yaklaşır, tutunacak bir yer arar, neredeyse farkında bile olmadan yukarıya çıkmış, süngerli havluyla sırtını kurulamaya koyulmuş olurdu. Başına yine keten şapkayı giyer, güneşe uzanır, yeni bölümü okumaya başlardı.

Ama aceleci, aç bir okur değildi. İkinci, üçüncü, dördüncü okuyuşların ilkinden daha fazla tat verdikleri bir yaşa ulaşmıştı. Oysa daha keşfetmesi gereken nice kıta vardı. Her yaz denize gitmek için yola çıkmadan önce en zor iş, ağır kitap valizini hazırlamak olurdu: Kentte yaşanan ayların esinlemelerine, değerlendirmelerine göre Amedeo her yıl, yeniden okunacak ünlü kitaplarla, ilk kez okuyacağı kimi yazarları seçerdi. Ve orada kayanın üstünde, tümcelerin üstünde durarak, çoğu kez düşünmek, konuları kavramak için gözlerini sayfadan kaldırarak, kitapları yutardı. Bir ara yine böyle gözlerini kaldırdığında, dip taraftaki küçük koyun çakıllı kumsalına bir kadının gelip uzanmış olduğunu gördü. Çok yanmış, zayıf, ne çok genç, ne de çok güzel, ama çıplak olmaktan hoşlanan (dar, olabildiğince çok güneş alınabilmesi için kenarları kıvrık iki parçalı bir mayo giymişti) bir kadındı ve Amedeo'nun gözleri kadına takılmıştı. Okurken gözlerini kitaptan daha sık ayırıp havaya kaldırdığının farkına vardı; bu hava, o kadınla kendisi arasındaki havaydı. Yüzü (kıyının eğimli kesiminde kauçuk bir şiltenin üstüne uzanmıştı, gözbebeğinin her kayışında, Amedeo kadının dolgun olmayan, ama düzgün bacaklarını, dümdüz karnını, küçük, çirkin olmayan, ama büyük olasılıkla biraz pörsümüş göğüslerini, biraz fazla kemikli sırtını, boynunu, kollarını ve kara gözlüklerle hasır şapkanın önünün perdelediği yüzünü görüyordu) hafifçe boyalı, canlı, bilinçli ve alaycıydı. Amedeo kadını bağımsız, tek başına tatile çıkmış, kalabalık plajlara en ıssız kayaları yeğleyen, kömür gibi kararıncaya kadar burada kalmaktan hoşlanan biri olarak sınıflandırdı; içinde bulanan uyuşuk cinselliği, sürekli doyumsuzluğu değerlendirdi, hızlı bir serüven olasılığına yatkınlığını düşündü bir çırpıda, sıradan bir konuşma, bir gece daveti canlandırdı, bir kişiyle yüzeysel bir biçimde tanışmanın bile hep gerektirdiği dikkat

yoğunluğunu, olası lojistik zorluklarını tasarladı ve bu kadının hiçbir biçimde ilgisini çekemeyeceğine inanarak okumayı sürdürdü.

Kayanın o noktasına uzanalı uzun bir süre geçmiş ya da bu hızlı düşüncelerin bir huzursuzluk izi bırakmış olmasından, canının acıdığını hissetti; yatak görevi gören havlunun altındaki kayanın sertliği sıkıntı vermeye başlamıştı. Uzanabileceği başka bir yer bulmak için kalktı. Bir an, ikisi de aynı derecede elverişli görünen iki yer arasında, kararsız kaldı: Biri, yanmış kadının bulunduğu kumsala daha uzaktı (daha doğrusu, kumsalın görünmesini engelleyen bir kaya çıkıntısının ötesindeydi), öbürü daha yakındı. Yakınına gitmek, sonra belki de beklenmedik bir duruma kapılıp, konuşmak zorunda kalarak okumadan uzaklaşmak düşüncesi, hemen daha uzak yeri seçmeye yöneltti onu, ama iyi düşününce, kadın gelir gelmez kaçmış olduğu izlenimini uyandıracağını, bunun da yakışık almayacağını anladı, bunun üzerine daha yakın yeri seçti, zaten kendisini okumaya öylesine veriyordu ki, hiç kuşkusuz bu kadının görünüşü –kaldı ki öyle ahım şahım bir güzelliği de yoktu– dikkatini dağıtamazdı. Kitabı elinde kadını görmeyecek biçimde tutarak, bir yanına uzandı, ama kolunu bu yükseklikte tutmak yorucu oluyordu, indirmek zorunda kaldı. Şimdi satırları tarayan bakışı, satırbaşı yapmak zorunda kaldığı her sefer, sayfa kenarının hemen ötesinde, tek başına tatile çıkmış kadının bacaklarıyla karşılaşıyordu. Daha rahat bir konum arayarak o da biraz yer değiştirmişti, dizlerini kaldırıp tam Amedeo'nun yönünde bacak bacak üstüne atmış olması, Amedeo'nun kadının hiç fena olmayan kimi ölçülerini daha iyi değerlendirmesine olanak veriyordu. Kısacası, Amedeo (kayanın bir çıkıntısı bir kalçasına batsa da) daha iyi bir konum bulamazdı: Yanmış kadını görmekten aldığı keyif –bir uç keyifti, fazladan bir keyifti, ama hiçbir çaba harcanmadan elde edildiğine göre vazgeçmenin anlamı yoktu– okuma keyfine zarar vermiyordu, tersine onun olağan akışı içine karışıyordu, öyle ki artık Amedeo, bakışını başka yöne çevirme kışkırtısına kapılmaksızın okumayı sürdüreceğinden kuşku duymuyordu.

Her şey sakindi, akıp giden yalnızca satırlardı, kıpırtısız çevre okunanlara çerçeve oluşturuyordu, yanmış kadın da artık bu çevrenin gerekli bir parçasıydı. Amedeo uzun süre kıpırdamadan durabilme yeteneğine güvenmişti doğal olarak, ama kadının şimdi

yerinden doğrularak, ayağa kalkıp taşların arasından kıyıya doğru gideceğini hesaba katmamıştı. Küçük çocuklardan oluşan bir kalabalığın kamış parçalarıyla iterek kıyıya çekmekte olduğu kocaman bir denizanasını yakından görmek için yerinden kalkmıştı, Amedeo hemen anlamıştı. Yanmış kadın denizanasının ters dönmüş bedenine eğilmiş, çocuklara sorular soruyordu, bacakları bu taşların üstünde yürümeye elverişsiz, çok yüksek topuklu tahta takunyaların üstünde yükseliyordu; bedeni, şimdi Amedeo'nun görmekte olduğu gibi arkadan bakıldığında, daha önce uyandırdığı izlenimden daha hoş, daha genç bir kadının bedeniydi. Serüven arayan bir erkek için, kadının balıkçı çocuklarla konuşmasının "klasik" bir fırsat olduğunu düşündü: Yanlarına gidebilir, denizanasının yakalanmasını yorumlayabilir, böylece onunla konuşabilirdi. Ama yeryüzünün bütün altınlarını verseler yapamayacağı bir şeydi bu, bu sonuca varıp yeniden okumaya verdi kendini. Bu davranış biçimi hiç kuşkusuz, bulunduğu yerden bakınca boyutları alışılmışın ötesinde, üstelik pembe ile mor arası acayip bir renkte denizanasına duyduğu doğal merakı gidermesini de engelliyordu. Deniz hayvanlarına duyduğu bu ilginin yıkıcı bir yönü yoktu, okuma tutkusuyla uyumluydu, üstelik o sırada okumakta olduğu sayfaya –betimlemeli uzun bir bölümdü– dikkati azalmıştı, aslında tatile çıkmış bu kadınla konuşma tehlikesinden korunmak için, bir denizanasını yakından görüp birkaç dakika oyalanmak gibi birden ortaya çıkan, haklı istekleri kendisine yasaklaması anlamsızdı. İşaret koyup kitabı kapattı, yerinden kalktı: Tam o sırada kadın çocuklardan ayrılıp şiltesine dönmeye hazırlanıyordu. Amedeo yaklaşmaya başlarken fark etti bunu, hemen yüksek sesle bir şeyler söylemek gereksinimi duydu. Çocuklara bağırdı: "Dikkat edin! Tehlikeli olabilir."

Hayvanın çevresine toplanmış çocuklar oralı olmadılar: Ellerindeki kamışlarla hayvanı kaldırıp ters döndürmeye çalışıyorlardı, ama kadın birden döndü, merakla korku arasında bir havayla kıyıya doğru gelmeye başladı, "Korkuttunuz, ısırır mı?"

"Dokunursanız derinizi yakar," diye açıklama getirdi Amedeo ve denizanası yerine kadına doğru gitmekte olduğunu fark etti, kadın, kim bilir neden, gereksiz yere ürpermişti, kollarıyla göğsünü örtüyor, kimi kez ters dönmüş hayvana kimi kez Amedeo'ya yarı kaçamak bakışlar atıyordu. Erkek güven vermişti, böylece beklenil-

diği gibi konuşmaya başlamıştılar, ama önemi yoktu bunun, çünkü Amedeo kendini beklemekte olan kitaba dönecekti hemen, denizanasına bir göz atması yeterli olacaktı, bu nedenle yanmış kadını yeniden çocukların çemberinin orta yerine götürdü. Kadın şimdi parmak uçları dişlerinde korkuyla bakıyordu, yan yana dururken bir ara kolları birbirlerine değdi, ayrılmadan önce bir an öyle kaldılar. Amedeo bunun üzerine denizanalarından söz etmeye koyuldu, doğrudan bilgisi pek fazla değildi, ama ünlü balıkçıların, sualtı araştırıcılarının birkaç kitabını okumuştu, –sıradan hayvanları atlayarak hemen ünlü *manta*'dan[1] söz etmeye başladı. Tatile çıkmış kadın büyük bir ilgiyle onu dinliyordu, kadınların hep yaptıkları gibi, arada konuyla ilgisi olmayan sorular soruyordu: "Kolumdaki şu kızarıklığı görüyor musunuz? Denizanası olabilir mi?" Amedeo dirseğin az üstündeki yere baktı, değil dedi. Kızarıklığın nedeni, uzanırken oraya dayanmış olmasıydı.

Artık her şey sona ermişti. Ayrıldılar, kadın yerine döndü, o da kendi yerine gelip okumaya koyuldu. Ne az, ne fazla, ölçülü bir ara olmuştu kısa süreli olduğu için, sevimsiz olmayan bir insan ilişkisi kurulmuştu (kadın nazik, saygılı, uysaldı). Şimdi kitapta, her şeyin bir anlam, bir önem, bir tartım kazandığı bir gerçekliğe, daha yoğun, somut bir uygunluk buluyordu. Amedeo kendini kusursuz bir konumda hissediyordu: Yazılı sayfa, gerçek, derin, tutkulu yaşamı açıyordu ona, gözlerini kaldırınca da geçici, ama güzel renkler, duyumlar içeren, yedek, süslü bir dünya buluyordu, kendisini hiçbir biçimde bağlamıyordu bu dünya. Yanmış kadın, şilteden gülümseyip selam verdi, o da gülümseyip belirsiz bir selam verdi ve hemen gözlerini indirdi yeniden.

Ama kadın bir şeyler demişti.

"Efendim?"

"Hep okur musunuz böyle?"

"Eh..."

"İlginç mi?"

"Evet."

"Kolay gelsin!"

---

1 Sıcak denizlerde yaşayan, arada sıçrayarak suyun üstüne çıkan, yassı, eni 6 metreyi, ağırlığı 1,5 tonu bulan zararsız bir balık. (ç. n.)

"Teşekkür ederim."

Gözlerini bir daha kaldırmamalıydı. Hiç olmazsa bölümün sonuna kadar. Bir çırpıda o bölümü okudu. Şimdi kadının ağzında bir sigara vardı, eliyle bir işaret yapıyordu. Amedeo'ya, kadın bir süredir dikkatini çekmeye çalışıyormuş gibi geldi.

"Bir şey mi dediniz?"

Kibrit... kibritiniz..."

"Yok, sigara içmiyorum..."

Bölüm sona ermişti. Amedeo hızla öbür bölümün ilk satırlarını okudu, beklemediği kadar ilgi çekici buldu, ama yeni bölüme rahat bir biçimde başlayabilmek için en kısa sürede kibrit sorununu çözmek gerekiyordu. "Durun!" Kalktı, güneşten yarı sersemlemiş, kayaların arasında sekmeye koyuldu, sigara içen birilerini bulduncaya kadar. Bir kutu "minerva"[2] istedi, kadına koştu, sigarasını yaktı, koşarak dönüp "minerva"yı geri vermek istedi, "Kalsın, sizde kalsın," dediler, yeniden bir koşuda kadına gidip "minerva"yı bıraktı, kadın teşekkür etti, allahaısmarladık demeden önce Amedeo biraz durakladı, ama bu gecikmeden sonra başka bir şey söylemesi gerektiğini anladı ve "Denize girmiyor musunuz?" dedi.

"Birazdan gireceğim," dedi kadın. "Siz?"

"Ben girdim."

"Bir daha girmeyecek misiniz?"

"Gireceğim, bir bölüm daha okuyup ondan sonra."

"Ben de sigaramı bitirip gireceğim."

"Görüşürüz."

"Görüşürüz."

Bu görüşme sözü Amedeo'ya –şimdi hissediyordu bunu– tek başına tatile çıkmış kadının varlığını fark ettiğinden bu yana duyamamış olduğu bir dinginlik vermişti: Artık içinde, bu kadınla nasıl bir ilişki kuracağının ağırlığı yoktu, her şey denize girme zamanına ertelenmişti –kadın olmasa da nasıl olsa denize girecekti– şimdi içi içini yemeden, keyifle okumaya verebilirdi kendini. Öyle dalmıştı ki, bir ara –daha bölümün sonuna gelmeden– tek başına tatile çıkmış kadının, sigarasını bitirince, denize girmeye çağırmak için kalkıp yanına geldiğini bile fark etmedi. Kitabın az ötesinde

2 Bir kibrit markası. (ç. n.)

takunyaları ve dimdik bacakları gördü, bakışını yukarıya kaldırdı, gözlerini yeniden sayfaya indirdi –güneş kamaştırıyordu– birkaç satırı hızla okudu, yeniden yukarıya bakarken kadının sesini duydu: "Kafanız kazan olmadı mı daha? Ben giriyorum." Oysa orada kalıp okumayı sürdürmek, zaman zaman gözlerini kaldırmak da güzeldi. Ama daha fazla bekletemeyeceği için, Amedeo hiç yapmadığı bir şey yaptı: Bölümün sonuna doğru, neredeyse yarım sayfayı atladı, buna karşılık son satırları büyük bir dikkatle okudu, sonra kalktı. "Gidelim. Burundan mı dalıyoruz?"

Dalmaktan söz edilmesine karşılık, kadın bir basamaktan dikkatli bir biçimde kendini suyun üstüne bıraktı. Amedeo, her zamankinden daha yüksek bir kayadan balıklama atladı. Güneşin, daha yavaş yavaş alçaldığı bir saatti. Deniz altın sarısıydı. Bu altının içinde, biraz birbirlerinden uzak, yüzdüler: Arada Amedeo suyun içine birkaç kulaç dalıyor, altından geçerek kadını korkutuyordu. Gönlünü eğlendiriyordu, yaptığı çocukça bir işti, biliyordu, ama fark çok fazla değildi. Sarı yansımaların dışında, sanki dipten bir mürekkep karanlığı yükseliyormuş gibi, su maviliğini yoğunlaştırıyordu. Bir yararı olmuyordu, kitaplardaki yaşamın tadını hiçbir şey vermiyordu. Amedeo, suyun orta yerindeki kimi sakallı kayaların üstünden geçer, ürken kadını yönlendirirken (küçük bir adaya çıkarmak için kadının kalçalarını, göğüslerini sıkmıştı, ama suyun içinde kalmaktan elleri duyarsızlaşmıştı, parmak uçları beyazlamış, pörsümüştü) bakışlarını, kitabın renkli kapağının belli olduğu kıyıya gittikçe daha sık çeviriyordu. Arasına işaret koyduğu sayfaların içinde yarım bıraktığının dışında, başka bir öykü, başka bir olası beklenti yoktu, gerisi bomboş bir kopukluktu.

Ama kıyıya dönme, kadının çıkmasına yardımcı olma, kurulanma, sırayla omuzları kurutma bir tür yakınlaşmaya yol açtı, öyle ki Amedeo şimdi gidip kendi başına oturmanın kabalık olacağını düşündü. "Gidip kitapla yastığı alayım, burada okurum kitabımı," dedi. *Okurum*, diyerek vurgulamaya özen göstermişti. Kadın da: "İyi olur, ben de bir sigara içer, sonra *Annabella*'yı[3] okurum," dedi.

Yanında bir kadın dergisi vardı, böylece ikisi bir arada olacak, her biri kendi hesabına okuyabilecekti. Kadının sesi, ensesine dam-

3 Bir dergi adı. (ç. n.)

layan buzlu bir su damlası gibi geldi Amedeo'ya, oysa yalnızca, "Orası sert değil mi? Şiltenin üstüne gelin, yer açıyorum size," diyordu. Nazik bir öneriydi, şiltenin üstü rahattı, Amedeo seve seve kabul etti. Biri bir yöne, öbürü başka yöne uzandılar. Kadın konuşmuyordu artık, resimli sayfaları çeviriyordu, Amedeo kendini okumaya vermeyi başardı. Gecikmiş bir günbatımının sanki azalmayan, ama hafifçe yumuşayan sıcağı ve ışığı gibi bir güneş vardı. Amedeo'nun okumakta olduğu roman, kahramanların ve çevrenin en büyük gizlerinin açıklanmış olduğu bir noktaydı, bildik bir dünyada deviniliyordu, okurla yazar arasında bir tür eşitliğe, güvene ulaşılmıştı, birlikte yol alıyorlardı, bir daha ayrılmayacaklardı hiç.

Kauçuk küçük şiltenin üstünde eklemlerin uyuşmaması için gereksinim duydukları küçük devinimler de yapılabiliyordu ve erkeğin bir yöndeki bacağı, kadının başka yöndeki bacağına bitişti bir ara. Erkeğin şikâyeti yoktu bundan, bacağını çekmedi, anlaşılan kadının da yoktu, çünkü o da kıpırdamadı. Dokunmanın yumuşaklığı okumaya ekleniyor ve Amedeo'ya göre tamamlıyordu onu, buna karşılık kadın için durum değişik olmalıydı, çünkü yerinden kalkmış, oturmuş ve "Hiç..." demişti.

Amedeo başını kitaptan kaldırmak zorunda kaldı. Kadın ona bakıyordu, gözleri sertti.

"Bir şey mi oldu?" diye sordu Amedeo.

"Hiç bıkmaz mısınız okumaktan?" dedi kadın. "İyi bir arkadaş değilsiniz siz! Kadınlarla konuşmak gerektiğini bilmiyorsunuz," diye ekledi, belki yalnızca alaycı olmak isteyen bir yarım gülümsemeyle, ama o sırada romandan kopmamak için ne istenirse vermeye hazır olan Amedeo'ya bir tehdit gibi geldi bu. "Ne demeye buraya geldim?" diye geçirdi aklından. Yanında bu kadın oldukça artık tek bir satır okuyamayacağı ortadaydı.

"Hata ettiğini anlatmalı ona," diye düşündü içinden, "benim plaj gevezeliği yapmaya en az yatkın biri olduğumu, güvenilmemesi gereken biri olduğumu." Yüksek sesle "Konuşmak mı?" dedi. "Nasıl konuşmak?" ve bir elini ona doğru uzattı. "Bakın, şimdi ellerimi size değdirecek olsam, böyle yersiz bir davranış nedeniyle hiç kuşkusuz, alınır, belki de bana bir tokat atıp gidersiniz." Ama belki doğal bir çekingenlik, belki de aslında peşinde koştuğu, değişik, yumuşak bir hayranlık nedeniyle, okşayışı kaba, kışkırtıcı olacak

yerde, çekingen, hüzünlü, sanki yakarır gibi oldu: Parmaklarını kadının boynunda gezdirdi, boyunda asılı küçük bir kolyeyi kaldırdı, bırakıp düşürdü. Kadının karşılığı önce boyun eğer gibi, biraz da alaycı, ağır bir devinim oldu – erkeğin elini sıkıştırmak için, çenesini yana eğdi– sonra hesaplanmış bir saldırganlıkta olduğu gibi hızlandı: Erkeğin elinin sırtını ısırdı. "Ay!" dedi Amedeo. Birbirlerinden ayrıldılar.

"Böyle mi konuşursunuz siz?" dedi kadın.

"Anlaşıldı, benim konuşma biçimimden hoşlanmıyor, ben de konuşmam, kitabımı okurum," diye düşündü Amedeo büyük bir hızla ve hemen yeni bir satırbaşına yöneltti gözlerini. Ama kendini kandırmaya çalışıyordu, artık çok ileri gitmiş olduklarını, yanmış kadınla arasında artık kesintiye uğratılamaz bir gerilim oluştuğunu anlıyordu, kesintiye uğratmak istemeyen ilk kişinin kendisi olduğunu da anlıyordu, artık yalnızca okumanın sürükleyici içsel gerilimin öbür gerilime koşut bir gelişme izlemesini sağlayacak biçimde davranabilir, böylece kadından da, kitaptan da vazgeçmemiş olurdu.

Kadın sırtını bir kayaya dayayarak oturuyordu, o da yanına oturup bir elini kadının omzuna doladı, kitabı dizinde tutuyordu. Kadına doğru döndü, onu öptü. Ayrıldılar, tekrar öpüştüler. Sonra erkek başını kitaba eğip yeniden okumaya koyuldu.

Okuyabildiği kadar okumak istiyordu. Korkusu romanı bitirememekti: Bir deniz kıyısı serüveninin başlaması, dingin yalnızlık saatlerinin sona ermesi, tatil günlerine bambaşka bir hızın el koyması demekti; oysa bir kitapla özdeşleşmiş biri, okumaya ara vermek zorunda kalır da bir süre sonra yeniden başlarsa, alacağı keyfin büyük bir bölümü yiterdi, bir sürü ayrıntı unutulurdu, eskisi gibi içine girilemezdi kitabın.

Güneş yavaş yavaş batıyordu ilk burnun arkasından, daha sonraki burnun arkasından, daha da sonraki burnun arkasından, önden vurup renklerini yok ediyordu burunların. Kıyıda denize girenlerin hepsi gitmişti. Şimdi yalnızdılar. Bir kolu tatil yapan kadının omzunda, Amedeo kitabını okuyor, kadının boynunu, kulaklarını öpüyordu –kadının bundan hoşlandığını sanıyordu– arada, kadın döndüğünde de dudaklarından öpüyor, sonra kitabını okumaya koyuluyordu yine. Anlaşılan, bu kez en uygun dengeyi yakalamıştı:

Yüzlerce sayfa okuyabilirdi bu biçimde. Ama durumu değiştirmek isteyen yine kadın oldu. Sertleşmeye, neredeyse onu itmeye başladı, sonra: "Geç oldu. Dönelim. Ben giyiniyorum," dedi.

Bu ani karar yepyeni ufuklar açıyordu. Amedeo bir süre bocaladı, iyi mi, kötü mü olacağını hesaplayamadı. Kitabın en heyecanlı yerlerinden birine gelmişti, kadının "Ben giyiniyorum," tümcesi, duyulur duyulmaz zihninde hemen bir başka tümceye dönüşmüştü: "O giyinirken, ben de kesintisiz olarak birkaç sayfa okuyacak zaman bulurum."

Ama kadın: "N'olursun havluyu tut da, kimse görmesin," dedi, ilk kez sen diyordu ona. Gereksiz bir önlemdi, çünkü kayaların orada kimse kalmamıştı, ama Amedeo yine de karşı çıkmayıp havluyu tuttu, zaten havluyu oturduğu yerden tutup dizlerindeki kitabı okumayı sürdürebiliyordu.

Havlunun gerisinde kadın, erkeğin kendisine bakıp bakmadığına dikkat etmeksizin mayonun üstünü çıkarmıştı. Amedeo okuyor gibi yapıp ona mı bakması gerektiğini yoksa bakar gibi yapıp okuması mı gerektiğini bilemiyordu. İkisine de ilgi duyuyordu, ama kadına bakmanın fazla patavatsızlık, okumayı sürdürmenin ise fazla ilgisizlik olacağını düşünüyordu. Kadın denizden çıktıktan sonra açıkta üstünü değiştirenlerin yaptıkları gibi önce giyinip sonra içindeki mayoyu çıkarma sistemini uygulamıyordu: Hayır, göğüslerini çıplak bıraktıktan sonra şimdi *slipi* de çıkarıyordu. İşte ilk kez bu sırada yüzünü erkekten yana çevirdi: Hüzünlü bir yüzdü, ağzında acı bir kıvrım vardı, başını sallıyor, sallıyordu ve erkeğe bakıyordu.

"Olacaksa bir an önce olsun," diye düşünen Amedeo, elinde kitap, bir parmağı sayfaların arasında, yerinden fırladı, ama o bakışta okudukları, öfke, acıma, yılgınlık, şuna benzer sözler: "Budala, bunu da yapalım, bir bu kalmıştı, ama sen de hiçbir şeyden anlamıyorsun tıpkı ötekiler gibi...", daha doğrusu *okuyamadıkları*, çünkü bakışları okumayı bilmiyordu, yalnızca içgüdüsel olarak sezdikleri, öyle hızlı bir kavuşma isteği uyandırdı ki onda, kadına sarılıp da birlikte küçük şiltenin üstüne düşerlerken, kitabın denize düşüp düşmediğine bakmak için başını zorlukla çevirebildi.

Oysa tam şiltenin yanına düşmüştü, açıktı, ama birkaç sayfa çevrilmişti, kucaklaşmaların coşkusuna kapılmış olan Amedeo, yine de

kaldığı sayfaya işaret şeridini koyabilmek için bir elini kurtarmaya çalışıyordu: Yeniden hızla okumaya başlarken, nerede kaldığını bulmak için sayfaları karıştırmak kadar sıkıcı bir şey yoktu.

Sevişmelerinin uyumu kusursuzdu. Belki daha da uzayabilirdi, ama karşılaşmalarında her şey yıldırım hızıyla olmamış mıydı?

Ortalık kararıyordu. Kayalar hafif bir eğimle aşağıdaki küçük koya ulaşıyordu. Kadın şimdi oraya inmişti, yarı beline kadar suyun içindeydi. "Sen de gel, son bir defa girelim..." Amedeo, bir dudağını ısırarak, kitabın bitmesine kaç sayfa kaldığını hesaplıyordu.

Bir Miyobun Serüveni

Amilcare Carruga daha gençti, hali vakti yerindeydi, maddesel ya da düşünsel aşırı tutkuları yoktu, kısacası yaşamdan tat almasını hiçbir şey engellemiyordu. Ama bir süredir yaşamın, belirsiz bir biçimde tadını yitirmekte olduğunu hissediyordu. Önemsiz şeylerdi: Sözgelimi, sokaktan geçen kadınlara bakmak gibi; eskiden açgözlülükle bakardı, şimdi belki içgüdüsel olarak yine bakıyordu, ama hiçbir duygu uyandırmadan bir rüzgâr gibi, hemen gelip geçtikleri izlenimine kapılıyordu, bunun üzerine ilgisiz bir biçimde gözkapaklarını indiriyordu. Yeni kentler bir zamanlar coşku uyandırırlardı onda –ticaret yaptığı için çok geziyordu-, şimdi yalnızca sıkıntı, kargaşa, şaşkınlık uyandırıyorlardı. Eskiden akşamları –yalnız yaşadığı için– hep sinemaya giderdi; gösterilen film ne olursa olsun, hoşuna giderdi, her akşam sinemaya gidenler, sanki sürüp giden aynı filmi görürler, bütün oyuncuları tanırlar, komikleri, küçük rollere çıkanları bile, bu tanıma olayı bile tek başına bir eğlence oluşturur. Oysa artık sinemadaki bütün bu yüzler soluk, yavan, kimliksiz geliyorlardı, canı sıkılıyordu.

Sonunda anladı. Miyop olmuştu. Göz doktoru gözlük verdi. O andan sonra yaşamı değişti, öncekinden yüz kat daha ilginç oldu.

Gözlük takmak her seferinde bir heyecan kaynağı oluyordu. Diyelim ki bir tramvay durağındaydı, çevresindeki her şeyin, insanların, nesnelerin böyle sıradan, anlamsız, halinden bıkkın olmasının, kendisinin de biçimlerini, renklerini neredeyse yitirmiş, gevşek bir ortamda dolaşmakta oluşunun hüznü kaplıyordu hemen içini. Gelen bir tramvayın numarasını okumak için gözlüğünü takıyor, bunun üzerine her şey değişiyordu, en sıradan nesnelerin, bir elektrik direğinin bile, bir sürü küçük ayrıntısı, belirgin çizgileri ortaya çıkıyordu ve yüzlerin, bilinmeyen yüzlerin her biri, daha önce hiç belli olmayan izlerle, sakal uçlarıyla, sivilcelerle, ifade ayrıntılarıyla doluydu ve giysilerin hangi kumaştan yapılmış oldukları anlaşılıyor, dokuları belli oluyor, kenarların yıpranması görülüyordu. Bakmak bir eğlence, bir gösteri oluyordu, şuna ya da buna bakmak değil: bakmak. Bu yüzden, Amilcare Carruga'nın tramvay numaralarına dikkat etmeyi unuttuğu

oluyor, üst üste tramvay kaçırıyor ya da yanlış tramvaya biniyordu. O kadar çok sayıda şey görüyordu ki sanki artık hiç, hiçbir şey görmüyor gibiydi. Yavaş yavaş ayak uydurması, neye bakmanın yararsız, neye bakmanın gerekli olduğunu yeni baştan öğrenmesi gerekiyordu.

Sonra, eskiden sokakta gördüğü, elle dokunulamaz silik gölgelere dönüşmüş kadınları, şimdi giysilerin içinde devinen bedenlerinin dolgunlukları, boşluklarıyla görmek, tenlerinin tazeliğini, bakışlarının ateşini kestirmek, ona yalnız görmek gibi değil, daha şimdiden sahip olmak gibi geliyordu. Gözlüksüz yürüdüğü bir sırada (gereksiz yere yorulmamak için gözlüğü her zaman değil, yalnızca uzağa bakması gerektiğinde takıyordu) birden kaldırımın ilerisinde canlı renkli bir giysi beliriyordu. Artık kendiliğinden bir davranışla Amilcare hemen gözlüğü cebinden çıkarıp burnunun üstüne yerleştiriyordu. Ayırın gözetmeyen bu açgözlülük duygusu çoğu kez cezaya çarptırılıyordu, yaşlı bir kadın olabiliyordu gelen. Amilcare Carruga daha ölçülü oldu giderek.

Kimi kez, yaklaşmakta olan bir kadın, renklerine, yürüyüşüne bakılınca, dikkate almaya değemeyecek kadar sıradan, anlamsız geliyordu, gözlüğünü takmıyordu, ama birbirlerinin yanından geçerken, kadında kendisini güçlü bir biçimde çeken, ne olduğunu bilmediği bir şeyin bulunduğunu görüyordu ve o an kadının bakışında sanki bir beklenti bulur gibi oluyordu, kim bilir belki kadın, görür görmez bakışını ona dikmiş, o farkında olmamıştı, ama iş işten geçmiş, kadın kavşaktan dönmüş, otobüse binmiş, ışıkların karşı tarafına varmış oluyordu, artık kadını tanıma olanağı kalmıyordu. Gözlük gereksinimi, yavaş yavaş yaşamayı öğretiyordu Amilcare'ye.

Ama gözlüğün getirdiği en yeni dünya gecelerdi. Eskiden biçimden yoksun karanlık bulutlar ve renkli aydınlıklarla kaplı kent gecelerinin şimdi düzgün bölünmeleri, çıkıntıları, derinlikleri ortaya çıkmıştı; ışıkların belirgin çeperleri vardı, eskiden seçilemeyen ışık dumanları arasına gömülü neon yazıların, şimdi harfleri teker teker okunuyordu. Gecenin güzelliği asıl, gün ışığında merceklerden kaçan aşırı belirsizliklerin belli olmalarıydı: Amilcare Carruga'ya gözlüğünü takmak isteği geliyor, ama zaten takmış olduğunu fark ediyordu, bütünlük duygusu, bir türlü doyumsuzluk dürtüsünü alt edemiyordu; karanlık, kazmaktan hiç yorulmadığı dipsiz bir kuyu gibiydi. Sokakların, artık bomboş sarı pencerelerin böldüğü evle-

rin üstünden, gözlerini yıldızlı gökyüzüne kaldırıyordu; yıldızların gökyüzünün dibine kırılmış yumurta gibi yerleşmiş olmadıklarını, çevrelerinde sonsuz uzaklıklar açan, keskin mi keskin ışık sancıları olduklarını keşfediyordu.

Gözlük kullanmaktan kaynaklanan, dış dünyaya ilişkin bu yeni kaygılar, kendisinin ne olduğuna ilişkin kaygılardan kopuk değildi. Amilcare Carruga kendisine fazla önem vermezdi, ama alçakgönüllü insanlarda çoğu kez rastlandığı gibi, davranış biçimine aşırı bağlılığı vardı. Gözlüksüz insanlar takımından, gözlüklüler takımına geçişi önemsiz gibi görünüyordu, ama önemli bir adımdı. Düşünsenize, sizi hiç tanımayan biri anlatmaya kalktığında, söylediği ilk şey "gözlüklü biri" demek oluyordu, daha on beş gün önce bütünüyle size yabancı bu ayrıntı, birden ilk sıfatınız kesiliyordu, öz benliğinizle bütünleşiyordu. Doğrusu istenirse, böyle bir çırpıda "gözlüklü biri" oluvermek, Amilcare'nin canını sıkıyordu biraz. Daha da önemlisi: Kendinizle ilgili her şeyin tümüyle rastlantısal, değişime açık olduğu, tümüyle değişik olabileceği ve bunun bir önemi olmayacağı kuşkusu içinizi kemirmeye başlayacak olursa, bundan, siz varolsanız da olmasanız da her şeyin yine aynı olacağı sonucuna varılıyordu ve bu noktayı umutsuzluktan ayıran adım çok kısaydı. Bu nedenle, çerçeve seçerken Amilcare içgüdüsel olarak, çok hafif, küçük, çıplak merceklerin üstünden çıkan bir çift gümüşrengi ince çubukla, burun çıkıntısı üstünden bunları birleştiren minik bir köprüden oluşan bir çerçevede karar kılmıştı. Bir süre böyle dolaştı, sonra mutlu olmadığını anladı, aynada gözlüklü halini görecek olsa, yüzü, kendisine yabancı bir insan sınıfına özgü bir yüzmüş gibi çok sevimsiz geliyordu. Bu göze çarpmayan, hafif, neredeyse kadınsı gözlüktü, onu her şeyden çok "gözlüklü biri" kılan; bütün yaşamı boyunca gözlük taktığı için, artık gözlüğü olduğunun farkında bile olmayan biri. Gözlük yüzünün görünüşünün bir bölümü olmaya başlamış, çizgilerine karışmıştı, böylece yüzü ile –sıradan bir yüzdü, ama yine de bir yüzdü– yabancı bir nesne, bir sanayi ürünü arasındaki doğal çelişki azalmıştı.

Sevmiyordu gözlüğünü, biraz da bu yüzden düşüp kırıldı. Başka bir gözlük aldı. Bu kez seçimini karşıt yöne yöneltti; siyah plastikten, iki parmak kalınlığında, at gözlüğü gibi şakaklardan uzanan köşeleri menteşeli, kulak kepçesini kıvıran, ağır saplı bir çerçeve aldı. Yüzünün yarısını saklayan küçük bir maskeydi sanki, ama altında

kendini kendisi gibi hissediyordu, kendisiyle gözlüğün ayrı ayrı şeyler oldukları besbelliydi, gözlüğü yalnızca arada taktığı, gözlüksüz bambaşka bir insan olduğu apaçıktı. Yeniden –yapısının elverdiği oranda– mutlu oldu.

O sırada bazı işleri için V.'ye gitmesi gerekti. V. Amilcare Carruga'nın doğduğu kentti, bütün gençliğini orada geçirmişti. Ama on yıl önce ayrılmıştı. Zamanla V.'ye daha seyrek, daha kısa süreli gitmeye başlamıştı, kaç yıldır da adım atmamıştı. Uzun süre yaşanan bir ortamdan kopunca insanın nasıl olduğunu herkes bilir; uzun bir aradan sonra dönülürse oraya yadırganır, o kaldırımlar, o arkadaşlar, o kahve sohbetleri ya her şeydir ya da artık hiçbir şeydir, ya günü gününe izlenir bunlar, ya da bir daha girilemez içlerine, uzun bir süre sonra ortaya çıkma düşüncesi bir tür pişmanlık gibidir, hemen akıldan kovulur. Bu nedenle Amilcare yavaş yavaş, V.'ye gitme fırsatlarını aramaz olmuştu, fırsat çıktığında yararlanmamıştı, en sonunda da, fırsatlardan açıkça kaçınmaya başlamıştı. Ama son zamanlarda, doğduğu kente karşı bu olumsuz tavrına, yukarıda anlatılan ruh durumunun yanı sıra, kendisini saran ve miyopluğunun ilerlemesiyle artan genel sevgisizlik duygusu da eklenmişti. Nitekim şimdi gözlük aracılığıyla yeni ruhsal koşullar içinde bulunduğundan, V.'ye gitmek için çıkan ilk fırsatın üstüne atlamıştı, oraya gidiyordu.

V., son gidişlerine oranla, bambaşka göründü ona. Değişikliklerden kaynaklanmıyordu bu: Evet kent çok değişmişti, her tarafta yeni yapılar yükseliyordu, dükkânlar, kahveler, sinemalar eskisinden bambaşkaydılar, gençlik mi? Hiçbirini tanımıyordu, trafik bir zamanlarınkinin iki katıydı. Ama bütün bu yenilikler, eskiyi daha da iyi tanınabilir kılmaya yarıyorlardı, kısacası Amilcare Carruga kenti ilk kez, çocukken sahip olduğu gözlerle görmeye başarıyordu, sanki bir gün önce ayrılmış gibi. Gözlükle bir sürü anlamsız ayrıntı görüyordu, sözgelimi rastgele bir pencere, bir korkuluk ya da bunları gördüğünün, geri kalan her şeyin arasından seçtiğinin, eskisi gibi gördüğünün bilincine varıyordu. Yüzler de görüyordu; bir gazeteci, bir avukat, kimisi yaşlanmıştı, kimisi olduğu gibi kalmıştı. V.'de, Amilcare'nin ailesinden kimse yoktu artık, en yakın arkadaşları da çoktan dağılmışlardı, ama bir sürü tanıdığı vardı, bu kadar küçük bir kentte –oturduğu yıllarda böyleydi– zaten herkes birbirini tanıyordu, en azından göz tanışıklığı vardı. Şimdi nüfus çok artmıştı,

–kuzeyin ayrıcalıklı merkezlerinin hepsinde olduğu gibi– güneyden göçmenler de gelmişti, Amilcare'nin rastladığı yüzlerin çoğu bildik değildi: İşte bu nedenle, eskileri ilk bakışta tanıyınca seviniyordu, aklına olaylar, dedikodular, lakaplar geliyordu.

V., akşamüstü anacaddede gezintiye çıkma alışkanlığının bulunduğu taşra kentlerinden biriydi, anlaşılan Amilcare'nin zamanından bu yana bu gelenekte hiçbir değişiklik olmamıştı. Bu durumlarda hep olduğu gibi, kaldırımlardan birini kesintisiz bir insan kalabalığı doldurmuştu, öbür kaldırım daha tenhaydı. Eskiden, Amilcare ile arkadaşları, bir tür karşı çıkışla, hep tenha kaldırımda dolaşır, buradan öbür kaldırımdan geçen kızlara bakar, el sallar, laf atarlardı. Şimdi kendini o yıllardaki gibi hissediyordu, daha bile coşkuluydu, eski kaldırımında yürüyerek, geçen herkese bakmaya koyulmuştu. İnsanlarla karşılaşmaktan bu kez rahatsız olmuyor, tersine hoşlanıyordu, hemen selam veriyordu. Durup birisiyle iki çift laf etmek de geliyordu içinden, ama V.'nin anacaddesinin kaldırımları öyle dar tutulmuştu ki kalabalık ileriye sürüklüyordu insanı, üstelik şimdi taşıt trafiği de çok artmıştı, eskiden olduğu gibi sokağın biraz ortasından yürümek, istenilen yerden karşıya geçmek olanaksızdı. Kısacası gezinti ya çok hızlı, ya çok yavaş oluyordu, devinim özgürlüğü yoktu. Amilcare'nin ya akıntıyı izlemesi ya da ters yönde gitmeye çalışması gerekiyordu, arada bildik bir yüz görür gibi olduğunda, gözden kaybolmadan önce bir selam belirtisi gösterecek zamanı ancak buluyordu, bunun görülüp görülmediğini bile anlayamıyordu.

İşte okuldan arkadaşı, yıllarca birlikte bilardo da oynadıkları Corrado Strazza geliyordu. Gülümsedi, elini görülecek gibi kaldırdı. Corrado Strazza ona bakarak ilerliyordu, ama hiç duraklamadan üstünden geçip giden bir bakış oldu bu, yoluna devam etti. Tanımamış olabilir miydi? Aradan zaman geçmişti, ama Amilcare Carruga fazla değişmediğini biliyordu, ne kilo almıştı, ne saçları dökülmüştü, yüzünde de büyük bir değişiklik olmamıştı. Profesör Cavanna geliyordu şimdi de. Amilcare hafifçe eğilerek saygılı bir selam verdi. Profesör önce karşılık verecek gibi oldu içgüdüsel olarak, sonra durdu, başka birini arıyormuş gibi çevresine bakındı. Profesör Cavanna gördüğü birini hemen tanımasıyla ünlüydü, onca öğrencisinin hepsinin yüzünü, adını, soyadını, dahası üç aylık notlarını ansırdı. En sonunda futbol takımının antrenörü Ciccio Corba, Amilcare'nin

selamına karşılık verdi. Ama hemen ardından gözlerini kırpıştırıp tanımadığı birinin kim bilir kime verdiği selamını yanlışlıkla almış gibi, hafiften ıslık çalmaya başladı.

Amilcare, kimsenin kendisini tanımayacağını anlamıştı. Dünyanın geri kalan bölümünü görünür kılan gözlük, bu kocaman kara çerçeveli gözlük, onu görünmez kılıyordu. Bu maskeye benzeyen şeyin ardında, onca zamandır V.'de olmayan, kimsenin karşısına çıkmasını beklemediği Amilcare Carruga'nın bulunduğu kimin aklına gelirdi? Kafasında bu sonuca vardığı sıra Isa Maria Bietti göründü. Bir kadın arkadaşıyla birlikteydi, vitrinlere bakarak dolaşıyorlardı. Amilcare, tam önünde durdu, "Isa Maria," diyecekti, ama sesi boğazında düğümlendi. Isa Maria Bietti, dirseğiyle onu sıyırıp arkadaşına "Şimdi de bu çıktı..." diyerek yoluna devam etti.

Isa Maria Bietti bile tanımamıştı onu. Birden, yalnızca Isa Maria için geri geldiğini, yalnızca Isa Maria Bietti için V.'den uzaklaşmak istediğini, yıllarca uzak kaldığını, her şeyin, yaşamındaki, dünyadaki her şeyin yalnızca Isa Maria için olduğunu, en sonunda onu şimdi gördüğünü, göz göze geldiklerini ve Isa Maria'nın kendisini tanımadığını anladı. Öyle heyecanlanmıştı ki, değişip değişmediğini, şişmanlayıp şişmanlamadığını, yaşlanıp yaşlanmadığını, eskisi kadar mı, daha mı çok, daha mı az çekici olduğunu fark edememişti, gelenin Isa Maria olduğunun, Isa Maria'nın da onu görmediğinin dışında bir şey görmemişti.

Yolun gezinti bölümünün sonuna gelmişti. İnsanlar burada, dondurmacının ya da az ötedeki tek başına gazeteci kulübesinin önünden dönüp kaldırımı ters yönde arşınlamaya başlıyorlardı. Amilcare Carruga da döndü. Gözlüğünü çıkarmıştı. Şimdi dünya yeniden puslanmış, tadı kalmamıştı, fal taşı gibi açılmış gözleriyle etrafı tarıyor, tarıyor, ama hiçbir sonuç elde edemiyordu. Hiç kimseyi tanıyamıyor değildi, iyi ışık alan yerlerde hep bir yüzün kimliğini çözer gibi oluyor, ama sandığı insan değilse kuşkusuna kapılıyordu, kaldı ki kim olup kim olmadığı da büyük bir önem taşımıyordu onun için. Birisi selam verdi, belki kendisine vermişti, ama Amilcare kim olduğunu çıkaramadı tam. İki kişi daha geçerken selam verdiler, o da karşılık verdi, ama kim oldukları konusunda hiçbir bilgisi yoktu. Birisi, öteki kaldırımdan "Merhaba Carrü," diye bağırdı. Sesine bakılırsa, Stelvi olabilirdi. Kendisini tanıdıklarını, unutma-

mış olduklarını saptadı Amilcare sevinçle. Ama göreceli bir sevinçti bu, çünkü onları görmüyordu bile ya da tanıyamıyordu, belleğinde birbirlerine karışan kişilerdi, zaten fazla da bir ilgi duymuyordu onlara. "İyi akşamlar," diyordu arada bir işaret edildiğini ya da bir başın oynatıldığını fark ettiğinde. İşte şimdi selam veren Bellintusi, Carretti ya da Strazza ile durup biraz konuşmak isteyebilirdi. Ama selama acele karşılık vermişti bir kez, zaten düşününce ilişkilerinin artık yalnızca böyle, sıradan, aceleci selamlar olması gerektiğini doğal buldu.

Ama gözlerini etrafta dolaştırmasının bir amacı olduğu belliydi: Isa Maria Bietti'nin izini bulmak. Kırmızı bir paltosu vardı, bu nedenle uzaktan görülebilirdi. Amilcare bir süre bir kırmızı paltonun peşinden gitti, ama yanından geçerken o olmadığını gördü, bu arada ters yönde de iki kırmızı palto geçmişti. O yıl yarı mevsimlik kırmızı paltolar çok modaydı. Örneğin daha önce aynı paltoyla Gigina'yı, tütüncü kızı görmüştü. Kırmızı paltolu biri daha erken davranıp selam verdi, Amilcare soğuk bir karşılık verdi, çünkü hiç kuşkusuz tütüncü Gigina idi. Sonra Gigina'nın değil Isa Maria Bietti'nin söz konusu olduğu kuşkusuna kapıldı. Isa Maria'yı, nasıl Gigina sanmıştı? Amilcare kim olduğunu anlamak için geri döndü. Gigina ile karşılaştı, oydu, kuşkuya yer yoktu, ama turu tamamlayıp şimdi buraya gelmiş olamazdı, yoksa kısa bir tur mu atmıştı? Hiçbir şey anlamıyordu artık. Eğer Isa Maria kendisine selam vermiş, o da soğuk karşılamışsa, bütün bu yolculuk, bütün bu bekleyiş, geçirdiği bütün o yıllar bir işe yaramış demekti. Amilcare kaldırımda ileri geri gidip geliyor, gözlüğü biraz takıyor, biraz çıkarıyor, biraz herkese selam veriyor, biraz puslu, kimliği belirsiz hayaletlerin selamını alıyordu.

Gezinti yerinin öbür ucunda, yol biraz daha gidiyor, sonra da kent dışına çıkılıyordu. Bir dizi ağaç, bir hendek vardı, sonra bir çit geliyor, ardında da kırlar başlıyordu. Onun zamanında, sevgilisi olanlar buraya sevgilileriyle kol kola gelirlerdi, olmayanlar ise daha yalnız olmak, bir sıraya oturup bülbülleri dinlemek için gelirlerdi. Amilcare Carruga o yana doğru devam etti, kent şimdi biraz yayılmıştı, fazla sayılmazdı. Sıra, hendek, bülbüller yine eskisi gibiydiler. Amilcare Carruga oturdu. Gece, çevredeki görünümü büyük gölge dilimlerine dönüştürmüştü. Burada gözlüğü takmak da, çıkarmak da aynı şeydi. Amilcare Carruga yeni gözlük coşkusunun belki de yaşamındaki son coşku olduğunu ve artık sona erdiğini anlıyordu.

Evli Bir Kadının Serüveni

Bayan Stefania R. sabah altıda eve dönüyordu. İlk kez oluyordu.

Otomobil giriş kapısının önünde durmamıştı, biraz önce, köşe başında durmuştu. Kendisini orada bırakmasını Fornero'dan o istemişti. Çünkü kocası seyahatte iken şafak vakti genç bir erkekle eve döndüğünü kapıcının görmesini istememişti. Fornero motoru durdurur durdurmaz, elini omzuna atmaya kalktı. Stefano R. geri çekildi, evin yakınlığı her şeyi değişik kılıyordu. Beklenmedik bir aceleyle otomobilden indi, Fornero'ya motoru çalıştırıp gitmesini işaret etmek için eğildi, yüzü paltosunun yakasına gömülü, hızlı küçük adımlarla uzaklaştı. Kocasını aldatmış mıydı?

Dış kapı kapalıydı daha. Stefania R. beklemiyordu bunu. Anahtarı yoktu. Anahtarı olmadığı için geceyi dışarıda geçirmişti. Olayın nedeni buydu, belirli bir saate kadar kapıyı açtırmanın çeşitli yolları vardı, daha doğrusu anahtarı olmadığını daha önce düşünmeliydi; oysa bir şey yapmamış, sanki bilerek böyle davranmıştı. Akşam yemeğine eve döneceğini sandığı için, öğleden sonra anahtarı almadan çıkmıştı, ama çoktandır görmediği arkadaşlarıyla, onların erkek arkadaşlarına takılmış, hep birlikte önce yemek yemişler, sonra birinin evinden çıkıp bir başkasınınkine gitmiş, içip dans etmişlerdi. Gece yarısı ikide, anahtarsız olduğunu ansıdığında, artık çok geçti. Bütün bunlar o çocuğa, Fornero'ya biraz tutulduğu için olmuştu. Tutulmuş muydu? *Biraz* tutulmuştu. Her şeyi kendi boyutları içinde görmeliydi: ne fazla, ne de eksik. Doğru, geceyi onunla birlikte geçirmişti, ama böyle demek doğru değildi, aşırıya kaçmak oluyordu; kapının açılma saatinin gelmesini o çocukla birlikte beklemişti. Hepsi buydu. Kapıyı altıda açtıklarını sanıyordu, altıda dönmek için acele etmişti. Saat yedide gelen gündelikçi kadının da geceyi dışarıda geçirdiğini anlamasını istememişti. Üstelik o gün kocası da dönüyordu.

Ama kapıyı kapalı bulmuştu, ıssız sokakta, sabahın ilk ışıkları altında tek başınaydı, ışık günün başka saatlerine oranla daha say-

dam olduğu için her şey sanki bir merceğin ardından görülüyor gibiydi. Bir pişmanlık duydu, saatlerdir yatağında uyuyor olmayı, her sabah olduğu gibi derin sabah uykusunda olmayı özledi, kocasının yakınlığını, ayrıca korumasını özledi. Ama bir an, belki de daha az sürdü bu: Belki pişmanlık duymak istemişti, ama gerçekte duymamıştı. Kapıcının daha kapıyı açmamış olması sıkıcıydı, ama erken sabah havasının, bu saatte orada tek başına olmanın kanını kamçıladığını hissediyor, hoşuna gidiyordu bu. Fornero'yu göndermiş olduğuna da pişman değildi: Onunla birlikte biraz sinirli olacaktı, oysa tek başına, bambaşka bir telaş içindeydi, biraz genç kızlığındaki gibiydi, ama bir başka türlüydü.

Açıkça söylemesi gerekiyordu: Geceyi dışarıda geçirdiği için [illegible] pişmanlık duymuyordu. Vicdanı rahattı. Rahattı, çünkü artık adımını atmıştı, çünkü en sonunda evlilik görevlerini bir kenara bırakmıştı, yoksa tersine, direndiği için, her şeye karşın bağlı, sadık kaldığı için mi rahattı? Stefania bunları soruyordu kendi kendine, durumun gerçekten ne olduğunun belirsizliği, güvensizliği sabah serinliğine eklenince hafifçe ürperdi.

Artık kendisini kocasını aldatmış bir kadın sayacak mıydı, saymayacak mıydı? Elleri uzun paltosunun ceplerinde, ileriye, geriye doğru birkaç adım attı. Stefania R. birkaç yıllık evliydi; kocasını aldatmak aklının ucundan bile geçmemişti. Hiç kuşkusuz, sürdürdüğü evli kadın yaşamında beklentileri, daha bir şeylerin eksik olduğu bilinci vardı. Genç kızlık beklentilerinin uzantısı gibiydi, sanki erginlik öncesinden tam olarak çıkamamıştı daha, ama şimdi yeni bir erginlik öncesinden, kocası karşısında ergin olamamaktan çıkma fırsatını bulmuştu, sonunda eşitti, bütün dünyaya karşı. Kocasını aldatmayı mı beklemişti? Kocasını Fornero ile mi aldatmıştı?

Karşı kaldırımda, birkaç bina ötedeki barın kepenklerini kaldırmış olduğunu gördü. Fornero çocuktu. Ciddi ciddi düşünülemezdi üstünde. Küçük otomobiliyle bütün gece gezdirmişti onu, şafağın söktüğünü görünceye dek tepenin önünü, arkasını, ırmak boyunu dolaşmışlardı. Bir ara benzin bitmiş, arabayı itmek, uyuyan bir benzinciyi uyandırmak zorunda kalmışlardı. Çocuklar gibi geçirmişlerdi geceyi. Fornero'nun girişimleri, üç dört kez tehlikeli olmuştu, bir keresinde, onu oturduğu pansiyonun kapısına kadar götürmüş, arabayı durdurup dayatmıştı: "Artık uzatma, gel

benimle yukarıya." Stefania çıkmamıştı. Doğru mu yapmıştı? Peki sonrası? Şimdi düşünmek istemiyordu bunları, uykusuz bir gece geçirmişti, uykusu vardı. Daha doğrusu, uykusu olduğunun daha farkında değildi, çünkü sıradışı bir ruhsal durum içindeydi, ama yatağa girer girmez hemen uyuyacaktı. Mutfaktaki tahtaya "Beni uyandırma," diye yazacaktı gündelikçi kadın için. Belki de daha sonra kocası uyandırırdı, gelince. Kocasını seviyor muydu hâlâ? Elbette seviyordu. Peki sonra? Kendine soru sormuyordu artık. Biraz tutulmuştu Fornero'ya. Biraz. Bu uğursuz kapıyı ne zaman açacaklardı?

Barda iskemleler bir araya toplanmıştı, yerde talaş vardı. Tezgâhta yalnızca bir garson vardı. Stefania içeri girdi, bu alışılmamış saatte burada bulunmaktan rahatsızlık duymuyordu. Kimsenin bir şey bilmesi gerekmiyordu. Erken kalkmış, tren istasyonuna gidiyor ya da o anda gelmiş olabilirdi. Kimseye hesap vermek zorunda değildi burada. Kendini yalnız hissetmenin hoşuna gittiğini hissetti.

"Büyük bir kahve, çok sıcak," dedi garsona. Daha önce adım atmamış olduğu bu bardaki adamla arasında sanki bir alışkanlık varmış gibi, kendine güvenen bir havaya girmişti.

"Başüstüne, bir dakika bekleyeceksiniz, makine ısınıyor," dedi garson. Sonra ekledi:

"Sabahları benim ısınmam makineninkinden daha uzun sürüyor."

Stefania gülümsedi, paltosunun yakasının içine gömüldü, "Brrr..." dedi.

Barda başka bir müşteri daha vardı, ötede ayakta durmuş, vitrinden dışarı bakıyordu. Stefania'nın çıkardığı sese döndü, Stefania onu ancak o zaman fark etti, iki erkeğin varlığı, birden bilincini harekete geçirdi, tezgâhın arkasındaki aynaya bakarak iyice tarandı. Yo, geceyi dolaşarak geçirdiği hiç belli olmuyordu, yalnızca biraz solgundu. Çantasından pudra kutusunu çıkarıp pudra süründü.

Adam tezgâha gelmişti. Beyaz ipekli bir boyun atkısı takmış, koyu renk bir pardösü giymişti, altında lacivert bir takım vardı. Sözünü kimseye yöneltmeden, "Bu saatte uyanık olanlar," dedi, "ikiye bölünürler, ya devamcı olurlar ya tamamcı."

Stefania, gözlerini adamın üstünde durdurmadan, hafifçe gülümsedi. Adamı iyice görmüştü zaten, biraz içli, biraz sıradan bir

yüzü vardı, kendilerine ve dünyaya tam anlamıyla boş vererek yaşlanıp bilgelikle aptallık arası bir konuma ulaşanların yüzlerine benziyordu.

"... Güzel bir kadın görüp de 'Günaydın,' dedikten sonra..." ağzında sigarasını çıkarıp Stefania'ya doğru eğildi.

"Günaydın," dedi Stefania, biraz alaycı, ama kızmadan.

".... kendi kendine sorarsın: devam mı, tamam mı? Tamam mı, devam mı? Püf noktası buradadır işte."

"Nasıl?" dedi Stefania, anlamış, ama oyuna katılmak istemeyen bir havayla. Adam onu inceliyordu saygısızca, ama bir önemi yoktu bunun Stefania için, adamın "devamcı" olduğu anlaşılsa da.

"Siz necisiniz?" dedi muzipçe, adamın gececi ağzıyla konuştuğunu anlamıştı, böyle olduğunu anlamazlarsa belli ki hemen bozuluyordu.

"Ben mi? Devamcıyım! Hep devam!"

Bir süre durakladı. "Niye sordunuz? Belli olmuyor mu?" Gülümsedi ona, ama artık kendisini alaya almak istiyordu. Bir süre öyle kaldı, ağzının tadı yokmuş gibi yutkundu. "Gün ışığı kovalar beni, baykuşlar gibi yuvama dönerim," dedi dalgın, sanki rol yapıyordu.

"Sizin sütünüz, sizin de kahveniz," dedi garson.

Adam bardağı üfledi, yavaş yavaş içmeye başladı. "İyi mi?" dedi Stefania.

"Berbat," dedi o, sonra ekledi, "zehri alır diyorlar. Artık nasıl alır bendeki zehri. Zehirli bir yılan beni sokacak olsa, kuyruğu titretir."

"Canınız sağ olsun," dedi Stefania. Alayın ölçüsünü kaçırmıştı. Nitekim adam:

"Bana panzehir ne biliyor musunuz?" dedi, lafı nereye getireceği belli değildi.

"Borcum ne kadar?" dedi Stefania garsona.

"... Hep peşinde koştuğum o kadın," diye sürdürdü gececi.

Stefania, kapıyı açıp açmadıklarına bakmak için çıktı. Kaldırımda birkaç adım attı. Hayır, yine kapalıydı. Bu arada adam da, peşinden gelmek ister gibi bardan çıkmıştı. Stefania geri döndü, bara girdi yeniden. Bunu beklemeyen adam biraz kararsız kaldı, o da döner gibi yaptı, sonra boyun eğdi yazgısına, yolunda yürüdü, öksürerek uzaklaştı.

"Sigaranız var mı?" diye sordu Stefania garsona. Sigarası kalmamıştı, eve döner dönmez bir sigara içmek istiyordu. Tütüncüler daha açmamıştı.

Garson bir paket uzattı. Stefania alıp parasını ödedi.

Yeniden barın kapısına gitti. Bir zincirin dizginlediği bir köpek, neredeyse üstüne atlayacaktı öfkeyle, peşinden tüfekli, fişeklikli, çantalı bir avcıyı sürüklüyordu.

"Yapma Frisette, in aşağı," diye bağırdı avcı. Garsona da: "Bir kahve" dedi.

"Güzel hayvan," dedi Stefania köpeği okşayarak. "Setter mi?"

"*Epagnuel breton*," dedi avcı. "Dişi."

Hayvan gençti, biraz saldırgandı, ama daha çok ürkekliktendi bu.

"Kaç yaşında?"

"On aylık oluyor. İn aşağı Frisette. Aferin."

"Kekliklerden ne haber?" dedi garson.

"Aslında köpek biraz koşsun diye gidiyorum..." dedi avcı.

"Uzağa mı?" diye sordu. Stefania.

Avcı çok uzak olmayan bir yerin adını söyledi.

"Otomobille hemen varılıyor. Saat onda dönmüş oluyorum işe..."

"Çok güzel oraları," dedi Stefania. Konuşma sona ermesin istiyordu, konuştukları önemli olmasa da.

"Vadi bomboş, tertemiz, alçak otlu, fundalık, üstelik sabahları sis de olmuyor, her yer apaçık... Köpek koşacak olsa..."

"İşe onda gidecek olsam, dokuzu çeyrek geçeye kadar uyurum ben," dedi garson.

"Aslında uykuyu ben de severim," dedi avcı, "ama herkes daha uyurken orada olmak hoşuma gidiyor, bilmiyorum, bir tutku..."

Stefania bu kendini haklı çıkarma havasının ardında, delikanlının keskin gururunun, uyuyan kente duyduğu öfkenin, kendini değişik hissetme saplantısının yattığını hissediyordu.

"Alınmayan, ama," dedi garson, "avcılara hep çılgın gözüyle bakarım ben. Sabahın köründe kalktıkları için, başka bir şeyden değil."

"Ben hak veriyorum," dedi Stefania.

"Bilmem ki," diyordu avcı, "bu da bir tutku işte." Stefania'ya bakmaya koyulmuştu, avcılık konusundaki deminki yarım inan-

ınışlığı şimdi tümüyle yok olmuş gibiydi, Stefania'nın varlığı, bütün düşünce biçiminin yanlış olduğu, mutluluğun kendisinin peşinde koştuğundan başka bir şey olduğu kuşkusunu doğurmuştu sanki.

"Gerçekten de, hak veriyorum ben, böyle bir sabah..." dedi Stefania.

Avcı, konuşmak isteyen, ama ne diyeceğini bilemeyen biri gibi durakladı biraz. "Hava böyle kuru, serin olunca, köpeğe çok iyi geliyor," dedi. Kahveyi içmiş, parasını ödemişti, köpek dışarı çıkmak için çekiyor, o kararsız duruyordu hâlâ. Damdan düşer gibi: "Öyleyse siz de gelin," dedi.

Stefania gülümsedi. "Bir daha karşılaştığımızda, söz."

Avcı "Eh..." dedi konuşmayı sürdürebilecek bir fırsat arıyordu. Sonra "Gidıyorum artık. Hoşça kalın," dedi. Selamlaştılar, avcı köpeğin kendisini dışarıya sürüklemesine ses çıkarmadı.

Bir işçi girmişti. Bir likör söyledi. Kadehini kaldırarak, "Erken kalkanların sağlığına, en başta da güzel kadınların," dedi. Genç olmayan, neşeli görünüşlü bir adamdı.

"Sağlığınıza," dedi Stefania, yavaşça.

"Sabah erkenden, insan kendini dünyanın sahibi sanıyor," dedi işçi.

"Akşam sanılmıyor mu?" diye sordu Stefania.

"Akşam uyku bastırıyor, hiçbir şey düşünülmüyor," dedi o. "Dertler geliyor akla..."

"Sabahları peş peşe bir sürü şey düşünürüm ben," dedi garson.

"İşe gitmeden önce biraz hava alacaksın. Fabrikaya motorlu bisikletle gidiyorum, yüzüme buz gibi hava çarpa çarpa..."

"Hava düşünmeye fırsat bırakmaz," dedi Stefania.

"Siz anladınız beni," dedi işçi. "Anladığınıza göre bir kadeh içeceksiniz benimle birlikte."

"Teşekkür ederim, gerçekten içemem."

"Sabah sabah iyi gider. İki likör, usta."

"Cidden içemem, benim yerime si · için, sevinirim."

"Hiç mi içmezsiniz?"

"Bazen, akşamları."

"Yanlışınız orada."

"Olsun, bir sürü yanlış yapıyor insan."

"Sağlığınıza," deyip önce bir kadehi, ardından ikinciyi yuvarladı. "Bir bir daha iki eder. Bakın, anlatayım..."

Bu insanların, bu değişik insanların arasında Stefania tek başınaydı ve onlarla laflıyordu. Rahattı, kendine güveni tamdı, keyfini kaçıran hiçbir şey yoktu. Bu sabahın yeniliği buydu.

Kapıyı açıp açmadıklarına bakmak için bardan çıktı. İşçi de çıktı, motorlu bisikletini çalıştırdı, eldivenlerini geçirdi. "Üşümüyor musunuz?" diye sordu Stefania. İşçi göğsüne vurdu, gazete sesleri geliyordu. "Zırh kuşandım." Sonra yerel ağızla "Allahaısmarladık," dedi. Stefania da yerel ağızla karşılık verdi ve işçi gitti.

Stefania, artık geri dönemeyeceği bir şeyin gerçekleştiğini anlamıştı. Erkekler arasında, gececinin, avcının, işçinin arasındaki bu yeni davranış biçimi, onu değişik kılmıştı. Kocasını aldatması buydu, onların içinde, böyle onlarla eşit biçimde olmasıydı. Fornero'yu artık ansımıyordu bile.

Giriş kapısı açıktı. Stefania R. hızlı hızlı evine döndü. Kapıcı görmedi onu.

Bir Karı-Kocanın Serüveni

Arturo Massolari işçiydi, sabah altıda sona eren gece vardiyasında çalışıyordu. Eve dönmek için güzel havalarda bisikletle, yağışlı aylarda ve kışın da tramvayla uzun bir yol giderdi. Eve altı kırk beşle yedi arasında, yani karısı Elide'nin çalar saatini çalmasından bazen az önce, bazen da az sonra varırdı.

İki gürültü: çalar saatin sesiyle, kapıdan giren ayakların sesi çoğu kez Elide'nin zihninde birleşir, uykusunun, yüzü yastığa gömülü, daha birkaç saniye tadını çıkarmaya çalıştığı tıkız sabah uykusunun derinliklerinde yakalardı onu. Sonra birden yataktan fırlar, saçları gözlerinin önünde kör gibi kollarını sabahlığa geçiriverirdi. Mutfakta, işe götürdüğü çantadan boş kapları çıkarıp sefertasını, termosu musluğun içine koymakta olan Arturo'nun karşısına böyle çıkardı. Arturo ocağı yakmış, kahveyi koymuş olurdu. Arturo ona bakar bakmaz, Elide'nin içinden bir elini saçlarına götürmek, gözlerini iyice açmak gelirdi, eve dönen kocasını kendisini hep böyle dağınık, yarı uykulu görmesinden sanki biraz utanırdı. Birlikte uyuduklarında böyle olmazdı, sabah ikisi birlikte uyku mahmurluğunu atmaya çalışır, aynı durumda olurlardı.

Bazen de çalar saatin çalmasından bir dakika önce elinde kahve fincanı, Arturo odaya girip onu uyandırırdı, bu durumda her şey daha doğal olurdu, uykudan sıyrılma tatlı bir tembelliğe bürünürdü, gerinmek için kalkan çıplak kollar en sonunda onun boynuna dolanırdı. Sarılırlardı birbirlerine. Arturo'nun üstünde su geçirmez montu olurdu, buna değince havanın nasıl olduğunu anlardı kadın: Nemli ya da soğuk oluşuna göre yağmur mu yağıyordu, sis mi vardı, kar mı yağıyordu anlardı. Ama yine de sorardı ona: "Hava nasıl?" O ise her zamanki gibi yarı alaycı, anlatmaya koyulurdu, sondan başlayarak karşılaştığı aksilikleri sıralardı, bisikletle gelişini, fabrikadan çıktığında havanın, bir akşam önce fabrikaya gidişteki havadan değişik olduğunu, işle ilgili sorunları, işyerindeki dedikoduları anlatıp dururdu.

O saatte ev yeteri kadar ısıtılmamış olurdu hep, ama Elide soyunur, biraz ürpererek banyoda yıkanırdı. Arkasından Arturo gider, daha telaşsız soyunur, o da yıkanırdı ağır ağır, işyerinin kirini pasını atardı üstünden. İkisi de yarı çıplak, biraz üşüyerek aynı lavabonun başında dururlar, arada itişir, birbirlerinin elinden sabunu, diş macununu kaparlar, bir yandan da birbirlerine söyleyeceklerini söylemeyi sürdürürlerdi, sonra yakınlaşma zamanı gelirdi, kimi kez sırayla sırtlarını ovalamaya yardım ederlerken, araya okşamalar girer, birbirlerine sarılırlardı.

Ama birden Elide, "Saat kaç olmuş," der, koşup acele ayakta çorap lastiğini takar, etekliğini giyerken, fırçayı saçlarında aşağıya yukarıya dolaştırır, dudakları arasında tokalar, yüzünü komodinin aynasına yapıştırırdı. Arturo peşinden gelirdi, bir sigara yakmış olurdu, ayakta durur, sigarasını içerek ona bakardı, her seferinde de hiçbir şey yapmadan orada durmanın sıkıntısını yaşadığı görülürdü. Elide hazırdı artık, paltosunu koridorda giyerdi, öpüşürlerdi, kapıyı açmasıyla merdivenlerden aşağıya indiğinin duyulması bir olurdu.

Arturo tek başına kalırdı. Elide'nin topuklarının basamaklardaki sesini dinlerdi, artık duyulmaz olunca da, hızlı adımların avludan, dış kapıdan geçip kaldırımdan tramvay durağına gidişini zihninden izlemeyi sürdürürdü. Tramvayın gıcırtısını, durmasını, her yolcu binişinde basamağın çıkardığı sesi iyice duyardı. "Tamam bindi," diye düşünür, her günkü gibi onu fabrikaya götüren "on bir" numaranın kadınlı erkekli işçi kalabalığı arasına sıkışmış karısını görürdü. Sigarayı söndürür, pencerenin panjurlarını kapatırdı, karanlık olurdu, yatağa girerdi.

Yatak Elide'nin kalktığında bıraktığı gibi olurdu, ama onun, Arturo'nun tarafı neredeyse bozulmamış, sanki yeni yapılmış gibi olurdu. Arturo önce kendi tarafına iyice uzanır, ama sonra bir bacağını öteye, karısının sıcaklığının kaldığı yere uzatırdı, sonra öbür ayağını da uzatırdı oraya, böylece yavaş yavaş Elide'nin tarafına, hâlâ karısının bedeninin biçimini koruyan o ılık çöküntüye geçer, yüzünü onun yastığına, kokusuna gömer, uykuya dalardı.

Akşam Elide döndüğünde, Arturo bir süredir odalarda dolaşıyor olurdu, ocağı yakar, pişmesi için bir şey koyardı. Yatağı düzeltmek, biraz ortalığı süpürmek, yıkanacak kirlileri banyoya götürmek

gibi kimi işleri, yemekten önceki bir iki saat içinde o yapardı. Elide hiçbirini beğenmezdi, ama doğrusunu söylemek gerekirse bu nedenle daha fazla çaba göstermezdi o; onun yaptığı bir tür bekleme töreniydi, evin duvarları arasında kalsa da, dışarıda ışıklar yanınca, kadınların akşamları alışveriş yaptıkları mahallelerin o saatle bağdaşmayan kalabalığına karışarak dükkânlara uğramakta olan karısını bir tür karşılamaydı.

Sonunda merdivende ayak sesini duyardı, sabahkine benzemezdi, daha ağır olurdu, çünkü gün boyunca çalışmanın yorgunluğu içindeki Elide, eli kolu paket yüklü tırınanırdı merdiveni. Arturo sahanlığa çıkar, elinden paketleri alır, konuşarak içeri girerlerdi. O paketleri açarken, kadın paltosunu çıkarmadan kendini mutfaktaki bir iskemlenin üstüne atardı. Sonra, "Hadi bakalım iş başına," deyip yerinden kalkar, paltosunu çıkarır, ev entarisini giyerdi. Yemeği hazırlamaya koyulurlardı: İkisi için akşam yemeğini, gece yarısından sonra bir paydosu için erkeğin götüreceği kahvaltılığı, kadının ertesi gün fabrikaya götüreceği öğle yemeğini, ertesi sabah erkek kalktığında hazır olması gerekenleri.

Kadın biraz iş görür, biraz hasır iskemlede oturur, erkeğe ne yapması gerektiğini söylerdi. Erkek o saatte dinlenmiş olurdu, dört döner, hatta her işi yapmak isterdi, ama hep biraz dalgın, aklı başka yerde olurdu. Bu sıralarda, zaman zaman çatışmalarına, ağızlarından çirkin bir sözcüğün çıkmasına ramak kalırdı, çünkü kadın erkeğin yaptığı işe daha dikkat etmesini, daha özen göstermesini ya da kendisine daha bağlı, daha yakın, daha destek olmasını isterdi. Onun ise, kadının dönmüş olmasından ilk coşkusu geçtikten sonra aklı evin dışına kayar, gideceği, acele etmesi gerektiği düşüncesine takılırdı.

Masa hazırlandıktan, her şey, bir daha kalkılmayacak biçimde yerine koyulduktan sonra, ikisini de, bu kadar az bir arada olabilmenin yıkımı kaplar, el ele tutuşmak isteği, kaşıkları ağızlarına götürmelerini neredeyse engellerdi.

Ama daha kahvenin hepsi bitmeden erkek, her şeyin yerli yerinde olup olmadığına bakmak için bisikletin arkasında olurdu. Kucaklaşırlardı. Arturo ancak o zaman anlardı sanki, karısının nasıl yumuşak, ılık olduğunu. Ama bisikletin borusunu omzuna yüklenip dikkatle merdivenlerden inmeye başlardı.

Elide bulaşığı yıkar, evi tepeden tırnağa gözden geçirip kocasının yaptığı işlere başını sallayarak bakardı. Şimdi o, az sayıda lambanın bulunduğu karanlık sokaklarda yol alıyordu, belki de havagazı deposunu geçmişti bile. Elide yatağa gider, ışığı söndürürdü. Kendi tarafına uzanırdı, bir ayağını kocasının yerine doğru uzatırdı onun sıcaklığını duymak için, ama her seferinde kendisinin yatmakta olduğu yerin daha sıcak olduğunu fark ederdi, Arturo'nun da burada yatmış olduğunu anlardı ve büyük bir sevecenlik kaplardı içini.

Bir Şairin Serüveni

Küçük adanın yüksek, sarp kıyıları vardı. Üstü denizin yakınlığına dayanıklı, bodur, yoğun bir bitki örtüsüyle kaplıydı. Gökte martılar uçuşuyorlardı. Kıyıya yakın, ıssız, bakımsız bir adaydı: Sandalla ya da ağır ağır kürek çeken bir erkekle, uzanıp güneşlenen bir kadını getirmekte olan kauçuk bot gibi bir botla çevresi yarım saatte dönülebilirdi. Adaya yaklaşınca erkek kulaklarını kabarttı. "Ne duydun?" diye sordu kadın.

"Sessizliği," dedi erkek. "Adaların duyulan bir sessizliği olur."

Gerçekten de her sessizlik, kendisini çevreleyen minik gürültü ağlarından oluşur: Adanın sessizliği kendisini çevreleyen dingin denizinkinden ayırt ediliyordu, çünkü bitki hışırtıları, kuş cıvıltıları, ani kanat çarpmaları içeriyordu.

Böyle dalgasız günlerde kayaların altında, su koyu mavi, berrak oluyordu, güneş ışınları dibe kadar iniyordu. Kayaların arasına mağara ağızları açılıyordu, bottakiler de işte bunları incelemeye gidiyorlardı ağır ağır.

Güneyde bir deniz kıyısıydı, daha turizmden etkilenmemişti, o iki kişi denize girmek için başka yerden gelmişlerdi. Erkek Usnelli, oldukça ünlü bir şairdi, öbürü, Delia H., çok güzel bir kadındı.

Delia güneye bayılıyordu, tutkundu, aşırı düşkündü, bota uzanmış gördüklerinin uyandırdığı sürekli bir coşkuyla konuşuyordu, coşkusuna beklediği kadar katılmadığını sandığı buraların yenisi Usnelli'ye sataşmaya da çalışıyordu biraz.

"Dur bakalım," diyordu Usnelli. "Dur bakalım."

"Ne bekliyorsun daha?" diyordu o. "Bundan güzel ne bekliyorsun?"

Erkek, başkalarının coşkularına, kalıplaşmış düşüncelerine güvenmezdi (hem yapısı, hem yazın eğitimi nedeniyle); açık seçik, tartışılmaz güzellikler yerine gizli, aykırı güzellikleri ortaya çıkarmaya alışık olduğu için, sinirleri gerilmişti. Usnelli için mutluluk, soluğun tutularak yaşanması gereken askıda bir durumdu. Delia'yı

sevdiğinden bu yana, dünya ile ölçülü, cimri ilişkisinin tehlikeye girdiğini görüyordu, ama kendinin de, ayağına gelen mutluluğun da hiçbir şeyinden vazgeçmek istemiyordu. Şimdi tetikte duruyordu, çevredeki doğanın kendilerine ulaşan her kusursuzluk basamağı –suyun mavisinin açılması, kıyının yeşilinin solup külrengine dönüşmesi, denizin yüzünün en düz olduğu yerde bir balık yüzgecinin kımıl kımıl oynaması– daha üst düzeyde bir kusursuzluğun öncüsü oluyor ve giderek, sanki görünmez ufuk çizgisinin bir istiridye gibi açılarak birden değişik bir gezegen ya da yeni bir söz sunacağı noktaya varılıyordu.

Bir mağaraya girdiler. Yüksek bir kaya kemerinin altına açılan, kocaman, neredeyse açık yeşil bir yeraltı gölü gibiydi. Daha ileride karanlık bir geçide dönüşüyordu. Kürekteki adam, çeşitli ışık oyunlarının tadına varabilmek için botu ekseninin çevresinde döndürüyordu. Dışarıdaki ışık, girişin düzensiz aralığından, karanlık aydınlık karşıtlığının daha canlı kıldığı renklerle parıldıyordu. Suda ışıklar saçıyordu, yukarıya doğru yükselen ışık dilimleri, tepeden uzanan yumuşak gölgelerle karşıtlık oluşturuyordu. Yansımalar, parıltılar yanlardaki kayalara, kimi kez de suyun oynaklığına ulaşıyordu.

"Tanrıları kavrıyorsun burada," dedi kadın.

"Hı," dedi Usnelli. Sinirliydi. Duyguları sözcüklere dökmeye alışkın düşüncesi, şimdi durmuştu, tek bir sözcük bile üretemiyordu.

Daha ileriye gittiler. Bot bir yükseltiyi aştı: Su yüzeyini yalayan bir kayalıktı; şimdi her kürek vuruşta ortaya çıkıp kaybolan seyrek parıltılar arasında yol alıyordu: Geri kalan her yer kapkaranlıktı; küreğin ucu arada yan duvarlara değiyordu. Delia geriye döndükçe gökyüzünün mavi gözünün kenar çizgilerinin sürekli olarak değiştiğini görüyordu.

"Istakoz! Hem de kocaman! Orada," diye bağırdı yerinden kalkarak.

" takoz!.. koz!.." diye çınladı yankısı.

"Yankı," dedi sevinçle, rastgele sözcükler, dizeler söylemeye, yakarınaya başladı.

"Sen de! Sen de bağır! Bir dilek tut," dedi Usnelli'ye.

"Hey..." dedi Usnelli. "Heeey!.."

Bot arada sürtünüyordu. Karanlık daha da artmıştı.

"Korkmaya başladım. Kim bilir ne kadar çok hayvan vardır."

"Bunu da geçtik."

Usnelli, aydınlık sulardan kaçan derin deniz dibi balıkları gibi karanlığa doğru yöneldiğini fark etti.

"Korkuyorum, geri dönelim," diye üsteledi kadın.

Aslında erkeğin de ürkütücü şeylere yatkınlığı yoktu. Geriye doğru kürek çekmeye başladı. Mağaranın genişlediği yere doğru döndükçe, deniz kobalt rengi oluyordu.

"Ahtapot var mıdır?" dedi Delia.

"Varsa görünür. Su berrak."

"Denize giriyorum ben."

Bottan aşağıya indi, uzaklaştı, yeraltı gölünde yüzüyordu, vücudu bazen (sanki bu ışık bütün renklerini soyuyormuş gibi) beyaz, bazen de buradaki su gibi mavi görünüyordu.

Usnelli kürek çekmeye ara vermişti, soluğunu tutuyordu hep. Delia'yı sevmek hep böyle olmuştu, bu mağaranın aynasındaki gibi: Sözcüklerin ötesindeki bir dünyaya girmek demekti. Zaten şiirlerinde sevgi üzerine tek dize yazmamıştı, bir tek bile.

"Yaklaşsana," dedi Delia. Yüzerken, göğsünü örten kumaş parçasını çıkarmıştı, botun üstüne attı. "Bir dakika," yanlarına bağlı öbür kumaş parçasını da çıkarıp Usnelli'ye verdi.

Şimdi çırılçıplaktı. Göğüste ve yanlardaki daha beyaz bölümler belli olmuyordu, çünkü bütün bedeni, açık mavi, denizanası aydınlığı yayıyordu. Bir yanına yatmış, yavaş yavaş yüzüyordu, (kımıltısız, neredeyse alaycı bir heykel görünüşlü) başı, arada da bir omzun köşesi, uzanan kolun gevşek çizgisi suyun hemen üstüne çıkıyordu. Öbür kol, okşar gibi devinimlerle kabarık, tepeleri gergin göğüsleri bir örtüp bir açıyordu. Bacakları suyu hafifçe çırpıyor, dümdüz karnı kum üstünde hafif bir iz gibi, göbeğini, deniz meyvesi gibi yıldızını vurguluyordu. Denizin dibinden yansıyan güneş ışınları bedenini yalıyor, biraz giysi oluyor, biraz da tepeden tırnağa soyuyordu onu.

Yüzmeden bir tür dansa geçmişti, suyun ortasında boşlukta, ona gülüp omuzlarla bileklerin gevşek bir dönüşüyle kollarını uzatıyordu ya da dizini bükerek, kıvrık bir ayağı küçük bir balık gibi su yüzeyine çıkarıyordu.

Usnelli gözlerini dört açmıştı botta. Yaşamın şu ara kendine sunmakta olduğu şeyin, güneşin en kör edici yüreğini gözleriyle görme hakkının, herkese kısmet olmadığını anlıyordu. Ve güneşin yüreğinin içi yalnızca sessizlikti. O anda orada bulunan ne varsa, başka hiçbir şeye dönüştürülemezdi, belki bir anıya bile.

Şimdi Delia, mağaranın ağzında güneşi yalayarak sırtüstü yüzüyordu. Kollarını hafifçe oynatarak açıklığa doğru gidiyordu, altındaki suyun mavilik derecesi değişiyor, hep daha açık, daha aydınlık oluyordu.

"Üstünü giy! Gelen kayıklar var, dışarıda."

Delia, kayalık kıyıya, gökyüzünün altına ulaşmıştı. Suyun içine girdi, kolunu uzattı, Usnelli küçücük giyecekleri verdi, yüzerken üstüne geçirdi kadın, bota çıktı.

Gelenler balıkçı kayıklarıydı. Balık mevsimini, kayaların üstünde uyuyarak kumsalda geçiren yoksullardan olduklarını anladı Usnelli. Onlara doğru gitti. Kürekteki adam genç olanıydı, diş ağrısı çekiyordu, beyaz denizci beresi sert gözlerinin üstüne indirilmişti, harcadığı güç daha az acı duymaya yarıyormuş gibi aralıklı kürek çekiyordu, beş çocuk babasıydı, hiçbir umudu yoktu. Yaşlısı kıçtaydı; hasır Meksikalı şapkası, güçsüz bedeni, bir zamanların sahte kabadayılığının, şimdinin de sarhoşluk öykülerinin okunduğu gözleri, hâlâ kara, inik bıyıkları saçaklı bir taç gibi örtüyordu; bir bıçakla tuttukları kefalleri temizliyordu.

"Balık var mı?" diye bağırdı Delia.

"Çok az," diye karşılık verdiler. "Berbat bu yıl."

Yöre halkıyla konuşmak Delia'nın hoşuna gidiyordu. Usnelli'nin gitmiyordu. ("Onların karşısında vicdanım huzursuz oluyor," diyor, omuzlarını kaldırarak kesip atıyordu.)

Bot şimdi kayığın yanına gelmişti, teknenin solmuş boyasından yer yer kısa dilimler kalkmıştı, çatallı ıskarmoza iple bağlı kürek, kenarın çentikli tahtasında her dönüşte gıcırdıyordu, oturulacak yerin dar yüzeyinin altındaki, kim bilir ne zaman kurumuş kızıla çalan suyosunlarının örttüğü sorgun dalından kirtillerden birinin içine, dört çengelli, paslı, küçük bir çapa sokulmuştu, tanen boyalı, kenarlarına yuvarlak mantar dilimleri serpiştirilmiş ağ yığınlarının üstünde, dikenli pullarının bazen soluk gri, bazen mavi yeşil giysileri içinde can çekişen balıklar ışıyordu; hâlâ bir

çırpınmanın kıpırdattığı solungaçların dibinde kırmızı bir kan üçgeni görülüyordu.

Usnelli hep susuyordu, insanlar dünyasının bu sıkıntıları, az önce doğanın güzelliklerinin onda uyandırmış olduklarının tam karşıtıydı; orada sözcük bulamazken, şimdi sözcükler hücum ediyordu beynine: Her sivilceyi, yaşlı balıkçının kötü tıraşlı zayıf yüzündeki her kılı, kefallerin gümüş pullarının her birini anlatacak sözcükler.

Kıyıda karaya çekilmiş, kazıklar üstünde ters çevrilmiş bir kayık daha vardı, gölgesinin altında uyuyanların çıplak ayak parmakları çıkıyordu dışarıya, gece balığa çıkmışlardı bunlar; yakında, baştan aşağı kara giysilere bürünmüş, yüzü olmayan bir kadın vardı, yosunlardan tutuşturulmuş bir ateşin üstüne bir tencere koyuyordu, üzerinden uzun bir duman yükseliyordu. Bu koyda kıyı gri çakıl kaplıydı; soluk basma lekeleri, oynayan çocukların önlükleriydi, en küçüklere büyükçe ablalar göz kulak oluyorlardı bağıra çağıra, üstlerinde erginlerin pantolonlarından yapılmış donlardan başka bir şey bulunmayan en büyükler, en yerinde duramayanlar ise, kayalarla su arasında koşuşuyorlardı.

Daha ötede dümdüz, beyaz, ıssız bir kumsal başlıyor, yan tarafında seyrek bir sazlık ve bakımsız topraklar uzanıyordu. Kapkara bayramlıklarını giymiş, şapkası da aynı renk, omzundaki bastona bir sepet asılı genç bir adam kumsal boyunca deniz kenarında yürüyor, ayakkabısının çivileriyle kumun gevrek örtüsünde izler bırakıyordu: Belli ki alışveriş için iç köylerden sahile inmiş bir köylü ya da çobandı, esintiden yararlanmak için deniz kenarından yürüyordu. Demiryolu, tellerini, dolma toprağı, kazıkları, kazık duvarları gösteriyor, sonra bir tünelde yok olup daha ötede yeniden başlıyordu, yine kayboluyor, yine dışarı çıkıyor, düzensiz bir dikişin ilmiklerine benziyordu. Araba yolunun beyazlı siyahlı korkuluklarının üstünde bodur zeytinlikler yükseliyordu, daha yukarılarda tepelerde ağaç yoktu, ot, çalı ya da yalnızca taş vardı. En tepede, bu yükseltilerin arasındaki bir girintiye gömülü bir köy uzanıyordu, birbiri üstüne binmiş evleri, taş döşeli, katır fışkılarının akabilmesi için ortası çukur yollarla, merdivenler ayırıyordu, bütün bu evlerin eşiğinde, yaşlı ya da yaşlanmış bir sürü kadın vardı, alçak duvarların üstünde de hepsi beyaz gömlekler giymiş,

yaşlı, genç erkekler yan yana oturuyorlardı, basamaklı sokakların orta yerinde ise çocuklar oynuyorlardı, daha büyük birkaç çocuk ise sokağa uzanmış, yanaklarını basamağa dayayıp uyuyakalmıştı, çünkü burası hem evin içinden daha serindi, hem koku daha azdı, her tarafı konmuş ya da uçmakta olan sinek bulutları kaplamıştı, her duvarda, ocak bacalarının çevresindeki her gazete kâğıdı parçasında sayılamayacak kadar sinek pisliği beneği vardı ve Usnelli'nin aklına sözcükler, sözcükler geliyordu peş peşe, iç içe geçiyordu, satırların arasında açıklık kalmıyordu, sonunda birbirlerinden ayırt edilemez oluyor, minicik beyaz aralıkların bile gitgide yok olduğu bir kördüğüme dönüşüyordu ve yalnız karanlık kalıyordu, en koyu karanlık, içine girilemeyen, bir çığlık gibi umutsuz.

Bir Kayakçının Serüveni

Teleskide kuyruk vardı. Otobüsle gelen delikanlılar topluluğunun kayakları paralel, yan yana sıralanmıştı, kuyruk –düz gidebilecekken biraz yokuş yukarı, biraz yokuş aşağı, rastgele zikzak bir çizgi izleyen uzun bir kuyruktu– ileri doğru adım attıkça çocuklar bulundukları noktaya bağlı olarak yukarıdakilerin ayaklarına basıyor ya da yandan aşağı kayıyorlardı, hemen sopalardan destek alıyor, çoğu kez olanca ağırlıklarıyla aşağıdakilerin üstüne yükleniyor ya da sopanın dibindeki halkayı üst taraftakilerin kayaklarının altından kurtarmaya çalışıyorlardı, çarpık duran kayaklara çarpıyor, bağları düzeltmek için eğiliyor, böylece bütün sırayı durduruyorlardı, güneşin görünmesine, kaybolmasına bağlı olarak rüzgârlıklarını ya da kalın kazaklarını çıkarıp giyiyor, dışarı çıkmış saçları yün kulaklıkların, damalı gömleğin uçlarını kemerin içine sokuyor, ceplerinden mendillerini çıkarıp buz kesmiş kıpkırmızı burunlarını siliyorlardı, bütün bu işlemler için kocaman eldivenlerini çıkarıp takıyorlardı, arada eldivenler kara düşünce sopaların ucuyla yakalamak gerekiyordu: Bu dağınık el, kol, baş oynatma çalkantısı sıra boyunca yayılıyor, en sonunda kabına sığamaz oluyor, bütün ceplerin fermuarları açılıp bilet parası ya da kart aranıyor, teleski görevlisi kendisine uzatılan bileti ya da kartı zımbalayınca bunlar cebe koyuluyor, eldivenler giyiliyor, tek elle tutabilmek için sopalardan birinin ucu ötekinin dibindeki halkanın içine geçiriliyordu, bütün bunlar, teleskinin çubuğunu iskemlenin altına yerleştirip sarsıla sarsıla iskemle tarafından sürüklenmek için hazır bulunulması gereken küçük alanın kısa yokuşu aşılırken yapılıyordu.

Yeşil gözlüklü oğlan kuyruğun ortalarındaydı, yanında kendisini iten şişman bir oğlanla birlikte ilerliyordu. Onlar oradayken gök mavisi başlıklı kız yanlarından geçti. Kuyruğa girmedi; dar yoldan ileri, yukarı doğru gitti. Yokuş çıkarken, kayakları yürür gibi hiç zorluk çekmeden hareket ettiriyordu.

"N'apıyor bu kız? Yürüyerek mi çıkacak yokuşu?" diye sordu kendi kendine, iten şişman oğlan.

"Fok derisinden tabanları var" dedi yeşil gözlüklü oğlan.

"Olsun, tepedeki en dik bölümde şişer" dedi şişman olanı.

"Merak etme, onda o göz yok."

Kız, yüksek dizlerini düzenli bir biçimde bükerek, adımlarını –gergin, bilekten bağlı pantolonun içindeki bacakları çok uzundu– ışıyan sopaların iniş çıkışlarıyla uyumlu olarak, zorlanmadan atıyordu. Güneş, bu buzlu, beyaz hava içinde bütün ışınlarıyla tam bir sarı resim gibi görünüyordu: Karın yayıldığı gölgesiz alanlarda güneşin ışıması çöküntülerin, çıkıntıların, ezilmiş pistlerin seçilmesini sağlıyordu. Gök mavisi rüzgârlığı içindeki sarışın kızın pembe yüzü, yanaklarda, başlığın tüylü çevresinin beyazının karşısında kırmızıya dönüşüyordu. Kız gözlerini yarı kapatıp güneşe doğru gülüyordu. Fok derisinden tabanlarıyla ağır ağır çıkıyordu yokuşu. Otobüsle gelen topluluğun, kulakları buz kesmiş, dudakları çatlamış, burunlarındaki sümüğü çeken oğlanları gözlerini kızın sırtından ayırmayı başaramıyor, kuyruktakilerin kendilerini itmelerine yol açıyordu; kız bir kenardan dönüp görünmez oluncaya kadar sürdü bu.

Topluluktakiler, sıraları geldikçe, bir sürü beceriksizlikten, başarısızlıktan sonra, neredeyse dikey olan pistin de desteğiyle ikişer ikişer biniyordu. Yeşil gözlüklü oğlan, iten şişmanla aynı teleskiye düştü. Yokuşun yarısında kızı gördüler.

"Buraya kadar nasıl gelmiş bu kız?"

O noktada teleskinin yolu bir tür küçük vadi boyunca gidiyordu, vadide yüksek kar birikintileriyle, buzdan püsküllerle donanmış seyrek köknarların arasından çiğnenmiş bir patika uzanıyordu. Gök mavisi kız, düzgün adımlarla, sopaların saplarına sarılmış eldivenli ellerin öne doğru itmesiyle, hiç yorulmadan yol alıyordu.

"Heeey!" diye bağırdılar kıza, teleskiyle çıkarken, sertleşmiş bacaklarla. "Neredeyse hepimizden önce varacak!"

Kızın dudaklarında sevimli bir gülümseme vardı, yeşil gözlüklü oğlan bocaladı, şaklabanlığı sürdürme hevesi kalmadı, çünkü kız bakışlarını yere indirmişti, oğlan kendisini dışlanmış gibi hissetmişti.

Tepeye varır varmaz hemen şişman oğlanın peşinden inişe geçti, ikisi de patates çuvalı gibi ağırdı. Pistte soğuk terler dökerken asıl

amacı gök mavisi rüzgârlığı hedef almaktı, hem gözü pek olduğunu göstermek hem de dönemeçlerdeki beceriksizliğini perdelemek için dümdüz aşağı doğru bırakmıştı kendini. "Açılın!.. Açılın!" diye bağırıyordu ama bir yararı yoktu, çünkü şişman oğlan ve birlikte geldikleri bütün çocuklar olanca hızlarıyla aşağı doğru iniyor: "Açılın! Açılın!" diye bağırıyorlardı ve teker teker ya kıçlarının üstüne ya da yüzükoyun düşüyorlardı, o tek başına kayakların üstünde ikiye katlanmış, havayı yarmayı sürdürürken kızı gördü. Kız pistin dışından, taze karın üstünden yukarı tırmanmayı sürdürüyordu. Yeşil gözlüklü oğlan kızı sıyırarak bir ok gibi geçti yanından, taze karın içine saplandı, yüzü yere eğik karın içinde görünmez oldu.

Ama inişin dibinde, soluk soluğa, tepeden tırnağa kara bulanmış, hemen yeniden ötekilerle birlikte teleski kuyruğuna girdi, yeniden binip tepeye çıktı. Bu sefer rastladığında, kız da iniyordu. Nasıl iniyordu? Onlara göre kayakçı dediğin çılgın gibi dümdüz inerdi." Sarışında iş yok" dedi hemen şişman oğlan, içi rahatlayarak. Gök mavisi kız güzel güzel geliyordu aşağı doğru, zikzakları çok belirgindi, daha doğrusu son âna kadar dönüp dönmeyeceği, başka bir şey mi yapacağı anlaşılmıyor, birden öncekine karşıt yönde inmeye başladığı görülüyordu. Telaşsız iniyor, arada sanki uzun bacaklarının üstüne doğrulup durarak yolu inceliyordu; bu arada otobüsün çocukları peşinden gitmeyi beceremiyordu. Şişman bile kabullendi sonunda: "Olmuyor! Allah kahretsin!"

Nedenini nasıl açıklayacaklarını bilemiyorlardı ama şuna şaşıyorlardı: Bütün yaptıkları çok yalındı, kendisine en uygun olandı, bir işi ne pahasına olursa olsun yapma telaşından, zorlanmasından ya da böbürlenmesinden eser yoktu, öylesine, doğallıkla yapıyordu, pistin durumuna göre biraz kararsız, ayaklarının ucuna basarak yürüyen birininki gibi devinimleri olsa da, ciddiye alıp almadığını belli etmeksizin zorlukları aşmasının bir yoluydu bu; kısacası, bir işi yapılması gerektiği gibi yapan birinin ciddi havası yerine, tam tersine sanki iyi kayan birini taklit etmeye çalışan, ama sonunda hep ondan daha iyi kaymayı başaran birinin havasındaydı; gök mavisi kız işte böyle gidiyordu kayakların üstünde.

Güvensiz, beceriksiz, hantal otobüsçüler birbiri ardına, "fren" yapar, "slalom"da "kar havalandıran dönemeçler"de zorlanırken, bağırarak, laf atarak kızın peşine takılmaya, onu geçmeye çalışıyor-

lardı, ama dağınık omuz devinimleri, önde tuttukları sopalardaki kolları, iç içe geçen, ayaklarından çıkan kayaklarıyla bütün yaptıkları, vadiyi altüst etmekten öteye geçmiyordu, geçtikleri her yerde kıçlarının, kalçalarının vurması, öne eğilmiş başlarının dalması nedeniyle karda oyuklar oluşuyordu.

Her düşüşte hemen başlarını kaldırıp gözleriyle kızı arıyorlardı. Gök mavisi kız, onların yol açtığı çığlardan hafif devinimlerle geçiyor, gergin pantolonunun dimdik kıvrımları uyumlu bir esnemeyle hafifçe açılıyordu ve gülümsemesinin, inmekte olanların ustalıklarını ya da beceriksizliklerini paylaşma mı, yoksa onları hiç görmediğinin belirtisi mi olduğu anlaşılmıyordu.

Güneş, öğle yaklaştıkça güçlenecek yerde daha donuklaşmış; ardından, sanki bir kurutma kâğıdı tarafından emilmiş gibi tümüyle görünmez olmuştu. Havayı dikey olarak uçuşan, renksiz, hafif tanecikler kaplamıştı. İnce dolu yağıyordu: Bir adım ötesi görülmüyordu. Çocuklar önlerini görmeden kayıyor, bağırarak birbirlerine sesleniyor, ikide bir pistten çıkıp düşüyordu. Şimdi havayla kar aynı rengi almıştı, donuk beyazdılar, ama yoğunluğun azaldığı yerlerde gözleri kısarak bakınca, havanın içinde asılı gibi, gök mavisi gölgeyi seçebiliyorlardı, bir kemanın tellerinde gidip gelircesine oradan oraya uçuşuyordu.

Dolu, teleskideki kuyruğu dağıtmıştı. Yeşil gözlüklü oğlan, farkına varmadan gidiş istasyonunun kulübesinin yanında buldu kendini. Arkadaşları ortada yoktu. Gök mavisi başlıklı kız daha önce gelmişti. Tekerden dönmekte olan iskemlenin gelmesini bekliyordu. Kızın tek başına gitmemesi için, çubuğu havada yakalayıp tutan teleski görevlisi, "Çabuk!" diye bağırdı oğlana. Kızla birlikte gitmek için tam zamanında, bir sıçrayışta kızın yanında buldu kendini oğlan, tahtaya tutunurken kızı neredeyse düşürüyordu. Kendisini toparlayıncaya kadar, kız onun da dengesini sağladı, dili dolaşan oğlan söylendi; kız, ağzının üstüne kadar indirmiş olduğu rüzgârlığın içinde boğulan alçak bir sesle, beç tavuklarının gıt gıt gıdak yapmaları gibi gülerek karşılık verdi. Şimdi gök mavisi başlık, bir zırh başlığı gibi yalnızca hafif kavisli burnunu, gözlerini, alnındaki bir tutam saçı, yanakların çıkıntısını açıkta bırakıyordu. Yeşil gözlüklü oğlan, yandan böyle görüyordu kızı, onunla aynı teleski iskemlesinde bulunduğu için mutlu olması

mı, yoksa utanması mı gerektiğini bilmiyordu, çünkü baştan aşağı kara batmıştı, saçları şakaklarına dökülmüştü, gömleği kazağı ile kemerinin arasından dışarı fırlamıştı, ama kollarını oynatıp dengeyi bozmamak için yerine sokamıyordu, göz ucuyla kızı süzerken, çok ağır ya da çok gergin çekme anlarında çıkmasınlar diye kayakların konumuna göz kulak oluyordu ve dengeyi sağlayan hep kız oluyordu gıt gıt gıdak diye gülerek, o ise ne söylemesi gerektiğini bilemiyordu.

Kar dinmişti. Artık puslu hava da açılmıştı, ortaya en sonunda mavi bir gökyüzü, ışıyan bir güneş çıkmıştı, teker teker beliren buz tutmuş dağların yalnızca kimi tepelerinde hafif kar bulutları kümelenmişti. Başlıklı kız ağzını, çenesini ortaya çıkardı yeniden.

"Hava açtı," dedi, "demiştim ben."

"Evet, açtı" dedi yeşil gözlüklü oğlan. "Sonra kar da iyi."

"Biraz gevşek."

"Evet, öyle."

"Ama ben böylesini severim," dedi kız, "siste inmeyi de severim."

"Pisti görüyorsan..." dedi oğlan.

"Yoo," dedi kız, "pisti tahmin edeceksin."

"Ben üç kez indim aşağı" dedi oğlan.

"Aferin. Ben bir kez indim ama yukarı teleskiye binmeden çıktım."

"Gördüm. Fok derisinden tabanlarınız vardı."

"Evet. Güneş açtı, şimdi tepeye kadar gideceğim."

"Tepeye mi, nereye?"

"Teleskinin gittiği yerin daha üstüne. Doruğa."

"Ne var orada?"

"Buzulu görüyor, sanki dokunacak gibi oluyorsun. Sonra beyaz tavşanları."

"Neleri?"

"Tavşanları. O yükseklikte kış tavşanlarının beyaz tüyleri oluyor. Keklikler de var."

"Orada mı?"

"Beyaz keklikler. Tüyleri bembeyaz. Ama yazın sütlü kahverengi oluyor tüyler. Nerelisiniz siz?"

"İtalyan."

"Ben İsviçreliyim."

Gelmişlerdi. Durakta teleskiden indiler, oğlan beceriksizce, kız dönüş boyunca iskemleyi tutarak. Kız kayaklarını çıkarıp dikti, belinde taşıdığı küçük çantadan fok derilerini çıkarıp kayakların altına bağladı. Oğlan donmuş parmaklarını eldivenlerin içinde ovuşturarak ona bakıyordu. Kız tırmanmaya başlayınca, o da peşinden gitti.

Teleskiden doruğa tırmanış çok zordu.

Yeşil gözlü oğlan biraz yalpalayarak, biraz tırmanarak, biraz ileri gidip geri kayarak, sopalara bir topalın koltuk değnekleri gibi sarılarak çabalıyordu. Çoktan yukarı varmış olan kızı artık göremiyordu.

Doruğa ter içinde, dili dışarıda, çevreye yayılan parıltılar nedeniyle yarı kör ulaştı. Burada buzlar dünyası başlıyordu. Sarışın kız gök mavisi rüzgârlığını çıkarmış, beline dolamıştı. Kalın bir gözlük takmıştı o da. "Orada! Gördünüz mü? Gördünüz mü?"

"Neyi?" dedi oğlan şaşkın. Beyaz bir tavşan mı sıçramıştı? Bir keklik mi?

"Yok şimdi" dedi kız.

Aşağıda vadinin üstünde, iki bin metrenin ötücü, kara kuşları uçuşuyorlardı. Berrak bir öğleüstü olmuştu, tepeden bakış, pistleri, kayakçılarla dolu alanları, kızaklı çocukları, hemen yeniden oluşan kuyruğuyla teleski istasyonunu, oteli, duran otobüsleri, kara köknar ormanına girip çıkan yolu kucaklıyordu.

Kız inişe geçmişti bile, rahat zikzaklar çizerek gidiyor, gidiyordu, artık kayakçıların en fazla olduğu pistlere ulaşmıştı, ama hızla yol alan ve birbirlerine benzeyen gölgeler kargaşasında, titreşen bir ayraç gibi çizilen soluk görüntüsü gözden gitmiyor, sıradanlığın, düzensizliğin içinde seçilip izlenebilen tek görüntü oluyordu. Hava öyle berraktı ki yeşil gözlüklü oğlan karın üstünde kayakların düz ve dikey izlerinin yoğun ağını, şeritleri, tümsekleri, çukurları, delikleri, sopa halkalarının izlerini seçebiliyordu ve yalnızca gök mavisi kızda görülebilen gizli çizgi, uyum, yaşamın biçimden yoksun bu kargaşası içinde saklıymış gibi geliyordu ona ve kızın mucizesi her an, söz konusu olabilecek binlerce devinimin kargaşası içinden, yalnızca ve yalnızca doğru, açık, hafif, gerekli olanı, binlerce işe yaramaz davranışın içinden geçerli olanı, yalnızca onu seçmesiydi.

Bir Otomobil Sürücüsünün Serüveni

Kentten çıkar çıkmaz karanlık olduğunu fark ediyorum. Farları yakıyorum. Otomobille A'dan B'ye gidiyorum, üç şeritli bir otoyoldan, orta şeridi her iki yönde de sollamaya yarayan otoyollardan birinden. Gece otomobil sürerken, gözler de içlerindeki bir düzeneği kapatıp bir başkasını açıyor olmalılar, çünkü akşam görünümünün yumuşattığı gölgelerle renkler arasında karşıdan gelen ya da önden giden otomobillerin lekelerini seçmek için çaba harcamaları gerekmiyor artık, bunun yerine, daha kesin ama basitleştirilmiş değişik bir okuma gerektiren bir tür karatahtayı denetliyorlar, çünkü karanlık, ortamın dikkatsizliğe yol açabilecek bütün ayrıntılarını silip yalnızca gerekli öğeleri ortaya çıkarıyor, asfalt üstündeki beyaz çizgileri, farların sarı ışıklarını, kırmızı işaretleri. Kendiliğinden oluşuyor bu süreç, bu akşam üstünde düşünmeye yönelmemin nedeni, şimdi dikkatimi dağıtabilecek dış olasılıklar azalınca, iç olasılıkların çıkagelmelerinden, düşüncelerimin kendi başlarına bir seçenekler ve kuşkular döngüsünde yarış etmelerini engelleyemeyişimden, kısacası kendimi otomobil kullanmaya vermek için özel bir çaba göstermek zorunda oluşumdan.

Telefonda Y. ile tartıştıktan sonra ani bir kararla otomobile atladım. Ben A'da oturuyorum, Y. ise B'de oturuyor. Bu akşam gidip onu görmem hesapta yoktu. Ama gündüz telefonda birbirimize demediğimizi bırakmadık, sonunda o öfkeyle Y.'ye ilişkimize son vermek istediğimi söyledim, Y., umurunda bile olmadığı, hemen Z.'ye, rakibime telefon edeceği yanıtını verdi. Bu noktada ikimizden biri –o mu yoksa ben mi ansımıyorum– telefonu kapattı. Bir dakika bile geçmeden, tartışmanın nedeninin, yol açmak üzere olduğu sonuçlara oranla hiçbir öneminin olmadığını anlamıştım. Y.'ye yeniden telefon etmek hata olurdu, sorunu çözmenin tek yolu, B'ye gidip, Y. ile yüz yüze konuşarak anlaşmaktı. Bu nedenle şimdi, günün her saatinde, mevsimlerin hepsinde yüzlerce kez geçtiğim ama hiç bir kadar uzun gelmemiş olan bu otoyoldayım.

Daha doğrusunu söylemek gerekirse uzam ve zaman duygusunu yitirmişim gibi geliyor bana, farların saçtıkları ışık konileri her şeyin görüntüsünü seçilemezliğin içine gömüyor, tabelalardaki kilometre rakamları, gösterge tablasında atan rakamlar, benim için hiçbir anlamı olmayan veriler, Y.'nin şu anda ne yaptığı, ne düşündüğü konusundaki sorularımın ivediliğine yanıt vermiyorlar. Gerçekten de Z.'ye telefon etmek istemiş miydi, yoksa beni iğnelemek için o sırada aklına gelen bir tehdit miydi? Dediği ciddiyse, telefon konuşmamızın hemen ardından mı yerine getirmişti, yoksa biraz üstünde düşünmek, karar vermeden önce öfkesinin dinmesini beklemek mi istemişti? Z. de benim gibi A'da oturuyor, yıllardır Y.'yi seviyor ama karşılık görmüyor; eğer o telefon edip çağırmışsa, hiç kuşkusuz arabaya atlayıp B'ye doğru yola çıkmıştır, öyleyse o da bu otoyolda yol alıyor, beni sollayan her araba onunki olabilir, tabii benim solladığım her araba da. Bunu belirleyebilmem zor: Benimle aynı yönde giden arabalar, önümdeyseler iki kırmızı ışık, dikiz aynasından arkamdan geldiklerini gördüğümde de iki sarı göz. Sollarken olsa olsa modelini, içinde kaç kişi bulunduğunu seçebiliyorum, yalnızca sürücülü arabalar çoğunlukta, modele gelince Z.'nin arabasının özel bir tanınabilirliğinin olacağını sanmıyorum.

Bunlar yetmiyormuş gibi bir de yağmur yağmaya başladı. Görüş alanı sileceğin camda temizlediği yarım daireye indi, geri kalan ne varsa çizgili, donuk bir karanlık, dıştan bana ulaşan bilgiler bir damlacık selinin biçimlerini bozduğu sarı, kırmızı parıltılar. Z.'ye karşı yapabileceğim tek şey onu geçmeye çalışmak, hangi arabada olursa olsun beni geçmesine izin vermemek ama onun olup olmadığını da, arabasının hangisi olduğunu da hiç bilemeyeceğim. A yönünde giden arabaların hepsini düşman sayıyorum, telaşla aynaya ışık vurarak yol isteyen benimkinden hızlı her otomobil, bende büyük bir kıskançlık uyandırıyor, bir rakibin arka ışıklarından beni ayıran önümdeki mesafenin azaldığını her gördüğümde ise, Y.'ye ondan önce varabilmek için bir zafer sevinciyle orta şeride atıyorum kendimi.

Birkaç dakikalık bir öncelik yetecek bana; kendisine nasıl bir hızla koşup geldiğimi gören Y. hemen tartışma nedenlerini unutacak, aramızdaki her şey eskisi gibi olacak, Z. gelince, kendisinin yalnızca ikimiz arasındaki bir tür oyun nedeniyle çağrılmış ol-

duğunu anlayacak, istenmeyen bir konuk gibi hissedecek kendini. Kim bilir belki şu anda Y., bana söylemiş olduğu her şey için pişmanlık duymaktadır, bana telefon etmeye çalışmıştır, belki o da benim gibi en iyi şeyin yüz yüze gelmek olduğunu düşünerek direksiyonun başına geçmiştir, şimdi bu otoyolda benimkine ters yönde yol almaktadır.

Şimdi benimle aynı yöne gitmekte olan arabalara dikkat etmekten vazgeçtim, karşıdan gelenlere bakıyorum, görüş alanımdan karanlığı süpürünceye dek yayılıp sonra birden peşlerinde bir tür sualtı ışıması bırakarak arkamda yok olan farların çifte yıldızlarından oluşuyorlar yalnızca. Y.'nin, modeli çok yaygın bir arabası var, benimki de öyle. Bu ışık görüntülerinin her biri bana doğru gitmekte olan o olabilir, her birinde, gizli kalmaya yazgılı bir yakınlık nedeniyle kanımda kıpırdayan bir şeyler hissediyorum, yalnızca bana gönderilen sevgi iletisi, otoyolda giden başka iletilerle karışıyor, oysa ondan en çok istediğim ileti bu.

Y.'ye doğru yol alırken, en çok istediğim şeyin yolun sonunda Y.'yi bulmak olmadığını fark ediyorum: Y.'nin bana gitmekte olmasını istiyorum, gereksindiğim yanıt bu, yani onun, benim ona gitmekte olduğumu bilmesini istiyorum ama aynı zamanda onun bana gitmekte olduğunu bilmek istiyorum. İçimi rahatlatan tek düşünce aynı zamanda içimi en kemiren düşünce: Y., şu sırada A'ya doğru gitmekteyse, o da B'ye doğru gitmekte olan bir arabanın farlarını her gördüğünde, bunun ona gitmekte olan ben olup olmadığımı kendi kendine soracak, benim olmamı isteyecek ama hiç bilemeyecek kim olduğunu. Şimdi, karşıt yönlerde gitmekte olan iki araba bir saniyeliğine yan yana geldi, bir ışık demeti yağmur damlalarını aydınlattı, motorların gürültüsü birbirine karıştı sert bir rüzgâr gibi: Belki de bizdik, daha doğrusu ben, hiç kuşkusuz bendim, tabii bir anlamı varsa bunun, öteki o olabilirdi, yani olmasını istediğim, içinde onu bulmak istediğim belirti, onu benim için tanınmaz kılan belirti. Birbirimize diyeceklerimizi açığa vurabilmek için otoyolda yol almak, bize, benle ona kalan tek çare ama yol aldıkça ne bunu iletebiliriz ne de bir ileti alabiliriz.

Hiç kuşkusuz, bir an önce ona varabilmek için direksiyon başına geçtim ama ileriye gittikçe, varış ânının, yolculuğumun asıl amacı olmadığını anlıyorum. Bir karşılaşma sahnesinin bütün önemsiz

özelliklerini içerecek karşılaşmamız, duyguların, anlamların, anıların karşıma çıkacak soluk ağı –filodendron'lu[1] oda, opalin lamba, küpeler–, söyleyeceğim şeyler, –hiç kuşkusuz bir bölümü yanlış, başka yöne çekilebilir olacak– onun söyleyeceği şeyler, –bir ölçüde yersiz, en azından beklediğim gibi olmayacak–, her davranışın, her sözcüğün yol açabileceği beklenmedik sonuçlar, söyleyeceklerimizin, daha doğrusu bize söylenmesini istediğimiz şeylerin çevresinde öyle bir kargaşa bulutu oluşturacaklar ki telefonda bile zor olan iletişim, daha da bozulacak, boğulacak, sanki bir kum yığınının altına gömülecek. İşte bu nedenle konuşmayı sürdürmek yerine, söylenecek şeyleri yüz kırk kilometre hızla giderken saçılan bir ışık konisine, kendimi de, otoyolda devinen bu ışık konisine dönüştürme gereksinimi duydum, çünkü bu durumda bir işaretin, ikincil titreşimlerin iki anlama gelebilen kargaşası içinde yitip gitmeksizin onun tarafından alınabileceğinden kuşku duymuyorum, bunun gibi onun da bana söyleyeceklerinin (dahası, onun kendisinin) otoyolda saatte yüz on-yüz yirmi kilometre hızla (göz kararı söylüyorum) yol aldığını gördüğüm bu ışık konisinden başka bir şey olmamasını istiyorum. Önemli olan, bütün fazlalıkları bir kenara bırakıp gerekli olanı iletmek, kendimizi temel iletişime, belirli bir yönde devinen ışıklı işaretlere indirgemek, kişiliklerimizin, konumlarımızın, yüz ifadelerimizin karmaşıklığını yok etmek, farların arkalarında sürükleyip gizledikleri gölgeler kutusunda bırakmak. Sevdiğim Y, aslında bu devinen ışık ışınları demeti, bunun dışındaki her şeyi örtülü kalabilir, onun sevebileceği ben de, onun sevgi dünyasının oluşturduğu coşku çemberine girme gücüne sahip ben de, onun sevgisi uğruna ve kuşkusuz tehlikeleri de göze alarak denemekte olduğum bu sollama ışığı.

Oysa Z. ile (Z.'yi unutmuş değilim) düzgün bir ilişkiyi ancak onun yalnızca peşimden gelen ışıklar, yanıp sönmeler ya da benim peşinden gittiğim stop ışıkları olması durumunda kurabilirim; çünkü onun kişiliğini dikkate almaya başlarsam, onca –diyelim ki– içli, ama aynı zamanda tatsız olduğu yadsınamayan, üstelik – kabul etmem gerekir ki haklı şeyle, bütün bu mutsuz sevda öyküsüyle, hep biraz kaypak davranışlarıyla... nereye varılacağı

1 Tropikal kökenli bir süs bitkisi. (ç. n.)

kestirilemez. Oysa böyle sürüp gittiği sürece her şey yolunda: Z., beni geçmeye çalışıyor ya da benim kendisini geçmeme izin veriyor (ama ben, onun olup olmadığını bilmiyorum), Y. pişman, yeniden sevdalanmış, bana doğru geliyor, (ama ben onun olup olmadığını bilmiyorum), ben kıskanç ve tedirgin ona doğru koşuyorum, (ama bunu ne ona, ne de başkasına bildirebiliyorum).

Otoyolda kesin olarak tek başıma olsaydım, bir yöne de, karşı yöne de giden arabalar görmeseydim, hiç kuşkusuz her şey daha açık olurdu, Z.'nin benim yerimi almak, Y.'nin benimle barışmak için yola çıkmadıkları kesinliğine kavuşurdum, kuşkuya yer vermeyen bu verileri bilançomun kâr ya da zarar hanelerine geçirirdim. Ne var ki, şimdiki belirsizlik durumumu, böyle olumsuz bir belirlilikle değiştirme olanağı olsaydı, hiç kuşkusuz bu değiş tokuşa karşı çıkardım. Bütün kuşkuları dışlamanın en iyi yolu, dünyanın bütün bu yöresinde yalnızca üç otomobilin bulunması olurdu: Benimki, Y.'ninki, bir de Z.'ninki. Bu durumda, Z.'nin arabası dışında benim yönümde giden araba olamazdı, karşı yönde giden araba ise hiç kuşkusuz Y.'ninki olurdu. Oysa geceyle yağmurun kimliksiz parıltılara dönüştürdüğü yüzlerce araba içinde, yalnızca elverişli bir konumdaki devinimsiz bir gözlemci bir arabayı bir başkasından ayırt edebilir, belki de içindekini tanıyabilir. İçinde bulunduğum çelişki bu işte: İleti almak istiyorsam, kendim ileti olmaktan çıkmak zorundayım ama Y.'den almak istediğim iletinin –yani, Y. kendisini iletiye dönüştürdü– ancak benim de kendimi iletiye dönüştürmem durumunda bir değeri var, öte yandan benim dönüştüğüm iletinin, ancak Y. bu iletiyi rastgele bir ileti alıcısı gibi almakla yetinmezse, kendisi ondan almayı beklediğim iletiyse bir anlamı var.

Artık B'ye varmak, Y.'nin evine çıkmak, onu baş ağrıları içinde, tartışmanın nedenleri üzerinde kafa yorarken bulmak, bana hiçbir doyum sağlamayacak, üstelik Z.'nin de çıkagelmesi durumunda iğrenç bir tiyatro sahnesi doğacak, buna karşılık Z.'nin gitmeye kalkışmadığını ya da Y.'nin ona telefon etme tehdidini uygulamadığını öğrenecek olsam, kendimi aptal rolüne soyunmuş gibi hissedeceğim. Öte yandan ben A'da kalsaydım da, Y. özür dilemeye oraya gelseydi, zor bir duruma düşmüş olacaktım: Y.'yi başka gözle, bana asılan zayıf bir kadın gibi görecektim, aramızda bazı şeyler değişecekti. Kendimizin kendi iletilerimize dönüşmemizin dışında

başka bir konumu kabullenemiyorum artık. Peki Z.? Z.'nin de bizim yazgımızın dışına çıkması, onun da kendi iletisine dönüşmesi gerek, eğer ben Z.'yi kıskanarak Y.'ye doğru gider, Y. pişmanlık duyup Z.'den kaçmak için bana doğru gelirken, Z. evinden çıkmayı aklının ucundan bile geçirmemişse, işte o zaman felaket...

Otoyolun ortasında bir servis istasyonu var. Duruyorum, bara koşuyorum, bir avuç dolusu jeton alıyorum, B'nin kodunu, Y.'nin numarasını çeviriyorum. Kimse yanıt vermiyor. Sevinçle jetonları geri boşaltıyorum: Y.'nin sabırsızlığını yenemeyip arabaya atlayarak A'ya gittiği besbelli. Şimdi ben de otoyolda öbür yöne döndüm, ben de A'ya doğru ol alıyorum. Geçtiğim bütün arabalar ya da beni geçen bütün arabalar Y. olabilir. Karşı şeritte ters yönde giden bütün arabalar ise, yanılgıya düşen Z. olabilir. Ya da: Y. de bir servis istasyonunda durdu, A'ya benim evime telefon etti, beni bulamayınca B'ye gitmekte olduğumu anladı, gidiş yönünü çevirdi. Şimdi karşıt yönlerde, birbirimizden uzaklaşarak yol alıyoruz, geçtiğim ya da beni geçen her araba, yolun yarısında benim gibi Y.'ye telefon etmeyi deneyen Z.'ninki...

Her şey daha da belirsiz ama artık bir iç rahatlığına kavuştuğumu hissediyorum: Telefon numaralarımızı denetleyebildiğimiz ve bize yanıt veren kimse olmadığı sürece, üçümüz de bu uzun beyaz çizgiler boyunca ileri geri gitmeyi sürdüreceğiz, yolculuğumuzun tek yönlülüğüne duyumlar, anlamlar yükleyecek kalkış, varış noktalarımız olmayacak, en sonunda kişiliklerimizin, seslerimizin, ruh durumlarımızın engelleyici ağırlığından kurtulmuş, kendimizin ya da başkalarının varlıklarının söylediklerimize yükledikleri bozucu uğultu olmaksızın, özdeşleşmek istenilen kişiye, denilen şeye ulaşmanın tek yolu olan ışıklı işaretlere dönüşmüş olacağız.

Hiç kuşkusuz ödenecek bedel yüksek, ama kabullenmek zorundayız: Bu yoldan geçen ve buranın dışında bizi alabilecek, anlayabilecek artık hiç kimse olmadığı için, her biri gizli ve çözülemez bir anlam içeren bir sürü işaretten kendimizi ayırt edemeyeceğiz.

Kavuşamazsan, aşk...

Italo Calvino *Zor Sevdalar* kitabında arzunun nesnesine yapılan on üç yolculuk hikâyesi anlatıyor. Yalnızlık, iletişim sorunları ve sessizlik eşliğinde aşkın hep bir kavuşamama hali olduğunu yalın ve etkileyici bir dille fısıldıyor.

Calvino ile varlığın derinliklerinde müthiş bir gezinti...

Düşte belleğin derinliklerinden gelen bir varlığın ilerleyip kendini tanınır kılması, ardından hemen beklenmedik bir şeye dönüşmesi, neye dönüşebileceği bilinmediği için, daha dönüşmeden önce bile korku vermesi gibiydi.

Kapak resmi: **Mehmet Ulusel**

ISBN 978-975-08-4340-2

12 TL

THG 0525824 NDR